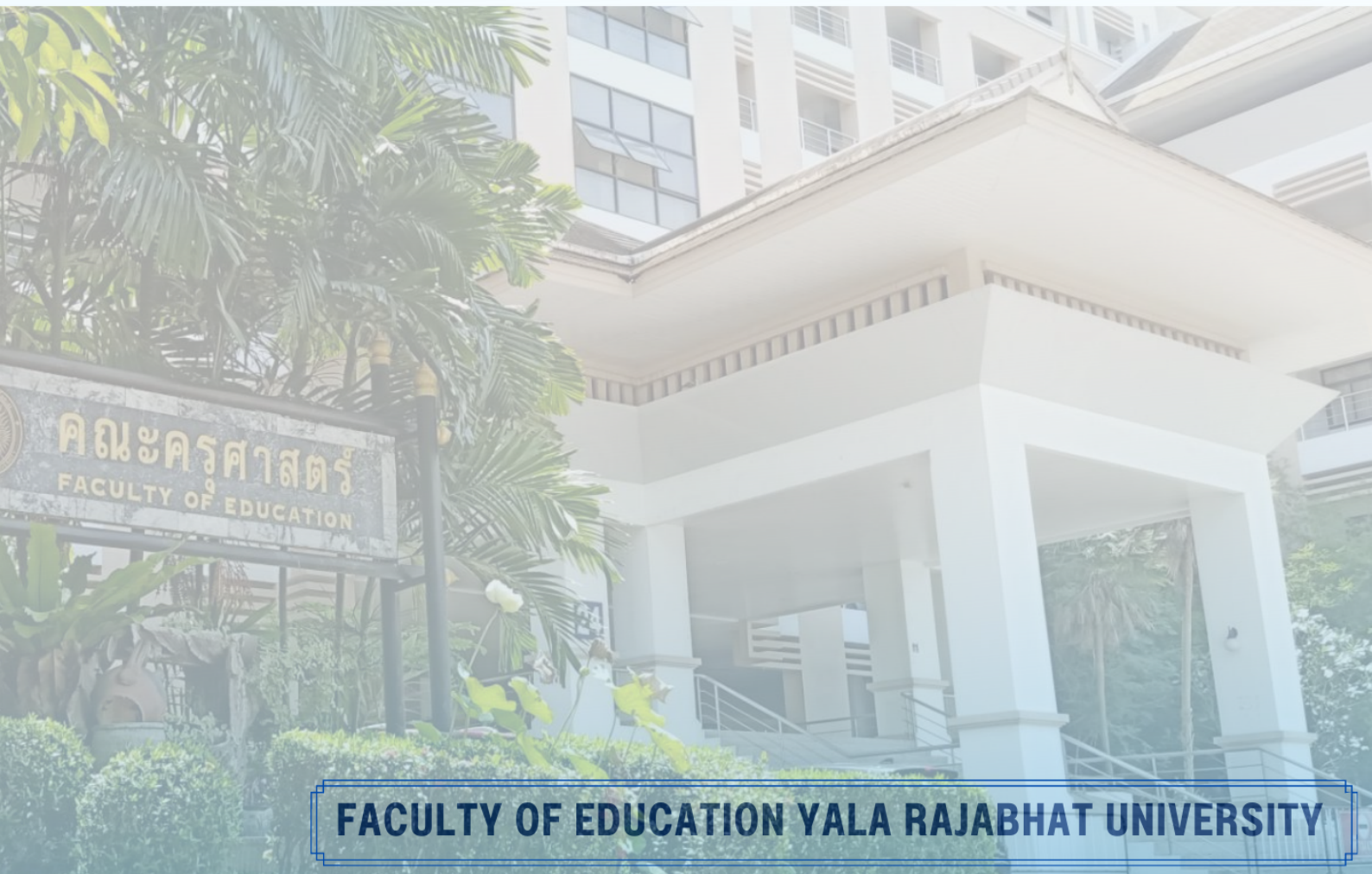

ISSN : 2822-0099 (Online)

**JEDU
YRU**

**JOURNAL OF EDUCATION
YALA RAJABHAT UNIVERSITY**

FACULTY OF EDUCATION YALA RAJABHAT UNIVERSITY

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2565

VOL.1 NO.1 JANUARY - JUNE 2022

วารสารครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
(Journal of Education Yala Rajabhat University)

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - มิถุนายน 2565

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นแหล่งสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับปริญญาโท รวมถึงหลักสูตรในระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา และมหาวิทยาลัยอื่นๆ ในการเผยแพร่ผลงานวิจัย บทความวิชาการ ของนักศึกษา คณาจารย์ นักวิชาการ ศิษย์เก่า และบุคคลทั่วไปที่สนใจ อีกทั้งเพื่อสร้างเครือข่ายทางวิชาการทั้งในสถาบันการศึกษาและสถาบันอื่นๆที่เกี่ยวข้อง โดยจะเปิดรับพิจารณาบทความตีพิมพ์ในสาขาทางการศึกษา, อิสลามศึกษา, ภาษาและวัฒนธรรม สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เผยแพร่วารสารในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ และจะพัฒนาคุณภาพวารสารครูศาสตร์ให้ได้มาตรฐานตามหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพวารสารจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI Centre) เตรียมพร้อมในการก้าวเข้าสู่ฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI กลุ่มที่ 2 และ TCI กลุ่มที่ 1) ตามลำดับ และยกระดับวารสารให้เข้าสู่ฐานข้อมูลระดับนานาชาติต่อไป

วารสารครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

สำนักงานคณะครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

เลขที่ 133 ถนนเทศบาล 3 ตำบลสะเตง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา 95000

โทรศัพท์ 0-7329-9626 โทรสาร 0-7329-9627

Email : jeduyru@gmail.com

เจ้าของ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ โยธาทิพย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญสิทธิ์ ไชยชนะ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งลาวัลย์ จันทร์ตนา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

รองอธิการบดีฝ่ายพัฒนานักศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์วิมล สุวรรณโณ

รองคณบดีฝ่ายบริหารและพัฒนานักศึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.นัชริยะห์ อาบู

อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.พศิน แดงจวง

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ศาสตราจารย์ ดร.มูฮัมหมัดซาคี เจ๊ะหะ

มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

ศาสตราจารย์ ดร.ซากริยา หะมะ

มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

รองศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ บัวเจริญ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาเชียงใหม่

รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงดี

มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติพงษ์ ลือนาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

รองศาสตราจารย์ ดร.เรวดี กระโหมวงศ์

มหาวิทยาลัยทักษิณ

รองศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

รองศาสตราจารย์ ดร.อับรอฮีม ณรงค์รักษาเขต

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ธรรมสัจการ

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

รองศาสตราจารย์ ดร.จรูณี แก้วเอียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตยา เรืองแป้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มูหัมมัดสุหมี เสงยามา

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

เจ้าหน้าที่งานวารสาร

นางสาวนุรชูลา เจ๊ะละ

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

นางสาวอานัน เจะหลง

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

วาระการจัดพิมพ์

วารสารราย 6 เดือน

ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม

กำหนดการเผยแพร่วารสารฉบับแรก ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - มิถุนายน 2565

(เผยแพร่รูปแบบออนไลน์) ISSN : 2822-0099 (Online)

การกลั่นกรองบทความ

บทความที่รับพิจารณาตีพิมพ์ต้องผ่านการกลั่นกรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง (Peer Review) อย่างน้อย 2 ท่าน ในรูปแบบผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แต่งไม่ทราบข้อมูลซึ่งกันและกัน (Double-Blind Peer Review) และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์

วารสารฯ มีนโยบายจะพิจารณาและรับตีพิมพ์บทความในสาขาด้านการศึกษา ด้านอิสลามศึกษา ด้านภาษา และวัฒนธรรม และด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษา คณาจารย์ นักวิชาการ ศิษย์เก่า และบุคคลทั่วไปที่สนใจ

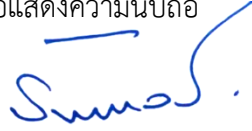
หมายเหตุ : บทความที่ได้รับการตีพิมพ์เป็นลิขสิทธิ์ของวารสารครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ข้อความที่ปรากฏในบทความแต่ละเรื่องในวารสารเล่มนี้เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียนแต่ละท่านไม่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยฯ และคณาจารย์ท่านอื่นๆในมหาวิทยาลัยฯ แต่อย่างใด ความรับผิดชอบองค์ประกอบทั้งหมดของบทความแต่ละเรื่องเป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน หากมีความผิดพลาดใดๆ ผู้เขียนแต่ละท่านจะรับผิดชอบบทความของตนเองแต่ผู้เดียว

สารจากคณบดี

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ดำเนินการจัดทำวารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา (Journal of Education Yala Rajabhat University) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแหล่งสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรระดับปริญญาโท รวมถึงหลักสูตรในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา และมหาวิทยาลัยอื่นๆ ในการเผยแพร่ผลงานวิจัย บทความวิชาการของนักศึกษา คณาจารย์ นักวิชาการ ศิษย์เก่า และบุคคลทั่วไปที่สนใจ อีกทั้งเพื่อสร้างเครือข่ายทางวิชาการทั้งในสถาบันการศึกษาและสถาบันอื่นๆที่เกี่ยวข้อง โดยจะเปิดรับพิจารณาบทความตีพิมพ์ในสาขาด้านการศึกษา, อิสลามศึกษา, ภาษาและวัฒนธรรม สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เผยแพร่วารสารในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ และจะพัฒนาคุณภาพวารสารครุศาสตร์ให้ได้มาตรฐานตามหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพวารสารจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI Centre) เตรียมพร้อมในการก้าวเข้าสู่ฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI กลุ่มที่ 2 และ TCI กลุ่มที่ 1) ตามลำดับ และยกระดับวารสารให้เข้าสู่ฐานข้อมูลระดับนานาชาติต่อไป

ในนามของคณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ขอขอบคุณทุกท่านที่ได้ส่งบทความที่มีคุณภาพเพื่อเข้ารับการตีพิมพ์ลงในวารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ซึ่งเป็นวารสารฉบับปฐมฤกษ์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - มิถุนายน 2565 หวังว่าท่านจะส่งผลงานในลักษณะนี้อีก ขอขอบคุณ ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งลาวัลย์ จันทรรตนา)

คณบดีคณะครุศาสตร์

สารจากบรรณาธิการ

วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา (Journal of Education Yala Rajabhat University) เผยแพร่วารสารฉบับแรก ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - มิถุนายน 2565 ซึ่งเป็นวารสารฉบับปฐมฤกษ์ของครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ที่เปิดโอกาสให้ นักศึกษา คณาจารย์ นักวิชาการ ศิษย์เก่า และบุคคลทั่วไปที่สนใจ ได้เผยแพร่ผลงานวิจัยและผลงานวิชาการ ในสาขาทางการศึกษา, อิสลามศึกษา, ภาษาและวัฒนธรรม สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลงานเหล่านี้จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ วารสารฉบับปฐมฤกษ์ฉบับนี้ได้นำเสนอบทความวิจัย จำนวน 5 บทความ ซึ่งได้ผ่านการกลั่นกรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง (Peer Review) อย่างน้อย 2 ท่าน โดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แต่งไม่ทราบข้อมูลซึ่งกันและกัน (Double-Blind Peer Review) และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ เพื่อให้บทความมีคุณภาพตามมาตรฐานของวารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ในการนี้ทางบรรณาธิการฯ ขอขอบคุณผู้ส่งผลงานมาตีพิมพ์ รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความทุกท่าน มา ณ ที่นี้ และขอเชิญชวนผู้ที่สนใจส่งบทความฯ เพื่อเผยแพร่ผลงานอันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาต่อไป

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ปวีณ สุวรรณโน)

บรรณาธิการวารสาร

สารบัญ

บทความวิจัย :

องค์กรมุสลิมในการให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมในพื้นที่ต่างๆ ในประเทศไทย.....1-14
Muslim Organizations to Helping and Establishing Appropriate Muslim Identity for Muallufs in different regions in Thailand

อับดุลลียะเต๊ะ สาและ, อับดุลรอนิง สือแต

Abdullateh Saleah, Abdullroning Suetair

การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของนักเรียนในสถานศึกษาจาก มาตรการป้องกันโรคติดต่อโควิด 19 (COVID-Free Setting) :
ศึกษากรณีความยินยอมนักเรียนในการใช้งานแพลตฟอร์ม “ไทยเซฟไทย”15-28
The protection of human rights of student in school from Covid-Free Setting measures: A study of consent of student in using “Thai Save Thai” platform

คณาธิป ทองรวีวงศ์

Kanathip Thongrawewong

ผลของการใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเราที่มีต่อทักษะการคิดเชิงบริหาร
(Executive Functions : EF) ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2/5 โรงเรียนอนุบาลกาฬสินธุ์ อำเภอมือทองกาฬสินธุ์ จังหวัด
กาฬสินธุ์.....29-43

The effect of using board game for young children: Community unit through executive functioning skills in Anubarn Kalasin school Muang Kalasin district, Kalasin

ปริตา รุ่งบุญ, สุกานดา พันตาเอก

Parita Rubun, Sukanda Puntaeak

การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้ชุดนิทานประชาธิปไตยดี สาระวิชาอัลอัคลาก
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.....44-57

The Development of Critical Thinking Skill by Using the Good Nation's Tale Set on al-Akhlaq Subject for students in Prathomsuksa 6

อัสมาน เดอะ, ยามีละห์ โต๊ะแม, อับดุลรอแมะ สุหลง

Azman Derh, Yamilah Tohmae, Abdulramae Sulong

การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาโดยใช้การจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน สาระการเรียนรู้อัลฟิกฮ์ เรื่องหัยฎและอิสติ
ฮาดญาฮ์ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1.....58-70

The Development of Problem-Solving Skills by Problem-based Learning Model on al-Fiqh Subject Entitle Haidh and Istihadah for the First Year Intermediate Islamic Studies Stage Students

กามีละห์ มะยู, มุหัมมัดสุหัยมี เฮงยามา, อับดุลรอแมะ สุหลง

Kamilah Mayu, Muhammadsuhaimi Hengyama, Abdulramae Sulong

องค์กรมุสลิมในการให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟ ของภูมิภาคต่างๆ ในประเทศไทย

Muslim Organizations to Helping and Establishing Appropriate Muslim Identity for Muallufs in different regions in Thailand

อับดุลลาเต๊ะ สาและ* อับดุลรอนิง สือแต
Abdullateh Saleah*, Abdullroning Suetair

คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000
Faculty of Islamic Sciences, Prince of Songkla University, Pattani Campus, Muang, Pattani 94000, Thailand
*Corresponding author, e-mail: abd.lateh@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์กรมุสลิมในการให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุอัลลัฟของภูมิภาคต่างๆ ในประเทศไทย ผู้ให้ข้อมูลหลักในการเก็บข้อมูลเป็นตัวแทนจากองค์กรมุสลิมจำนวน 3 แห่ง จำนวน 10 ท่าน ได้แก่ มุลนิธิสันติชน, มุลนิธิรักมนุษยชาติ และมุลนิธิเพื่อการศึกษาและพัฒนามุสลิมอีสาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยอิงตามกรอบการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ผลการวิจัยพบว่า องค์กรมุสลิมที่เกิดขึ้นในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย มีส่วนช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุอัลลัฟอย่างหลากหลายแตกต่างกันไปตามพันธกิจขององค์กร 1) มุลนิธิสันติชนเน้น ให้คำปรึกษาในเรื่องที่ยังไม่เข้าใจ ให้ความช่วยเหลืออย่างเป็นกันเอง รับฟังปัญหาของมุอัลลัฟ ให้ความรู้ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต รวมทั้งสนับสนุนด้านเงินทุนเพื่อจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับอิสลาม 2) มุลนิธิรักมนุษยชาติ เน้นให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมด้านปัจจัยยังชีพขั้นพื้นฐาน ได้แก่ สถานที่พัก อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และอื่น ๆ เสริมสร้างการเรียนรู้อัตลักษณ์มุสลิม โดยการจัดการเรียนการสอน การฝึกฝน การอบรมและการปฏิบัติเป็นประจำในชีวิตประจำวัน การให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลาม และ 3) มุลนิธิเพื่อการศึกษาและพัฒนามุสลิมอีสาน เน้น ให้ความรู้และการสร้างอัตลักษณ์มุสลิม มีส่วนร่วมในการพัฒนาภูมิภาคและประเทศชาติ โดยทำหน้าที่เป็นผู้ผลักดันให้เกิดความร่วมมือของพี่น้องมุสลิมในภูมิภาคอีสานของประเทศไทยและระหว่างประเทศ ตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสังคมให้มีคุณภาพผ่านกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ โครงการสอนศาสนาแก่มุอัลลัฟ ค่ายอบรมภาคฤดูร้อนแก่เยาวชนมุสลิม เป็นต้น

คำสำคัญ: องค์กรมุสลิม, อัตลักษณ์มุสลิม, มุอัลลัฟ

Abstract

This research is qualitative research its purpose is to study Muslim Organizations to Helping and Establishing Appropriate Muslim Identity for Muallufs in different regions, Provided key information 10 people from 3 Muslim organizations, Santichon Muslim Foundation, Human Mercy Foundation and Foundation for Education and Development of Isan Muslims. The research tool was an in-depth interview. Qualitative data analysis using content analysis based on in-depth interview framework. To answer research objectives the results showed that there are Muslim Organizations formed in different regions of Thailand that have contributed to and created the Muslim identity of Muallaf, 1) Santichon Muslim Foundation. Give advice on matters that you do not understand. Provide friendly assistance Listen to Muallufs problems. Providing knowledge through internet media as well as supporting funds for various activities about Islam 2) Human Mercy Foundation to assist and build a Muslim identity in the areas of basic subsistence, including accommodation, food, clothing, etc., learning Muslim identity by organizing teaching, training, training and routines in daily life Educating about the fundamental principles of Islam 3) Isan Muslim Education and Development Foundation Provide education and knowledge in building a Muslim identity. Contribute to the development of the region and the nation by acting as a driving force for the cooperation of Muslim brothers and sisters in the Northeastern region of Thailand and between countries Recognizing the need for quality development of human resources of society through activities such as the project of teaching religion to Muallufs; Summer training camps for Muslim youth, etc.

Keywords: Muslim Organization, Muslim identity, Muallafs

บทนำ

อัตลักษณ์มุสลิมเป็นสิ่งที่มียากแห่งมาจากศาสนาอิสลาม เกิดขึ้นมาจากความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน ประเพณี ประวัติศาสตร์ ความศรัทธาและการปฏิบัติศาสนกิจ ความสัมพันธ์ในสังคมและที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ อัตลักษณ์มุสลิมมีจุดกำเนิดมาจากช่วงแห่งการปกครองนครรัฐมะดีนะฮ์ของท่านนบีมุหัมมัด **p** โดยใช้ระบบอิสลาม ซึ่งอัตลักษณ์มุสลิมสะท้อนออกมาจากที่มาสองแหล่ง ได้แก่ หลักคำสอนในศาสนาอิสลาม อันเป็นรากฐานของอัตลักษณ์ที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เช่น การแต่งกายโดยปกปิดส่วนที่พึงสงวนตามหลักการของศาสนาอิสลามหรือที่เรียกว่าเอาเราะฮ์ การรับประทานอาหารฮาลาล เป็นต้น และอีกแหล่งหนึ่งคือสภาพสังคมวัฒนธรรมอาหรับซึ่งเป็นอัตลักษณ์ที่มีลักษณะที่ศาสนาเปิดกว้างและยอมรับให้มีความหลากหลายบนพื้นฐานที่ไม่ขัดกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม อัตลักษณ์มุสลิมในยุคมะดีนะฮ์ที่มาจากศาสนาอิสลามนั้น เป็นอัตลักษณ์อิสลามบริสุทธิ์ที่ผสมผสานกับอัตลักษณ์แห่งวัฒนธรรมอาหรับ ซึ่งเป็นอัตลักษณ์แรกเริ่มของมุสลิม จุดหักเหที่ทำให้อัตลักษณ์มุสลิมเปลี่ยนแปลงไป คือการเดินทางออกจากคาบสมุทรอาระเบียไปยังดินแดนต่างๆ หลายยุคหลายสมัย ผ่านกิจกรรมการค้า การเผยแผ่ศาสนา การศึกษาและแสวงหาความรู้ การย้ายถิ่นไปยังดินแดนใหม่ เป็นต้น ซึ่งการเดินทางผ่านแต่ละสถานที่และช่วงเวลาได้ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิดและอัตลักษณ์ จนกระทั่งการเข้าไปอยู่อาศัยหรือตั้งรกรากในสังคมอื่นที่มีวัฒนธรรม ภาษา ประเพณี วิถีชีวิต ตลอดจนความเชื่อทางศาสนาที่แตกต่างกัน ซึ่งการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้นๆ เช่น ยุโรป อเมริกา เปอร์เซีย แอฟริกา อินเดีย จีน มลายูและไทย เป็นต้น (ฮาฟิส สาและ, 2550: 203-204; ยูซุฟ ก็อรฎอวี, 2554: 60) พยายามเชื่อมโยงศาสนกิจเข้ากับอัตลักษณ์และวิถีชุมชน โดยถือว่าอัตลักษณ์สำคัญของสังคมมุสลิมอยู่ที่การดำรงอยู่ของภารกิจสามประการ คือ การละหมาดร่วมกัน (ญะมาอะฮ์) การจ่ายซากาต และการส่งเสริมความดีและยับยั้งความชั่ว

มูอัลลัฟเป็นคำที่ปรากฏในคัมภีร์อัลกุรอาน อัลกุรอานได้กล่าวว่า “คนที่มีหัวใจของเขาเหล่านั้นหรือหัวใจของสุ่เจ้าเอนเอียงมาสนใจอิสลาม” (สุเราะห์อัต-เตาบะห์, 9: 60) คนที่มีหัวใจเอนเอียงมาสนใจรับอิสลามมีสิทธิ์ได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนจากองค์กรที่สามารถดูแลบุคคลเหล่านั้นได้ การปฏิบัติตัวของมูอัลลัฟทั้งหลาย เมื่อเข้ารับอิสลามแล้วก็ทำตัวเหมือนมุสลิมโดยทั่ว ๆ ไป ผู้ได้รับฮิยาละฮ์ (ทางนำ) จากพระเจ้าเป็นผู้ให้ปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตสู่อิสลาม เรียกว่ามูอัลลัฟ คือผู้บริสุทธิ์ที่สังคมมุสลิมต้องดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด แม้แต่ซากาตของมุสลิมก็จำเป็นต้องมอบให้แก่เขา เมื่อเดินทางเข้าสู่อิสลามแล้วต้องมั่นคง ไม่เปลี่ยนแปลง (ชมรมผู้บริหารมัสยิดเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร, 2555: 5) มูอัลลัฟ คือบรรดาผู้ที่มีความต้องการในการทำให้หัวใจของพวกเขาเหล่านั้นเอนเอียงไปสู่อิสลาม หรือทำให้หัวใจของพวกเขาเหล่านั้นมั่นคงในอิสลามหรือด้วยการยุติการประสงคร้ายต่อบรรดามุสลิม หรือมุ่งหวังประโยชน์ของพวกเขาในการปกป้องมุสลิม หรือช่วยเหลือมุสลิมให้มีชัยชนะเหนือศัตรูของพวกเขา เป็นต้น (Yūsuf al-Qaradāwī, 2006: 606)

ปัจจุบันเมืองครุสลิมทั้งในกรุงเทพฯ และภูมิภาคต่าง ๆ ในประเทศไทย อาทิเช่น ในกรุงเทพมหานครมีสถาบันการศึกษาศาสนาอิสลามที่เปิดสอนศาสนาอิสลามให้กับมูอัลลัฟได้เรียนรู้และเข้าใจในวิถีชีวิตแบบมุสลิมเพื่อที่จะได้ปฏิบัติตามถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลาม สถาบันที่เป็นที่รู้จักทั่วไปของผู้นับถือศาสนาอิสลาม ได้แก่ มูลนิธิสันติชนซึ่งจัดทำโครงการอบรมมูอัลลัฟ เมื่อปี 2537 โดยมีอาจารย์บรรจง ปินากัน เป็นประธานโครงการอบรมมูอัลลัฟ มีหลักสูตร 4 เดือนต่อมาในปี 2538 มูลนิธิสันติชนได้จัดตั้งชมรมมูอัลลัฟขึ้น เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกมีการศึกษาและยึดมั่นตามหลักการของศาสนาอิสลาม เป็นการโอบอุ้มช่วยเหลือและฟื้นฟูมุสลิมใหม่ และในปี 2541 เปลี่ยนชื่อชมรมเป็น “โครงการอบรมผู้สนใจอิสลาม” เพื่อให้ความรู้พื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับอิสลามแก่ผู้ที่เข้ารับการอบรม มีความรู้ความเข้าใจ แนวความคิดหลักศรัทธาและ

ปฏิบัติ จนสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ พัฒนาอัลลัฟให้มีความศรัทธามั่นในหลักการอิสลาม และภูมิใจในความ
เป็นมุสลิม (มณูญ โต๊ะอาจ, 2555: 5) ในภาคเหนือมีมูลนิธิรักมนุษยชาติ (Human Mercy Foundation) โดยอาจารย์อะหมัด
ซิดดิก อับดุลเราะห์มาน (นายรอมลี กาแบ) ได้เดินทางมาตะวะฮ์ฟที่นอญ์ในพื้นที่สูงเวียงหมอกและหมู่บ้านอื่นๆ ในอำเภอ
เชียงของ จังหวัดเชียงราย มีชาวบ้านได้เข้ารับนับถือศาสนาอิสลามและมอบบุตรหลานให้การดูแลอยู่ภายใต้มูลนิธิรัก
มนุษยชาติ

จากการสัมภาษณ์นายมะนาเชร์ ดาโอ๊ะ นายฮาซัน สุหลง และนายญาลาลุดดีน สาแมง (2563) ปัญหาของมูลนิธิรัก
มนุษยชาติในการช่วยเหลืออัลลัฟ ได้แก่ พฤติกรรมของชนเผ่าแตกต่างกันจากคนในเมืองและชนบท ทำให้เป็นปัญหาที่
จะต้องปลูกฝังและเน้นย้ำอย่างมากในหลักคำสอนอิสลามโดยเฉพาะด้านคุณธรรมและจริยธรรมอิสลาม ปัญหาด้าน
งบประมาณ เนื่องจากมีอัลลัฟเป็นจำนวนมากและไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ ในการอยู่ในศูนย์อิสลามที่อยู่ภายใต้มูลนิธิรัก
มนุษยชาติ ทำให้คณะกรรมการต้องจัดหางบประมาณเพื่อให้ศูนย์ฯ ได้ใช้จ่ายอย่างเพียงพอ และปัญหาเด็กอัลลัฟหลายคน
ที่ไม่มีโอกาสได้ศึกษาอิสลามต่อเนื่องจากไม่มีบัตรประจำตัวประชาชน ทำให้เด็กอัลลัฟไม่ได้รับโอกาสในการศึกษาในระดับสูง
ส่วนในภาคอีสานมีชมรมอัลลัฟภาคอีสาน จังหวัดอุดรธานีในพื้นที่ภาคอีสานมีจำนวนมุสลิมเพิ่มขึ้น ทั้งจากการย้ายถิ่นของ
มุสลิมจากภูมิภาคอื่นของไทยและการที่มีมุสลิมใหม่หรือคนไทยที่มีภูมิลำเนาในภาคอีสานได้เปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลาม ใน
ภาคอีสานส่วนใหญ่เดิมนับถือพุทธเป็นกลุ่มผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย โดยเหตุผลการเปลี่ยนศาสนาทั้งจากการแต่งงานกับชายมุสลิม
และจากการเรียนรู้ศรัทธาด้วยตนเอง ชมรมอัลลัฟภาคอีสาน จังหวัดอุดรธานี ภายใต้มูลนิธิสร้างสรรค์สังคมมุสลิมสำนักงาน
จังหวัดขอนแก่น จากการประชุมและเสวนากลุ่มมีมติก่อตั้งชมรม โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1.เพื่อส่งเสริมการศึกษา
ด้านศาสนาอิสลาม สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหลักการอิสลาม 2.เพื่อพบปะเยี่ยมเยียนให้กำลังใจแก่
อัลลัฟ และ 3.สร้างเสริม พัฒนา ยกระดับคุณภาพชีวิตของอัลลัฟ นอกจากนี้ยังมีองค์กรต่าง ๆ ที่คอยขับเคลื่อนให้ความรู้
ความเข้าใจในหลักการอิสลามอย่างแท้จริง จะมีองค์กรที่ทำงานร่วมกัน มีเป้าหมายเดียวกันคือให้ความรู้ความเข้าใจใน
หลักการอิสลามอย่างแท้จริงกับผู้คนในชุมชน ได้แก่ มัสยิดอัลมูบาร็อก มูลนิธิเพื่อการศึกษาและพัฒนามุสลิมอีสาน โรงเรียน
สันติธรรมวิทยา (ไทยมุสลิม, 2562)

ดังนั้นจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับสภาพและบริบทขององค์กรมุสลิมในการให้
ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของอัลลัฟในภูมิภาคต่าง ๆ ในประเทศไทย โดยการศึกษาสภาพการให้ความ
ช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่อัลลัฟในบริบทของภูมิภาคต่าง ๆ ในประเทศไทย ด้วยเหตุนี้องค์การมุสลิมจึงมีบทบาท
สำคัญที่จะช่วยเหลือให้อัลลัฟได้เรียนรู้ถึงอัตลักษณ์มุสลิมได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาบริบทขององค์กรมุสลิมในการให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่อัลลัฟของภูมิภาคต่างๆ
ในประเทศไทย

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์มุสลิม

อิสลามได้ส่งเสริมเรียกร้องไปสู่สันติทำให้เกิดมีความเป็นมนุษย์ชนและมนุษยธรรมขึ้น อิสลามรักให้มนุษย์มีชีวิตอยู่ ให้ความสำคัญดีสิทธิ์ต่อการมีชีวิต และให้มนุษย์รักการมีชีวิต ทำให้มนุษย์มีอิสระปราศจากความกลัว และได้วางแนวทางเป็นตัวอย่างที่ดีเพื่อจะให้มนุษย์ใช้ชีวิตโดยมุ่งไปสู่เป้าหมายสูงสุด คือ ความเจริญก้าวหน้า อยู่ภายใต้ร่มเงาแห่งความปลอดภัยมั่นคง จากแนวความคิดการทำให้เป็นสมัยใหม่ (Modernization) นั้น ก่อให้เกิดกระแสการพัฒนาเพื่อความเป็นทันสมัยในรูปแบบต่าง ๆ มากมาย ยึดโยงตามแบบอย่างของผู้ที่เจริญแล้วด้วยการพัฒนาที่เน้นด้านวัตถุเสียเป็นส่วนใหญ่ และหวังว่าเมื่อผู้คนมีทุกอย่างที่ดีพร้อมแล้วการพัฒนาทางด้านจิตใจก็สามารถที่จะพัฒนาตามได้ โดยมองเป็น “แบบเดียวกันหมด” แต่กระแสการพัฒนาต่าง ๆ เหล่านี้ได้ถูกตั้งคำถามขึ้น มากมายในภายหลังเพราะเหตุของสภาพทางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและซับซ้อน รวมทั้งมีปัจจัยความไม่แน่นอนแทรกอยู่ในหลายมิติอย่างไม่อาจประเมินค่าได้ด้วยสถิติตัวเลขตามแบบมาตรฐานที่ตั้งไว้ การเน้นการพัฒนาแบบวัตถุนานี้เองทำให้ ละเลยบางส่วนมองข้ามความรู้สึกและความเป็นตัวตน รวมทั้งความหลากหลายทาง วัฒนธรรมไปซึ่งไม่อาจปรากฏเห็นได้ในเชิงรูปธรรม ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้จึงพยายาม นำเสนอแนวความคิดกระแสใหม่ที่เน้นความเป็นตัวตน หรืออัตลักษณ์ โดยเสนออัตลักษณ์มุสลิมของมัลลัฟ เพื่อเสนอมุมมองใหม่ที่ว่า สังคมนั้นไม่ได้มีลักษณะที่เป็นเนื้อเดียวกันทั้งหมด มันยังมีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะ ความเป็นตัวตนที่มีความเคลื่อนไหวของการให้คุณค่านั้นตามเวลา และสถานที่ของการดำรงตน รวมทั้งการให้นิยามความหมายของความเป็นตัวตนหรืออัตลักษณ์ต่างออกไปจากความเชื่อกระแสเดียว (อลิสซา หะสาเมาะ, 2552: 206)

วิสุทธิ บิลลาเต๊ะ และฉันทัส ทองช่วย (2553) ได้กล่าวว่าอัตลักษณ์มุสลิม เป็น สิ่งที่บ่งบอกความหมายของการเป็นมุสลิม ซึ่งเริ่มจากจักรวาลทัศน์ที่ถือว่าจักรวาล โลก สรรพสิ่ง และสรรพชีวิตเกิดขึ้น ดำรงอยู่ และดับไป โดยพระประสงค์และอำนาจแห่งอัลลอฮ์พระผู้เป็นเจ้าเพียงหนึ่งเดียว และรวมถึงภาคปฏิบัติการของจักรวาลทัศน์ดังกล่าว ได้แก่ การละหมาด การชะกาต และการส่งเสริมความดี ยับยั้งความชั่ว เป็นต้น อับดุลสุโก ดินอะ (2558) ได้กล่าวไว้ว่าอัตลักษณ์มุสลิม (Muslim Identity) เป็นความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อมุสลิมว่า “มุสลิมคือใคร” ซึ่งจะเกิดขึ้นจากการปฏิสังสรรค์ระหว่างตัวมุสลิมกับคนอื่น โดยผ่านการมองของมุสลิมและการที่คนอื่นมองมุสลิม อัตลักษณ์ต้องการความตระหนัก (Awareness) ในตัวมุสลิมและพื้นฐานของการเลือกบางอย่าง นั่นคือมุสลิมจะต้องแสดงตนหรือยอมรับอย่างตั้งใจกับอัตลักษณ์ที่มุสลิมเลือก ความสำคัญของการแสดงตนก็คือ การระบุได้ว่ามุสลิมมีอัตลักษณ์ที่อยู่ภายใต้หลักการอิสลาม และมีความแตกต่างจากกลุ่มอื่น ๆ ที่ไม่ใช่มุสลิมและสำราญ ผลดี (2560) ได้กล่าวว่า อัตลักษณ์มุสลิม คือ ลักษณะเฉพาะที่มีอยู่ในตัวตนของมุสลิม ซึ่งเป็นลักษณะที่เกิดจากการนิยามตัวตนของผู้คนกับระบบสังคม เมื่อผู้คนแต่ละกลุ่มต้องการรักษาความเป็นหนึ่งเดียว หรือความเป็นปึกแผ่นในพวกเดียวกัน กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ก็จะเกิดขึ้นซึ่งจะสัมพันธ์กับบริบทที่แวดล้อมกลุ่มคนนั้น กลุ่มชาติพันธุ์มุสลิมในพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงตามสภาพแวดล้อมภายใต้บริบททางประวัติศาสตร์แต่ด้วยพื้นฐานทางความคิดความเชื่อที่มาจากศาสนาอิสลาม ส่งผลให้กลุ่มคนดังกล่าวมีรูปแบบวิถีที่มีลักษณะเฉพาะ หรืออัตลักษณ์ของตนเองและโดดเด่น แม้ว่าจะถูกผสมกลมกลืนกับวัฒนธรรมที่แวดล้อมก็ตาม

ดังนั้นอัตลักษณ์มุสลิม เป็นการแสดงออกถึงความเป็นตัวตนของผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของศาสนาอิสลาม ผ่านการศรัทธาและแปรการศรัทธาสู่การปฏิบัติตามคำสั่งใช้แห่งบทบัญญัติอิสลาม

มุอัลลัฟ

มุอัลลัฟ คือ บรรดาผู้ที่หัวใจของเขายังใหม่ต่ออิสลาม คือ มุสลิมหรือกาฟิร หัวหน้าเผ่า ผู้ที่หวังว่าเขาจะเข้ารับอิสลาม หรือ (ผู้ที่เราหวัง) เพื่อให้พ้นจากความชั่วของเขา หรือหวังว่าการให้ชะกาตจะเพิ่มอิมามของเขา หรือหวังการรับอิสลามของคนที่ไม่เหมือนกับเขา คนต่างๆ เหล่านี้จะให้ชะกาตตามจำนวนที่ทำให้บรรลุเป้าหมายได้ ดังนั้นมุอัลลัฟสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ผู้ที่ยังไม่ใช่มุสลิม คนกลุ่มนี้สามารถมอบชะกาตแก่เขาได้ในกรณีเพื่อให้เขาเข้ารับอิสลาม หรือให้เพื่อยับยั้งป้องกันภัยในสังคมมุสลิมอันเกิดจากน้ำมือของพวกเขา

กลุ่มที่ 2 ผู้ที่เข้ารับอิสลามแล้ว คนกลุ่มนี้สามารถมอบชะกาตแก่เขาเพื่อเป็นการยึดเหนี่ยวเขา ให้ยืนหยัดในอิสลามได้อย่างมั่นคง หรือหวังในการเข้าอิสลามของคนใกล้ชิด และพวกพ้องของเขา เป็นต้น (อับดุลสุโก ดินอะ, 2558)

มุอัลลัฟ หมายถึง บรรดาผู้ที่จิตใจของเขาโน้มเอียงสู่อิสลาม รวมถึงผู้ที่ต้องการความมั่นคงทางจิตใจในการเป็นมุสลิมองค์กรชะกาตจะมีความเห็นแนวปฏิบัติที่แตกต่างกันในการกำหนดกฎเกณฑ์ของมุอัลลัฟ ซึ่งบางองค์กรชะกาตจะระบุในการเป็นผู้มีสิทธิรับชะกาต มีการกำหนดระยะเวลาตั้งแต่ 2-4 ปี จากเวลาที่เขาเข้ารับอิสลาม เพื่อสร้างกำลังใจและมีเวลาในการเปลี่ยนแปลงตัวเอง โดยมีการกำหนดเงื่อนไขในการปฏิบัติศาสนกิจ และมีความเคร่งครัดทางศาสนา (ธวัช นุ้ยพอม และคณะ, 2559: 95-96)

ดังนั้น อัตลักษณ์มุสลิม หมายถึง การแสดงออกถึงความเป็นตัวตนของผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของศาสนาอิสลาม ผ่านการศรัทธาและแปรการศรัทธาสู่การปฏิบัติตามคำสั่งใช้แห่งบทบัญญัติอิสลาม

มุอัลลัฟในอัลกุรอาน

อัลกุรอานเป็นคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นแหล่งที่มาของหลักคำสอนศาสนาอิสลาม โองการที่ได้กล่าวถึงในอัลกุรอานเกี่ยวกับมุอัลลัฟ มี 4 โองการที่กล่าวถึงมุอัลลัฟในอัลกุรอาน คือ สุเราะฮ์ อาลิอิมรอน (surah Āli 'Imrān) อายะฮ์ที่ 103, สุเราะฮ์ อัลอันฟาล (Surah al-Anfāl) อายะฮ์ที่ 63, สุเราะฮ์อัตเตาบะฮ์ (Surah at-Taubah) อายะฮ์ที่ 60 และสุเราะฮ์อันนุร (Surah an-Nur) อายะฮ์ที่ 43 สามโองการ ได้แก่ Surah Ali Imran อายะฮ์ที่ 103, Surah al-Anfāl อายะฮ์ที่ 63 และ Surah an-Nur อายะฮ์ที่ 43 ได้กล่าวถึงมุอัลลัฟ เป็นผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม ในขณะที่สุเราะฮ์ (Surah at-Taubah) โองการที่ 60 มุอัลลัฟ คือผู้ที่เลื่อมใสในศาสนาอิสลาม แต่ยังคงมีความแตกต่างเกี่ยวกับค่านิยม อายะฮ์อัลกุรอานที่ได้กล่าวถึง มุอัลลัฟ ดังนี้

อัลลอฮ์ได้ตรัสไว้ว่า

ความว่า “และพวกเจ้าจงยึดสายเชือกของอัลลอฮ์ **I** (ศาสนาของอัลลอฮ์ **I**) โดยพร้อมกันทั้งหมดและจงอย่าแตกแยกกัน และจำรำลึกถึงความเมตตาของอัลลอฮ์ **I** ที่มีต่อพวกเจ้า ขณะที่พวกเจ้าเป็นศัตรูกัน แล้วพระองค์ได้ทรงให้สนิทสนมกันระหว่างหัวใจของพวกเจ้า แล้วพวกเจ้าก็กลายเป็นพี่น้องกันด้วยความเมตตาของพระองค์ และพวกเจ้าเคยปรากฏอยู่บนปากหลุมแห่งไฟนรก แล้วพระองค์ก็ทรงช่วยพวกเจ้าให้พ้นจากปากหลุมแห่งนรกนั้น ในทำนองนั้นแหละ อัลลอฮ์จะทรงแจกแจงแก่พวกเจ้าซึ่งบรรดาโองการของพระองค์เพื่อว่าพวกเจ้าจะได้รับแนวทางอันถูกต้อง” (สุเราะฮ์อาละอิมรอน, 3: 103)

อัลลอฮ์ได้ตรัสไว้ว่า

ความว่า “และได้ทรงให้สนิสนระหว่างหัวใจของพวกเขา (ระหว่างหัวใจของบรรดาผู้ศรัทธา) หากเจ้าได้จ่ายสิ่งที่อยู่ในแผ่นดินทั้งหมด เจ้าก็ไม่สามารถให้สนิสนระหว่างหัวใจของพวกเขาได้ แต่ทว่าอัลลอฮ์นั้นได้ทรงให้สนิสนระหว่างพวกเขา และแท้จริงพระองค์นั้นคือผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้ทรงปรีชาญาณ” (สุเราะห์ อัล-อัมฟาล, 8: 63)

อัลลอฮ์ I ได้ตรัสไว้ว่า

ความว่า “เจ้ามิได้เห็นดอกหรือว่า แท้จริงอัลลอฮ์ I นั้นทรงให้เมฆลอย แล้วทรงทำให้ประสานตัวกัน แล้วทรงทำให้รวมกันเป็นกลุ่มก้อน แล้วเจ้าก็จำเห็นฝนโปรยลงมาจากกลุ่มเมฆนั้น และพระองค์ทรงให้มันตกลงมาจากฟากฟ้า มีขนาดเท่าภูเขา ในนั้นมีลูกเห็บ แล้วพระองค์จะทรงให้มันหล่นลงมาโดนผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ และพระองค์จะทรงให้มันผ่านพ้นไปจากผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ แสงประกายของสายฟ้าแลบเกือบจะเฉี่ยวสายตาดูมอง” (สุเราะฮ์ อัน-นุร, 24:43)

อัลลอฮ์ได้ตรัสไว้ว่า

ความว่า “แท้จริงท่านทั้งหลายนั้น (ทรัพย์สินส่วนชะกาต) สำหรับบรรดาผู้ที่ยากจนและบรรดาผู้ที่ขัดสนและบรรดาเจ้าหน้าที่ในการรวบรวมมัน และบรรดาผู้ที่หัวใจของพวกเขาสนิสนม และในการไถ่ทาส และบรรดาผู้ที่หนี้สินล้นตัว และในทางของอัลลอฮ์ I และผู้ที่อยู่ในระหว่างเดินทางทั้งนี้ เป็นบัญญัติอันจำเป็นซึ่งมาจากอัลลอฮ์ I และ อัลลอฮ์ I นั้นเป็นผู้ทรงรอบรู้ ผู้ทรงปรีชาญาณ” (สุเราะห์ อัต-เตาบะห์, 9: 60)

จากอายะฮ์ดังกล่าวข้างต้น มุอัลลัฟ คือผู้ที่อิสลามได้น้อมนำจิตใจของเขาให้แก่มุสลิม ในการให้ชะกาตส่วนหนึ่งแก่พวกเขานั้นก็เพื่อจูงใจพวกเขาให้รับนับถืออิสลาม หรือไม่ก็เพื่อเป็นการยับยั้งพวกเขามิให้คิดร้ายต่อมุสลิม และเป็นกำลังป้องกันให้แก่มุสลิมอีกด้วย และยังหมายถึงผู้ที่รับนับถืออิสลามใหม่ ๆ ด้วย ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในการศรัทธาของเขา (สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับประเทศไทย, 1431:456) มุอัลลัฟ คือ บรรดาผู้ที่หัวใจของพวกเขาผูกฝักใฝ่อยู่กับศาสนาอิสลาม บางคนในหมู่พวกเขาได้รับชะกาต เพื่อจะเข้ารับนับถือศาสนาอิสลาม ในขณะที่บางคนศาสนาให้สิทธิรับชะกาตเพื่อให้เขาเย็นหยัดในศาสนา และเพื่อที่จะทำให้หัวใจของเขามั่นคงขึ้น และบางคนให้ชะกาตกับเขา เพื่อหวังว่าคนรอบข้างจะเข้ารับอิสลาม และบางคนให้ไปเพื่อทรัพย์สินชะกาตจะมาจากคนใกล้เคียงเขา หรือเพื่อลดอันตรายต่ออรรดามุสลิม (’Ibn Kathir, 1999: 370)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาสภาพและบริบทขององค์กรมุสลิมในการให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุสลิมในภูมิภาคต่างๆ ในประเทศไทย เป็นการศึกษาความเป็นมาและโครงสร้างการบริหารจัดการขององค์กรมุสลิมที่ให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมในภูมิภาคต่างๆ ในประเทศไทย คือ

กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลหลัก

กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมในภูมิภาคต่างๆ ในประเทศไทย จำนวน 10 ท่าน จากองค์กรมุสลิม จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ มูลนิธิสันติชน มูลนิธิรักมนุษยชาติ และชมรมมุสลิมภาคอีสาน ตามเกณฑ์ที่กำหนดดังนี้

1. เกณฑ์การเลือกองค์กรมุสลิม ได้แก่ 1) เป็นองค์กรมุสลิมที่ได้รับการยอมรับในภูมิภาคนั้นๆ และ/หรือ 2) เป็นองค์กรมุสลิมที่ได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุสลิมในภูมิภาคต่าง ๆ ในประเทศไทย ไม่น้อยกว่า 5 ปี

2) เกณฑ์การเลือกกลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ 1) ดำรงตำแหน่งประธานและหัวหน้าฝ่ายดูแลมุสลิมไม่น้อยกว่า 2 ปี และปัจจุบันยังดำรงตำแหน่งอยู่ 2) ดำรงตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายดูแลมุสลิมไม่น้อยกว่าสองปี และปัจจุบันยังดำรงตำแหน่งอยู่หรือผู้ที่ทำหน้าที่ในการช่วยเหลือมุสลิม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้สัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพและบริบทขององค์กรมุสลิมในการให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุสลิมในภูมิภาคต่างๆ ในประเทศไทย แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นสภาพทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย แบ่งเป็นผู้บริหารองค์กรมุสลิมในการช่วยเหลือมุสลิม และมุสลิม ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพและบริบทขององค์กรมุสลิมในการให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุสลิมในภูมิภาคต่างๆ ในประเทศไทย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยอิงตามกรอบการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ด้วยเช่นกัน แล้วนำเสนอในรูปแบบรายงานเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

อัตลักษณ์มุสลิม เป็นสิ่งที่บ่งบอกความหมายของการเป็นมุสลิม การแสดงออกถึงความเป็นตัวตนของผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของศาสนาอิสลาม ผ่านการศรัทธาและแปรการศรัทธาสู่การปฏิบัติตามคำสั่งใช้แห่งบทบัญญัติอิสลาม ได้แก่ การละหมาด การถือศีลอด การจ่ายซะกาต และการส่งเสริมความดี ยับยั้งความชั่ว เป็นต้น จากการศึกษาบริบทขององค์กรมุสลิมในการให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุสลิมในภูมิภาคต่างๆ ในประเทศไทย พื้นที่เป้าหมายที่ได้ดำเนินการศึกษา ผลจากการศึกษา พบว่า

1. มุลินิธินันตดิชน: องค์การมุสลิมในการให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุสลิมในภาคกลาง

มุลินิธินันตดิชนมีวัตถุประสงค์เพื่อการเผยแผ่ความรู้ในหลักการศาสนาอิสลามแก่บุคคลทั่วไปที่สนใจศาสนาอิสลาม ทั้งนี้เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องต่อหลักการศาสนาอิสลาม เปิดสอนมุสลิมเมื่อปี 2529 มุลินิธินันตดิชนได้จัดทำโครงการอบรมมุสลิมขึ้นเมื่อปี 2537 โดยมีอาจารย์บรรจง บินกาชัน เป็นประธานโครงการและผู้ปฐมนิเทศ ในปี 2538 มุลินิธินันตดิชนได้จัดตั้งชมรมมุสลิม เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกมีการศึกษาและยึดมั่นตามหลักการอิสลาม เป็นการโอบอุ้มช่วยเหลือและฟื้นฟูมุสลิมใหม่ ต่อมาปี 2541 คณะกรรมการชมรมมุสลิม ได้มีมติให้เปลี่ยนชื่อชมรมมุสลิมเป็น “โครงการอบรมผู้สนใจอิสลาม” วัตถุประสงค์ของโครงการอบรมผู้สนใจอิสลาม คือ 1. เพื่อให้ความรู้พื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับอิสลามแก่ผู้ที่เข้ารับการอบรม มีความรู้ความเข้าใจ แนวความคิดหลักศรัทธาและปฏิบัติ จนสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ 2. เพื่อพัฒนามุสลิมให้มีความศรัทธามั่นในหลักการอิสลาม และภูมิใจในความเป็นมุสลิม และ 3. เพื่อรับรองการเป็นมุสลิมให้แก่มุสลิมที่ปฏิญาณตนเข้ารับอิสลาม หลังจากผ่านการอบรมแล้ว

การให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมแก่มุสลิมของมุลินิธินันตดิชน ดังนี้

1) การใช้คำพูด ได้แก่ การกล่าวต้อนรับและแนะนำที่ดียิ่ง การต้อนรับที่ทางมุลินิธินันตดิชนมอบให้แก่มุสลิมอย่างเป็นกันเองและเรียบง่ายทำให้มุสลิมมีความรู้สึกเหมือนดังครอบครัวเดียวกัน การต้อนรับที่มีไมตรีจิตและการแนะนำอิสลามอย่างจริงใจเพื่ออัลลอฮ์ทำให้มุสลิมมีความประทับใจและยอมรับอิสลาม การให้คำปรึกษาที่ประทับใจ ทำให้มุสลิมรู้สึกเป็นกันเองและมีความกล้าที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ คือการใช้ชีวิตในรูปแบบอิสลาม การบรรยายที่เข้าใจง่ายและชัดเจน เป็นต้น

2) การปฏิบัติหรือการกระทำ ได้แก่ การสอนในภาคปฏิบัติให้แก่มุสลิมที่เข้าร่วมโครงการอบรมผู้สนใจอิสลามนั้น มีการทดสอบจากผู้สอนว่ามุสลิมมีความเข้าใจในการปฏิบัติศาสนกิจมากน้อยเพียงใด การมีจรรยาบรรณและเป็นแบบอย่างที่ดี ทำให้มุสลิมสามารถรักษากฎหมายของตัวเองจากสิ่งที่ไม่ดีและขอโทษต่อผู้อื่นเมื่อกระทำความผิดตลอดจนเป็นผู้มีจิตใจสงบ การเป็นแบบอย่างในเรื่องหลักการปฏิบัติสามารถทำให้มุสลิมเรียนรู้หลักการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ทำให้มีความรู้สึกเป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้อย่างง่าย ๆ ในชีวิตประจำวัน และทำให้มุสลิมสามารถเรียนรู้อัตลักษณ์มุสลิมได้อย่างรวดเร็วและใช้ชีวิตตามแบบอย่างอิสลามอย่างมั่นคง

3) การใช้สื่ออินเทอร์เน็ต มุลินิธินันตดิชนได้ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการให้กำลังใจและให้คำปรึกษาในขณะที่มุสลิมต้องการกำลังใจอันเนื่องจากการถูกทดสอบจากอัลลอฮ์ การสื่อสารที่นำมาเป็นการเรียนรู้ในการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุสลิม เช่น การบรรยายโดยนำเสนอผ่านช่องยูทูบ เฟซบุ๊ก และวิทยุ เป็นต้น ทำให้มุสลิมสามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวกยิ่งขึ้น การใช้หนังสือและตำราที่ได้รับรวบรวมเกี่ยวกับอิสลามเอาไว้ในแต่ละด้าน เช่น หลักการศรัทธา หลักการปฏิบัติและหลักจริยธรรมในอิสลาม ทั้งนี้อาจารย์บรรจง บินกาชัน ได้เขียนและแปลหนังสืออิสลามออกสู่สังคมอย่างมากมายเพื่อให้ผู้สนใจอิสลามสามารถอ่านและทำความเข้าใจต่อศาสนาอิสลาม และมุสลิมสามารถศึกษาเรียนรู้อิสลามได้ทุกที่ทุกเวลา

การให้ความช่วยเหลือแก่มุสลิม คือ ให้คำปรึกษาในเรื่องที่ไม่เข้าใจ ให้ความช่วยเหลืออย่างเป็นกันเอง มีจิตอาสาคอยติดตามข้อมูลจะคอยให้คำปรึกษาและรับฟังปัญหาของมุสลิม ส่งหนังสือไปให้และให้ความรู้ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต จัดเลี้ยงอาหารให้แก่มุสลิมที่ขาดแคลนและจ่ายชากาตให้กับมุสลิม รวมทั้งสนับสนุนด้านเงินทุนเพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอิสลาม เช่น การเข้าค่ายมุสลิมประจำปี เป็นต้น

2.มูลนิธิรักมนุษยชาติ: องค์กรมุสลิมในการให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุสลิมในภาคเหนือ
ดูแลให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุสลิมในภาคเหนือของมูลนิธิรักมนุษยชาติ คือ กลุ่มเยาวชน
ชาติพันธุ์ที่มาจากหลากหลายชาติพันธุ์และต่างพื้นที่ โดยกลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มชาติพันธุ์ม้งและอาข่า ส่วนกลุ่มอื่น ๆ เช่น ลีซู
มุเซอ และพม่า เป็นต้น ปัจจุบันเครือข่ายมุสลิมรักมนุษยชาติ (Human Mercy Foundation) มีเครือข่ายที่ทำงานร่วมกันอยู่
4 ศูนย์ ประกอบด้วย 1.ศูนย์อิสลามบ้านห้วยมะหินฝน อำเภอแม่จันท์ จังหวัดเชียงราย 2.ศูนย์ศึกษาอิสลามบ้านเวียง
หมอก อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย 3.ศูนย์อิสลามศึกษาบ้านปางสา อำเภอแม่จันท์ จังหวัดเชียงราย และ 4.ศูนย์เรียนรู้
อิสลามบ้านแสงไพร อำเภอปง จังหวัดพะเยา ในฐานะเป็นศูนย์อิสลามอบรมจริยธรรมอิสลาม การช่วยเหลือและสร้างอัต
ลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมของทั้ง 4 ศูนย์ มีการดำเนินงานเชื่อมโยงและมีอุดมการณ์การทำงานร่วมกัน โดยเน้นเรื่องการ
เสียสละ มีศูนย์เวียงหมอกเป็นศูนย์หลัก ศูนย์ประสานงานโครงการต่าง ๆ จ่ายไปยังศูนย์เครือข่าย มีแนวทางการดำเนินงาน
คือสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันในการอยู่ร่วมกันในสังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม สร้างความสมานฉันท์ความปรองดอง ไม่มีความ
ระแวงซึ่งกันและกัน ณ ปัจจุบัน ด้วยกับการทำงานที่ทุ่มเทตามศูนย์ต่าง ๆ มีเด็กมุสลิมที่ต้องรับผิดชอบไม่ต่ำกว่าศูนย์ละ
50 คน ซึ่งเด็กแต่ละคนทางศูนย์ฯ ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด นับเป็นภาระหนักอย่างยิ่ง

การให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมของมูลนิธิรักมนุษยชาติ ดังนี้

1.การให้ความช่วยเหลือด้านปัจจัยยังชีพขั้นพื้นฐาน ได้แก่ สถานที่พัก อาหาร เครื่องนุ่งห่มและอื่น ๆ ให้แก่เด็กแต่ละ
คนทางศูนย์ฯ เพราะเด็กที่อยู่ที่ศูนย์เรียนรู้อิสลามมาจากครอบครัวที่ยากจนและขาดโอกาสทางการเรียนการศึกษา จึงทำให้ศูนย์
ต้องรับภาระในการช่วยเหลือและให้การดูแลปัจจัยยังชีพ ได้รับการช่วยเหลือจากพี่น้องมุสลิมทั้งในและต่างประเทศ แต่ก็ยังไม่
เพียงพอต่อความต้องการและยังมีความต้องการความช่วยเหลือจากผู้มีจิตศรัทธาอีกจำนวนมาก

2.การเรียนรู้อัตลักษณ์มุสลิม โดยการจัดการเรียนการสอน การฝึกฝน การอบรมและการปฏิบัติเป็นประจำใน
ชีวิตประจำวัน การให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลามที่เกี่ยวข้องกับหลักความเชื่อความศรัทธาในศาสนา
อิสลาม ความรู้เบื้องต้นในหลักปฏิบัติศาสนกิจ เช่น การละหมาด 5 เวลา รวมถึงการปฏิบัติตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม
ในชีวิตประจำวัน ที่เกี่ยวข้องกับการทำความสะอาดและการชำระล้างสิ่งต่างๆ ตามหลักศาสนบัญญัติ ตลอดจนหลักจริยธรรม
และมารยาทต่างๆ ของอิสลาม การแต่งกายที่ถูกต้องตามหลักการอิสลาม การฝึกอ่านและท่องจำอัลกุรอาน บทราลิกถึง
อัลลอฮ์ และการขอดุอา เป็นต้น ทั้งนี้เด็กแต่ละคน มีความแตกต่างกันเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในหลักการพื้นฐานของ
ศาสนาอิสลาม บางคนเรียนรู้และเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากมีความสนใจและศึกษาอย่างต่อเนื่อง บางคนต้องใช้เวลา
และใส่ใจให้ความสำคัญในการเรียนรู้ เพื่อให้ตนเองมีความรู้ความเข้าใจในหลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลาม

3.การตั้งสถาบันการศึกษา คือ โรงเรียนศิริวิไลพิทยา (CivilizePittaya School) ประเภทเอกชนสามัญศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย นักเรียนเป็นชนเผ่าต่างๆ ประกอบด้วยชนเผ่า
อาข่า มุเซอ ลีซู คนเมือง ม้ง และคนมลายู เป็นนักเรียนประจำโรงเรียนศิริวิไลพิทยาได้ก่อตั้งโดยมูลนิธิรักมนุษยชาติในวันที่
15 พฤษภาคม 2556 โดยมีนายมะนาเซ ดาโอ๊ะ เป็นผู้รับใบอนุญาตและนายมุฮัมมัด เจมี เป็นผู้บริหาร ปีแรกทำการเปิดสอน
ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีจำนวนนักเรียนประมาณ 36 คน และมีครู จำนวน 7 คน ในปีการศึกษา 2557 ได้เปิดสอน
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 มีจำนวนนักเรียนประมาณ 86 คน และมีครูจำนวน 10 คน ในปีการศึกษา 2558 ได้ทำการเปิด
สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1-3 มีอาคาร 3 หลัง ได้แก่ อาคารเรียน 2 อาคาร เป็นอาคารเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปี
ที่ 1-6 และอาคารเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อีกอาคารเป็นโรงอาหารและห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ การสร้างอัตลักษณ์

มุสลิมแก่มุอัลลัฟโดยทางโรงเรียนได้เสริมเนื้อหาในหลักสูตร รูปแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับศาสนาอิสลามและการแต่งกายที่ถูกต้องตามหลักการอิสลาม ทำให้นักเรียนที่อยู่ในการกำกับดูแลของมูลนิธิสามารถได้รับการศึกษาภาคบังคับและเป็นการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟที่ครอบคลุมถูกต้อง

4.มูลนิธิเพื่อการศึกษาและพัฒนามุสลิมอีสาน: องค์กรมุสลิมในการให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุอัลลัฟในภาคอีสาน

ลักษณะของมุสลิมอีสานมีความโดดเด่นในเรื่องการดำรงอัตลักษณ์มุสลิมในสังคมพหุวัฒนธรรมอีสาน คือ ในพื้นที่มีชุมชนมุสลิมแต่อยู่กระจัดกระจายแต่อัตลักษณ์มุสลิมสามารถดำรงอยู่ได้ท่ามกลางการปรับตัวโดยยึดหลักแนวทางสายกลางของอิสลามมาปฏิบัติเพื่อสร้างความประนีประนอมและลดความขัดแย้งในสังคม มุสลิมอีสานที่ตั้งถิ่นฐานมั่นคงในพื้นที่ส่วนมากเป็นคนพื้นเมืองภาคอีสานที่แต่งงานกับมุสลิมจึงได้เปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลามทำให้พบว่าในบ้านหลังเดียวกันบางบ้านมีการอยู่ร่วมกันของทั้ง 3 ศาสนาคือ พุทธ คริสต์ และอิสลามเนื่องจากคนอีสานนิยมอยู่กันเป็นครอบครัวใหญ่ในพื้นที่บ้านหรือชุมชนเดียวกัน เมืองक्रमมุสลิมที่ทำหน้าที่ส่งเสริมเพื่อการศึกษาและพัฒนามุสลิมอีสาน นั่นคือ มูลนิธิเพื่อการศึกษาและพัฒนามุสลิมอีสาน บ้านหนองหมื่นท้าว ตำบลโนนสูง อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ภารกิจหลักด้านการพัฒนาการศึกษาของทางมูลนิธิ บทบาทแรก คือ การจัดโครงการอบรมศาสนาระดับท้องถิ่นมุสลิมอีสาน ปัจจุบันเป็นการสนับสนุนในการจัดค่ายอบรมเยาวชนภาคอุดรตอนขึ้นเป็นประจำของทุกมัสยิด เป็นการให้การศึกษาคำและความรู้ซึ่งครอบคลุมในการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมมีส่วนร่วมในการพัฒนาภูมิภาคและประเทศชาติ โดยมีมูลนิธิเพื่อการศึกษาและพัฒนามุสลิมอีสาน ทำหน้าที่เป็นผู้ผลักดันให้เกิดความร่วมมือของพี่น้องมุสลิมในภูมิภาคอีสานของประเทศไทย และระหว่างประเทศ ให้ได้ร่วมคิด และตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสังคมให้มีคุณภาพผ่านกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ โครงการสอนศาสนาแก่มุอัลลัฟค่ายอบรมภาคอุดรตอนแก่เยาวชนมุสลิม เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยบริบทขององค์กรมุสลิมในการให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุอัลลัฟในภูมิภาคต่างๆ ในประเทศไทย มีประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปราย ดังนี้

องค์กรมุสลิมที่เกิดขึ้นในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยมีส่วนช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุอัลลัฟ ในเรื่องการให้ความช่วยเหลือแก่มุอัลลัฟ คือ ให้คำปรึกษาในเรื่องที่ไม่เข้าใจ ให้ความช่วยเหลืออย่างเป็นกันเอง มีจิตอาสาคอยติดตามข้อมูลจะคอยให้คำปรึกษาและรับฟังปัญหาของมุอัลลัฟ ให้ความรู้ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต จัดเลี้ยงอาหารให้แก่มุอัลลัฟที่ขาดแคลนและจ่ายชากาตให้กับมุอัลลัฟ รวมทั้งสนับสนุนด้านเงินทุนเพื่อจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับอิสลาม เช่น การเข้าค่ายมุอัลลัฟประจำปี เป็นต้น การให้ความช่วยเหลือด้านปัจจัยยังชีพขั้นพื้นฐาน ได้แก่ สถานที่พัก อาหาร เครื่องนุ่งห่มและอื่น ๆ การเรียนรู้อัตลักษณ์มุสลิม โดยการจัดการเรียนการสอน การฝึกฝน การอบรมและการปฏิบัติเป็นประจำในชีวิตประจำวัน การให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลามที่เกี่ยวข้องกับหลักความเชื่อความศรัทธาในศาสนาอิสลาม ความรู้เบื้องต้นในหลักปฏิบัติศาสนกิจ เช่น การละหมาด 5 เวลา รวมถึงการปฏิบัติตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลามในชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับการทำความสะอาดและการชำระล้างสิ่งต่างๆ ตามหลักศาสนบัญญัติ ตลอดจนหลักจริยธรรมและมารยาทต่างๆ ของอิสลาม การแต่งกายที่ถูกต้องตามหลักการอิสลาม การฝึกอ่านและท่องจำอัลกรุอ่าน บทราลี้กถึงอัลลอฮ์ และการขอดูอา เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของวิสุทธิ บิลล่าเต๊ะ และฉันทัส ทองช่วย (2553) พบว่า ความพยายามในการดำรงอัตลักษณ์

มุสลิม การจัดการความรู้ อาศัยการละหมาดเป็นฐานสำคัญในการจัดการ กล่าวคือ ใช้เวลาหลังละหมาดเป็นเวลาในการให้ความรู้ เนื้อหาความรู้เน้นไปที่การนาระบบวัฒนธรรมละหมาดไปใช้เป็นวิถีชีวิตนอกละหมาด และการจัดระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยชุมชนเองการสร้างวิถีชีวิต ใช้มัสยิดเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาทุกด้านโดยมัสยิดเป็นผู้ตรากฎระเบียบทางสังคม และสอดคล้องกับงานวิจัยของว่าที่ร้อยตรีมนูญ โต้ะอาจ (2555) มุอัลลัฟมีวิธีการเรียนรู้ด้วย การสังเกต การบอกเล่า การสอบถาม การเรียนกับครูสอนศาสนาหรือจาก สถาบันสอนศาสนาและการเรียนรู้ด้วยการอ่านหนังสือหรือจากสื่ออื่นๆ ปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟ ได้แก่ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมของครอบครัว ชุมชน รวมทั้งสังคมที่มุอัลลัฟอาศัยอยู่ทั้งก่อนที่มุอัลลัฟจะเข้ารับศาสนาอิสลามและหลังจากที่เข้ารับศาสนาอิสลามแล้ว ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญคือ บริบทแวดล้อมและประเด็นการเรียนรู้และการสื่อสาร ตัวมุอัลลัฟเอง ผลที่ต้องการ และบุคคลที่มุอัลลัฟต้องการเรียนรู้และสื่อสารด้วย มุอัลลัฟมีกระบวนการเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมที่เป็นขั้นตอนต่อเนื่องและผ่านเงื่อนไขสำคัญของการยอมรับอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิม การให้การศึกษาและความรู้ซึ่งครอบคลุมในการสร้างอัตลักษณ์มุสลิม มีส่วนร่วมในการพัฒนาภูมิภาคและประเทศชาติ โดยมีมูลนิธิเพื่อการศึกษาและพัฒนามุสลิมอีสาน ทำหน้าที่เป็นผู้ผลักดันให้เกิดความร่วมมือของพี่น้องมุสลิมในภูมิภาคอีสานของประเทศไทย และระหว่างประเทศ ให้ได้ร่วมคิด และตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสังคมให้มีคุณภาพผ่านกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ โครงการสอนศาสนาแก่มุอัลลัฟ ค่ายอบรมภาคฤดูร้อนแก่เยาวชนมุสลิม เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของจิรศักดิ์ โสเภณี เยาวลักษณ์ อภิชาติวัลลภ และมณีนัย ทองอยู่ (2551: 63-68) พบว่า การสร้างคุณค่าและความศรัทธาร่วมกัน โดยผ่านการใช้หลักคำสอนทางศาสนาอิสลาม บทบาทขององค์กรมุสลิม ซึ่งกลไกเหล่านี้ได้นำมาสู่การรวมกลุ่มของชุมชนมุสลิมบนพื้นฐานความศรัทธาร่วมกัน การสร้างอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิม เป็นส่วนที่ถูกสร้างขึ้นผ่านภาพลักษณ์ทางกายภาพเพื่อให้ความเป็นมุสลิมมีความเด่นชัด

สรุปผลการวิจัย

องค์กรมุสลิมที่เกิดขึ้นในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยมีส่วนช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุอัลลัฟ ในเรื่องการให้ความช่วยเหลือแก่มุอัลลัฟ คือ ให้คำปรึกษาในเรื่องที่ไม่เข้าใจ ให้ความช่วยเหลืออย่างเป็นกันเอง มีจิตอาสาคอยติดตามข้อมูลจะคอยให้คำปรึกษาและรับฟังปัญหาของมุอัลลัฟ ให้ความรู้ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต จัดเลี้ยงอาหารให้แก่มุอัลลัฟที่ขาดแคลนและจ่ายชากาตให้กับมุอัลลัฟ รวมทั้งสนับสนุนด้านเงินทุนเพื่อจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับอิสลาม เช่น การเข้าค่ายมุอัลลัฟประจำปี เป็นต้น การให้ความช่วยเหลือด้านปัจจัยยังชีพขั้นพื้นฐาน ได้แก่ สถานที่พัก อาหาร เครื่องนุ่งห่มและอื่น ๆ การเรียนรู้อัตลักษณ์มุสลิม โดยการจัดการเรียนการสอน การฝึกฝน การอบรมและการปฏิบัติเป็นประจำในชีวิตประจำวัน การให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลามที่เกี่ยวข้องกับหลักความเชื่อความศรัทธาในศาสนาอิสลาม ความรู้เบื้องต้นในหลักปฏิบัติศาสนกิจ เช่น การละหมาด 5 เวลา รวมถึงการปฏิบัติตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลามในชีวิตประจำวัน ที่เกี่ยวข้องกับการทำความสะอาดและการชำระล้างสิ่งต่างๆ ตามหลักศาสนบัญญัติ ตลอดจนหลักจริยธรรมและมารยาทต่างๆ ของอิสลาม การแต่งกายที่ถูกต้องตามหลักการอิสลาม การฝึกอ่านและท่องจำอัลกรุอัน บทราลิกถึงอัลลอฮ์ และการขอดูอา เป็นต้น การให้การศึกษาและความรู้ซึ่งครอบคลุมในการสร้างอัตลักษณ์มุสลิม มีส่วนร่วมในการพัฒนาภูมิภาคและประเทศชาติ โดยมีมูลนิธิเพื่อการศึกษาและพัฒนามุสลิมอีสาน ทำหน้าที่เป็นผู้ผลักดันให้เกิดความร่วมมือของพี่น้องมุสลิมในภูมิภาคอีสานของประเทศไทย และระหว่างประเทศ ให้ได้ร่วมคิด และตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสังคมให้มีคุณภาพผ่านกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ โครงการสอนศาสนาแก่มุอัลลัฟ ค่ายอบรมภาคฤดูร้อนแก่เยาวชนมุสลิม เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

องค์กรมุสลิม ควรเปิดการให้ความรู้ การอบรมในเชิงปฏิบัติและจัดกิจกรรมให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มุสลิมได้มีโอกาสในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ระหว่างพี่น้องมุสลิม ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ที่ดี สิ่งที่มีอัลล์ฟต้องการคือ การยอมรับและการปฏิบัติในฐานะที่ตนเองเป็นมุสลิมคนหนึ่งที่สามารถนำความรู้ความสามารถของตนเอง มาช่วยพัฒนาสังคมมุสลิมให้สามารถดำรงรักษาอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จิรศักดิ์ โสภณ. (2550). **กระบวนการสร้างชุมชนมุสลิมในพุทธสังคมอีสาน**.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒนาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จิรศักดิ์ โสภณ. ยาวลักษณ์ อภิชาติวัลลภ และณณีย์ ทองอยู่. (2551). **นุรุลอีมานและกระบวนการสร้างชุมชนมุสลิมในพุทธสังคมอีสาน**.วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2551.
- ชมรมผู้บริหารมัสยิดเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร.(2555). **คู่มืออัลล์ฟ (มุสลิมใหม่)**. พิมพ์ครั้งที่ 18.กรุงเทพฯ : ชมรมผู้บริหารมัสยิดเขตหนองจอก.
- ไทยมุสลิม.(2562). **ทำความรู้จัก มัสยิดอัลมูบาร็อก มัสยิดประจำจังหวัดอุดรธานี**.สืบค้นวันที่ 6 เดือนธันวาคม ปี 2564.
<http://www.thaimuslim.com/>
- ธวัช นุ้ยพอม และคณะ.(2559). **กระบวนการพัฒนาระบบการจัดการชะกาศของคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูลและจังหวัดพัทลุง**. รายงานวิจัยสถาบันฮาลาล มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- มนูญ โต๊ะอาว.(2555). **การเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุสลิมในเขตชุมชนเมืองและชุมชนชนบทของไทย**.วิทยานิพนธ์หลักสูตรนิเทศศาสตรวิทยุบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- ยุซุฟ กือรออวี.(2554). **ทะเลและหะรอมในอิสลาม**.บรรจง บินกาซัน แปล.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ เอส.ออฟเซ็ท
- วิสุทธิ บิลล่าเต๊ะ .(2553). **การดำรงอัตลักษณ์มุสลิมกับการสร้างชุมชนเข้มแข็ง : กรณีศึกษาชุมชนมัสยิดบ้านเหนือตำบลคูเต่า อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา**.วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วิสุทธิ บิลล่าเต๊ะ และฉันท สทองช่วย. (2553). **กระบวนการดำรงอัตลักษณ์มุสลิมกับการสร้างชุมชนเข้มแข็ง กรณีศึกษาชุมชนมัสยิดบ้านเหนือ**.วารสารอัล-นุร (AL-NUR), 5(9), 55-66.
- สมาคม นักเรียนเก่าอาหรับ.(1419). **พระมหาคัมภีร์ อัลกุรอาน พร้อมคำแปลเป็นภาษาไทย**.ชาอูดีอาร์เบีย : ศูนย์กษัตริย์พะฮัด เพื่อการพิมพ์อัล-กุร13อ่าน แห่งนครมะดีนะฮ์
- สำราญ ผลดี. (2560). **มุสลิมบางกอกน้อย: พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ อัตลักษณ์ ภูมิปัญญาและวิถีวัฒนธรรมอิสลามในเมืองหลวง**. งานวิจัยจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ 2560.
- อลิสสา หะสาเมาะ.(2552). **อัตลักษณ์ของชุมชนมุสลิมในตำบลรีเสะออก: ภาคใต้ของประเทศไทย**.วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2552.

อับดุลสุโก ดินอะ. (2558). วิถีมุสลิม: อิสลามกับวัฒนธรรมมลายู.สืบค้นวันที่ 6 เดือนธันวาคม ปี 2564.

จาก <https://prachatai.com/journal/2015/03/58625>

ฮาฟิส สาและ.(2550).องค์กรมุสลิมข้ามชาติกับความมั่นคงของมนุษย์ ศึกษากรณีองค์การสงเคราะห์มุสลิมนานาชาติแห่ง
ชาอูดีอาระเบียในประเทศไทย.วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่าง
ประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

'Ibn Kathir.1999-1420. Tafsir 'Ibn Kathir(تفسير ابن كثير).Riyad:Dar Tayyibah.

Yusuf al-Qaradawiy. (2006). Fig al-Zakāh (فقه الزكاة). al-Qāhirah : Maktabah Wḥabāh.

การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของนักเรียนในสถานศึกษาจาก มาตรการป้องกันโรคติดต่อโควิด 19
(COVID-Free Setting) : ศึกษากรณีความยินยอมนักเรียนในการใช้งานแพลตฟอร์ม “ไทยเซฟไทย”
The protection of human rights of student in school from Covid-Free Setting measures: A study of
consent of student in using “Thai Save Thai” platform

คณาธิป ทองรวีวงศ์*

Kanathip Thongrawewong*

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต อำเภอสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250

Faculty of law, Kasem Bundit University, Suanluang Bangkok, Thailand

*Corresponding author, e-mail: kanathip.tho@kbu.ac.th

บทคัดย่อ

กระทรวงศึกษาธิการออกประกาศกระทรวงเรื่องหลักเกณฑ์การเปิดโรงเรียนหรือสถานศึกษาฯ ในเดือนตุลาคม 2564 กำหนดเงื่อนไขสำหรับโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่จะเปิดการเรียนการสอน ให้ต้องปฏิบัติตามมาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กร (Covid Free setting) รวมถึงการกำหนดให้นักเรียนต้องใช้แพลตฟอร์มไทยเซฟไทย (Thai Save Thai หรือ TST) ซึ่งมีการเก็บรวบรวมใช้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียน ส่งผลให้ต้องอ้างอิงฐานทางกฎหมาย (legal basis) ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ซึ่งผู้วิจัยจะศึกษาว่าการขอความยินยอมของ TST สอดคล้องกับกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลหรือไม่ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพในการวิเคราะห์เนื้อหาข้อตกลง หลักกฎหมาย แนวทางการตีความ โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายไทยและสหภาพยุโรป และนำเสนอผลการศึกษาในเชิงพรรณนา

ผลการวิเคราะห์พบว่า (1) แพลตฟอร์ม TST กำหนดให้นักเรียนกรอกข้อมูลส่วนตัว ข้อมูลพฤติกรรม ข้อมูลสุขภาพ จึงส่งผลกระทบในแง่ของการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล (2) ข้อตกลงแพลตฟอร์ม TST ข้อ 3.3 ขอความยินยอมจากผู้ใช้งาน จึงเป็นการอ้างฐานความยินยอม ซึ่งผลการศึกษากฎหมายเปรียบเทียบพบว่า กฎหมายไทยกำหนดหลักความยินยอมเหมือนกับกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลสหภาพยุโรปแต่ไม่ได้กำหนดองค์ประกอบของความยินยอมที่เป็นอิสระ 4 ประการอย่างครบถ้วนตามแนวทางสหภาพยุโรป เช่น หลักอำนาจต่อรอง หลักผลกระทบทางลบ (3) การนำองค์ประกอบของความยินยอมตามแนวทางสหภาพยุโรปและกฎหมายไทยมาวิเคราะห์ข้อตกลง 3.3 พบว่า ไม่สอดคล้องกับองค์ประกอบหลายประการ เช่น ความไม่สมดุลเชิงอำนาจต่อรอง การยินยอมที่เชื่อมโยงกับผลกระทบทางลบ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อแก้ไขข้อตกลงข้อ 3.3 ให้สอดคล้องกับองค์ประกอบของความยินยอมโดยอิสระ

คำสำคัญ: การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน, นักเรียน, มาตรการป้องกันโควิด, ไทยเซฟไทย

Abstract

The Ministry of Education issued the Ministry's regulation on reopening school in October B.E. 2564 for opening a school under the conditions to be complied with the safety measures for the organization (Covid Free setting), including requiring students to use Thai Save Thai or "TST" platform where personal data of students is collected, used, and disclosed resulting in obligation to refer to legal basis under the Personal Data Protection Act 2019. Therefore, the objective of this research is to analyze legal issue whether a consent obtained from student under the TST term of use is consistent with conditions under personal data protection law. The research methodology is qualitative research by conducting comparative analysis of Personal Data Protection Act B.E.2562, General Data Protection Regulation of EU (GDPR) and related guidance's.

The results indicate that (1) the TST platform requires students to fill out identification, behavioral data, health data, thus affecting the collection of personal data (2) TST Term of use requires consent form student and Thai law stipulates consent principles similar to GDPR but does not set specific criteria for interpretation. However, GDPR provide several criteria for determining freely given consent, e.g., imbalance of power, negative impact, consent for multiple purposes. (3) This research applies four elements of consent to interpret consent under clause 3.3 of TST term of use and found that such consent is inconsistent to personal data protection law criteria. Thus, this research proposes to amend clause 3.3 of TST Term of use to comply with element of consent under data protection law.

Keywords: Human Right Protection, Student, Covid-Free Setting, Thai Save Thai

บทนำ

การใช้งานแพลตฟอร์มไทยเซฟไทย (Thai Save Thai ซึ่งต่อไปจะใช้คำย่อตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการว่า TST) มีความเชื่อมโยงและเกี่ยวข้องกับกฎหมายฉบับหลักคือ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 มาตรา 9 ให้อำนาจนายกรัฐมนตรีออกข้อกำหนด เกี่ยวกับการห้ามหรือสั่งการให้ประชาชนกระทำการ โดยในกรณีโรคติดต่อโควิด-19 นายกรัฐมนตรีใช้อำนาจมาตรา 5 ของพระราชกำหนดดังกล่าว ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักรตั้งแต่วันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2563 และมีการขยายระยะเวลาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน (มกราคม 2565) จากนั้นนายกรัฐมนตรีใช้อำนาจมาตรา 9 ออก “ข้อกำหนด” ที่มีลักษณะเป็นข้อห้ามหรือเงื่อนไขในการใช้สิทธิเสรีภาพของประชาชนหลายประการรวมถึงการปิดสถานที่หรือการประกอบกิจการต่างๆ ซึ่งรวมถึงสถานศึกษา โดยมีการผ่อนปรนหรืออนุญาตให้ดำเนินการได้ แต่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไข “มาตรการป้องกันโรคที่ทางราชการกำหนด” ซึ่งประกอบด้วยมาตรการย่อยหลายประการ แต่ในที่นี้จะศึกษาเฉพาะ มาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กร (COVID-Free Setting) ซึ่งเริ่มปรากฏจากข้อกำหนดฉบับที่ 34 ลงวันที่ 29 กันยายน 2564 มีการผ่อนคลายมาตรการควบคุมการประกอบกิจการ โดยจะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ระบุในข้อ 4 ของข้อกำหนดว่า “มาตรการป้องกันโรคต่างๆ ตามที่ราชการกำหนด” ต่อมา ในการประชุมศูนย์ปฏิบัติการคณะกรรมการบริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 วันที่ 4 ตุลาคม 2564 กรมอนามัยได้นำเสนอร่างข้อเสนอยกระดับมาตรการในพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวดและพื้นที่นำร่องการท่องเที่ยว มาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กร (Covid Free setting) สำหรับกิจการหรือกิจกรรมที่ผ่อนคลายตามข้อกำหนดฉบับที่ 34 และที่ประชุมเห็นชอบ ต่อมา มีการ ออกข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 37) ข้อ 6 กำหนด “มาตรการควบคุมแบบบูรณาการจำแนกตามพื้นที่สถานการณ์” โดยระบุ ให้คณะกรรมการโรคติดต่อกรุงเทพมหานครหรือคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัด แล้วแต่กรณี กำกับดูแลและติดตามการดำเนินการของสถานที่กิจการ หรือกิจกรรมในพื้นที่สถานการณ์ที่ได้ปรับมาตรการตามข้อกำหนดนี้ เพื่อให้เปิดดำเนินการได้โดยให้ผู้ประกอบการหรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบจัดเตรียมสถานที่ ให้เป็นไปตามมาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กร (COVID-Free Setting) ตามประเภทของกิจการ กิจกรรม ตามระดับความเสี่ยงที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด

จากข้อกำหนดดังกล่าว กระทรวงสาธารณสุข กำหนดแนวปฏิบัติมาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กร (Covid free setting) โดยจำแนกรายละเอียดตามประเภทกิจการ เช่น ร้านอาหาร ห้างสรรพสินค้า การขนส่งสาธารณะ ฯลฯ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว จะพบว่า มาตรการให้คัดกรองด้วย TST ปรากฏเป็นเงื่อนไขหนึ่งของหลายกิจการทั้งในส่วนของผู้ปฏิบัติงานผู้ให้บริการ (Covid Free personnel) โดยกำหนดให้พนักงาน “คัดกรองความเสี่ยงโดย TST หรือ APP อื่น” และในส่วนลูกค้าหรือผู้รับบริการ (Covid Free customer) โดยกำหนดให้ผู้ใช้บริการ “คัดกรองด้วย TST หรือ APP อื่น” (กรมอนามัย : มาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กร (Covid Free Setting), 2564) นอกจากนี้ กระทรวงสาธารณสุข ยังได้กำหนด มาตรการป้องกันการติดเชื้อแบบครอบคลุม (Universal Prevention for COVID-19) (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, Thai Stop Covid Plus, 2565) ซึ่งมีการกำหนดมาตรการย่อยที่เรียกว่า มาตรการ DMHTA โดยในส่วนของตัวย่อ “A” ย่อมาจาก Application ซึ่งอธิบายว่า “ติดตั้งและใช้แอปพลิเคชัน “ไทยชนะ” และ “ไทยเซฟไทย” ก่อนเข้า - ออก สถานที่ทุกครั้ง เพื่อติดตามประวัติการเดินทางและคัดกรองความเสี่ยง

ในกรณีสถานศึกษา อยู่ภายใต้ข้อกำหนดในสถานการณ์ฉุกเฉินซึ่งต้องปฏิบัติตามมาตรการควบคุมโรค โดยข้อกำหนดฉบับที่ 34 กำหนดว่า มาตรการควบคุมโรคในส่วนของโรงเรียนและสถาบันการศึกษาให้ดำเนินกิจกรรมได้ตาม

หลักเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษาฯ และกระทรวงสาธารณสุขกำหนด ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงออก “ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง หลักเกณฑ์การเปิดโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาตามข้อกำหนดตามความมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 34) ลงวันที่ 28 ตุลาคม 2564” กำหนดเงื่อนไขในการเปิดโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาเกี่ยวกับมาตรการควบคุมโรคหลายประการแต่ในที่นี้จะศึกษาเฉพาะมาตรการหรือเงื่อนไขที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิในความเป็นส่วนตัวและข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่ง พบว่ามีการกำหนดให้นักเรียนต้องใช้ระบบ “TST” ซึ่งเป็นแอปพลิเคชันที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียน เกณฑ์นี้ทำให้มีการเก็บรวบรวมใช้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของพนักงานและมีประเด็นพิจารณาตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ซึ่งกำหนดหลักการที่สำคัญสองส่วนที่อยู่บนแนวคิดแตกต่างกัน (Thongrawewong, 2021) คือ 1. กำหนดหน้าที่ให้ผู้ควบคุมข้อมูลต้องจัดให้มีมาตรการรักษาความปลอดภัย ซึ่งอยู่บนพื้นฐานแนวคิดความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลหรือความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศ (Information security) 2. กำหนดให้ผู้ควบคุมข้อมูลต้องอ้างอิงฐานทางกฎหมาย (Legal or lawful basis of processing personal data) ซึ่งอยู่บนพื้นฐานการคุ้มครองสิทธิของเจ้าของข้อมูล เช่น การขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล สำหรับการวิจัยนี้มีขอบเขตประเด็นความยินยอมซึ่งเมื่อศึกษาข้อตกลงการใช้งาน “TST” พบว่าก่อนใช้งานมีการขอความยินยอม โดยนักเรียนและผู้ที่ต้องใช้งานจะต้องกดปุ่ม “ตกลงและยอมรับ” (Department of Health, 2021) จึงนำมาสู่คำถามหลักของการวิจัยว่า ความยินยอมที่ได้จากนักเรียนนั้น สอดคล้องกับเงื่อนไขตามกฎหมายหรือไม่ โดยนำเกณฑ์และแนวทางการตีความของกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลสหภาพยุโรปและกฎหมายไทยมาเป็นการอภิปรายวิเคราะห์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนในกรณีสิทธิในความเป็นส่วนตัวและข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนในสถานศึกษาที่ต้องปฏิบัติตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องหลักเกณฑ์การเปิดโรงเรียนฯ ในกรณีมาตรการใช้แพลตฟอร์ม TST
2. วิเคราะห์องค์ประกอบของความยินยอมที่สอดคล้องกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลสหภาพยุโรปเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562
3. นำเกณฑ์การตีความองค์ประกอบของความยินยอมที่สอดคล้องกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมาวิเคราะห์ประเมินการขอความยินยอมของนักเรียนในการสมัครและใช้งานแพลตฟอร์ม TST

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ตามกระบวนการดังนี้

1. ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ ประกอบด้วยเอกสาร 3 กลุ่มคือ (1) เนื้อหาของข้อตกลงการใช้งาน TST โดยเฉพาะข้อ 3.3 ซึ่งเป็นเรื่องความยินยอมโดย (2) ตัวบทกฎหมาย ศึกษาข้อมูลจากตัวบทกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายสหภาพยุโรป รวมถึงศึกษาเนื้อหาของแนวปฏิบัติของหน่วยงานกำกับหรือบังคับใช้กฎหมาย คำวินิจฉัย คำพิพากษา ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความยินยอม (3) วรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความยินยอมจากงานวิชาการ งานวิจัย บทความวิชาการ

2.การเก็บรวบรวมข้อมูลวรรณกรรมทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความยินยอมค้นคว้าจากฐานข้อมูลบทความและงานวิจัยออนไลน์ ห้องสมุด เว็บไซต์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการตีความกฎหมาย

3.การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) โดยรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกันที่มาจากแหล่งต่างกัน รวมทั้งรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกันจากบุคคลหลายคน กล่าวคือ รวบรวมงานวิชาการ ของนักวิชาการหลายท่านที่ศึกษาประเด็นความยินยอมในกรอบกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

4 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) นำบทกฎหมายไทยและยุโรปมาวิเคราะห์เนื้อหาเชิงเปรียบเทียบ (Comparative analysis) ประกอบกับ ศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาวรรณกรรมทางกฎหมายเกี่ยวกับประเด็นความยินยอม เพื่อจำแนกองค์ประกอบหรือเกณฑ์ในการพิจารณาความชอบด้วยกฎหมายของความยินยอม จากนั้นจึงนำผลการวิเคราะห์และองค์ประกอบของความยินยอมมาใช้วิเคราะห์ตีความเนื้อหาข้อตกลง TST ว่าการขอความยินยอมตามข้อตกลงดังกล่าวสอดคล้องกับองค์ประกอบของความยินยอมตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลหรือไม่ การศึกษาวิจัยนี้มุ่งเน้นการวิเคราะห์ตีความเนื้อหาตัวบทกฎหมายและข้อตกลงการใช้งาน TST โดยไม่ได้ใช้วิธีเชิงปริมาณและสถิติ

กรอบแนวคิดทฤษฎี

หัวข้อนี้จะทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับกรอบแนวคิดทฤษฎีที่สำคัญอันเกี่ยวกับการศึกษานี้ ได้แก่ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน โดยศึกษาเฉพาะสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวและข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบจากมาตรการควบคุมโรคติดต่อของรัฐในโรงเรียนและสถานศึกษา ในกรณีของการกำหนดให้ใช้แพลตฟอร์มไทยเซฟไทย ทั้งนี้ สิทธิความเป็นส่วนตัว (Right of Privacy) เป็นพื้นฐานแนวคิดของการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งจัดเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ (Hannah,1973) กล่าวคือ เป็นสิทธิที่ติดตัวคนมาตั้งแต่กำเนิด จึงอยู่ในกลุ่มของสิทธิมนุษยชน (Donnelly ,1982) ในความหมายดั้งเดิม อาจพิจารณาว่าเป็น สิทธิที่จะอยู่ตามลำพัง (Right to be let alone) กล่าวคือ ปราศจากการแทรกแซงจากบุคคลภายนอก (Warren and Brandies ,1890) แต่การพิจารณาในแง่ปราศจากการแทรกแซงหรือความลับอาจทำให้สิทธินี้กว้างเกินไป โดยเฉพาะในสภาพสังคมที่มีการติดต่อระหว่างบุคคล ทำให้การไม่ถูกแทรกแซงเป็นไปได้ยาก (Westin, 1967).ต่อมาจึงมีการพัฒนาการแนวคิดที่ไม่จำกัดเฉพาะการปราศจากการแทรกแซง แต่หมายถึง การจำกัดการเข้าถึงปัจเจกชนโดยบุคคลอื่น (Rubenfield,1989) อย่างไรก็ตาม ในทางวิชาการ สิทธิดังกล่าวยังคงมีความหมายและขอบเขตกว้าง (Schoeman,1984) โดยอาจจำแนกพิจารณาได้หลายมิติ ซึ่งรวมถึงการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลด้วย (Solove, 2006). ตามกฎหมายต่างประเทศเช่นสหรัฐอเมริกา สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวปรากฏในกฎหมายคอมมอนลอว์และกฎหมายอื่น เช่น กฎหมายลักษณะละเมิด (Bloustein,1984) แม้ว่าสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวที่มีความหมายกว้างและไม่ชัดเจนแต่สามารถสรุปลักษณะหรือองค์ประกอบสำคัญได้สองประการ (Thongrawewong, 2016) คือ (1) ขอบเขตความเป็นส่วนตัวมีลักษณะความเป็นอัตวิสัย (Subjective) ขึ้นอยู่กับตัวแปรด้านวัฒนธรรมและทัศนคติของคนในสังคมนั้น ๆ (2) ขอบเขตความเป็นส่วนตัวของบุคคล มีลักษณะเป็นพลวัต (Dynamic) สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา กิจกรรมบางอย่างที่เคยอยู่ในขอบเขตสาธารณะในยุคสมัยหนึ่ง อาจแปรสภาพเป็นสิ่งที่อยู่ในขอบเขตของความเป็นส่วนตัวในอีกยุคสมัยหนึ่ง

สำหรับเอกสารทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า ในระดับกฎหมายระหว่างประเทศ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ (UN's Universal Declaration of Human Rights ค.ศ. 1948) ข้อ 12 กำหนดรับรองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวไว้อย่างชัดเจน อันเป็นหลักการเดียวกับ กติกาสากลว่าด้วยสิทธิทาง

แพ่งและการเมืองของสหประชาชาติ (International Covenant on Civil and Political Rights ค.ศ. 1966) ซึ่งรับรองสิทธินี้ไว้ในข้อ 17 สำหรับกฎหมายต่างประเทศที่กำหนดหลักการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่ส่งผลกระทบต่อหลายประเทศ ได้แก่ กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลสหภาพยุโรป (Directive 95/46/EC) ซึ่งมีผลผูกพันตามกฎหมายต่อประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป (Cate, F. H. , 1995) โดยหลักสำคัญประการหนึ่งของกฎหมายนี้คือ การวางเงื่อนไขการใช้ การเปิดเผย การโอนข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งรวมถึงข้อจำกัดด้านการโอนข้อมูลออกนอกประเทศ (Fromholz, J. M. (2000) ต่อมา ในเดือน พฤษภาคม ค.ศ. 2018 กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฉบับใหม่ของสหภาพยุโรป (General Data Protection Regulation หรือ GDPR) มีผลใช้บังคับแทนกฎหมายเดิม (Directive 95/46/EC) โดยมีหลักห้ามการเก็บรวบรวมใช้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นเว้นแต่จะได้รับความยินยอมหรือเข้าข้อยกเว้นอื่น เช่น การปฏิบัติตามกฎหมาย การปฏิบัติตามสัญญา ในประเทศไทย ก่อนปี พ.ศ. 2562 ไม่มีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่วางหลักเป็นการทั่วไป (General law) แต่มีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลเฉพาะบางภาคส่วน เช่น ธุรกิจการเงิน (Thongrawewong, 2010) อย่างไรก็ตามในเดือนกุมภาพันธ์ปี พ.ศ. 2562 สภานิติบัญญัติแห่งชาติลงมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลก่อนการเลือกตั้งทั่วไปในเดือนมีนาคมและประกาศในราชกิจจานุเบกษาเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2562 กฎหมายนี้มีองค์ประกอบ หลักการ คล้ายคลึงกฎหมายสหภาพยุโรป ดังนั้น มาตรการควบคุมโรคที่กำหนดให้เก็บรวบรวมใช้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล เช่น การให้ใช้แอปพลิเคชันประเมินความเสี่ยงโรคโควิด 19 จึงต้องอยู่ภายใต้หลักการคุ้มครองข้อมูลโดยต้องขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล เว้นแต่จะเข้ากรณีฐานทางกฎหมายอื่น เช่น การปฏิบัติตามสัญญากับเจ้าของข้อมูล การปฏิบัติตามกฎหมาย (มาตรา 24 และมาตรา 27)

ผลการวิจัย

1. จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า

- มาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กร (Covid Free setting) แบ่งเป็นสองกลุ่มคือ (1) มาตรการที่ไม่เกี่ยวข้องและไม่ส่งผลกระทบต่อข้อมูลส่วนบุคคล เช่น มาตรการรักษาความสะอาด และ (2) มาตรการที่เกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่มาตรการ TST โดยเมื่อพิจารณารายละเอียดของระบบที่ให้กรอกข้อมูลนักเรียนพบว่า แบ่งข้อมูลเป็นสองกลุ่มคือ ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป และข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพตามมาตรา 26

- จากข้อตกลงข้อ 2.2 ระบุว่าแพลตฟอร์มไทยเซฟไทยในส่วนของประชาชนทั่วไปจะต้องเข้าสู่ระบบ (login) แต่ในกรณีของนักเรียนในสถานศึกษานั้น แพลตฟอร์มนี้ ไม่ได้กำหนดการลงทะเบียนสำหรับ “นักเรียน” ไว้โดยเฉพาะ จึงต้องเข้าไปในส่วนการลงทะเบียนเช่นเดียวกับ “พนักงาน” ในสถานประกอบการต่างๆ โดยโรงเรียนแต่ละแห่งต้องลงทะเบียนในส่วน “สถานประกอบการ” ดังนั้น นักเรียนที่ใช้แพลตฟอร์มนี้ต้องเข้าสู่ระบบ กรอกข้อมูลส่วนบุคคล และตกลงยอมรับเงื่อนไขข้อตกลง ซึ่งส่งผลกระทบต่อข้อมูลส่วนบุคคลในลักษณะของการ “เก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล” ของนักเรียน

2. จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า

- ในการวิเคราะห์องค์ประกอบของความยินยอมเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล จะเริ่มจากการศึกษาประเด็นว่า ข้อตกลง TST อาศัยความยินยอมในการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลหรืออาศัยข้อยกเว้นของความยินยอม จากการนำเนื้อหาข้อตกลง TST (Department of Health, 2021) มาวิเคราะห์ภายใต้เงื่อนไขและหลักกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า ก่อนการใช้งาน นักเรียนต้องเข้าไปยังหน้าที่ปรากฏ “เงื่อนไข” ให้กดปุ่ม “ยอมรับ” โดยมีเงื่อนไขในส่วนที่เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลอยู่ในข้อ 3 ซึ่งมีการอ้างอิงฐานความยินยอมสำหรับการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อการติดต่อสื่อสาร ส่งข้อมูลต่างๆ ตามข้อ 3.3

อย่างไรก็ตาม ข้อตกลงข้ออื่นเช่น 3.1 3.2 นั้นอ้างอิงฐานทางกฎหมายอื่นในการเก็บรวบรวมและใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้แพลตฟอร์มหรือเป็นข้อยกเว้นจากความยินยอม ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงศึกษาวิเคราะห์เฉพาะส่วนของการขอความยินยอมนี้ ภายใต้กรอบแนวคิดและหลักการของกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลว่า การขอความยินยอมดังกล่าวสอดคล้องกับ องค์ประกอบของกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลหรือไม่

- จากการวิเคราะห์เนื้อหากฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลสหภาพยุโรป (GDPR) พบว่า การขอความยินยอม จากเจ้าของข้อมูลจะต้องสอดคล้องหลักความเป็นอิสระ (Freely given) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยหรือเกณฑ์ 4 ประการคือ (1) เกณฑ์ความไม่สมดุลเชิงอำนาจต่อรอง (2) เกณฑ์ผลกระทบทางลบ (3) เกณฑ์การสร้างเงื่อนไขที่ไม่จำเป็น (4) เกณฑ์ความเฉพาะเจาะจง แต่เมื่อเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 พบว่า มาตรา 19 กำหนดหลักความเป็นอิสระของความยินยอม แต่ไม่ได้กำหนดองค์ประกอบหรือเกณฑ์ครบ 4 ประการ ผู้วิจัยจึงนำเกณฑ์ เหล่านี้มาจำแนกวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายไทยและตีความข้อตกลงของแพลตฟอร์ม TST

3. จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า

3.1 จากการนำเกณฑ์ “ความไม่สมดุลเชิงอำนาจต่อรอง” (Imbalance of power) มาวิเคราะห์เงื่อนไขข้อตกลง TST พบว่า มีสถานะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานรัฐซึ่งได้แก่กรมอนามัย และ ผู้ใช้งาน ซึ่งกรณีนี้คือนักเรียนความยินยอมของ นักเรียนจึงอยู่บนพื้นฐานที่เจ้าของข้อมูลอยู่ในสถานะที่มีอำนาจต่อรองน้อยกว่า

3.2 จากการนำเกณฑ์ผลกระทบทางลบ (Negative consequences) อันอาจเกิดขึ้นหากไม่ยินยอมในการเก็บ รวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลมาวิเคราะห์ข้อตกลง TST พบว่า แม้การใช้แพลตฟอร์มไทยเซฟไทยไม่ใช่วิธีการบังคับที่มีโทษแก่นักเรียนโดยตรง แต่การไม่ใช้งานอาจนำไปสู่ผลกระทบทางลบหลายแง่มุม โดยเฉพาะสิทธิในการศึกษา ความยินยอมของ นักเรียนภายใต้ข้อตกลงและสถานะแวดล้อมเช่นนี้ จึงไม่สอดคล้องกับหลักความยินยอมโดยอิสระ

3.3 จากการนำเกณฑ์ การสร้างเงื่อนไขของความยินยอม (Conditionality) มาวิเคราะห์ข้อตกลง TST พบว่า การอ้างอิงความยินยอมตามข้อ 3.3 เกี่ยวข้องกับการใช้ข้อมูลเพื่อติดต่อสื่อสารตามวัตถุประสงค์หลายอย่างและมีขอบเขต กว้างอาจรวมถึงการสื่อสารอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการประเมินความเสี่ยงต่อโรคโควิด 19 ของนักเรียนซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลัก และความจำเป็นของนักเรียนที่ต้องใช้แพลตฟอร์มนี้ตั้งแต่ในชั้นแรก จึงมีลักษณะเป็นข้อตกลงที่สร้างเงื่อนไขให้ความยินยอม

3.4 จากการนำเกณฑ์ความเฉพาะเจาะจง (Specific) ของความยินยอม มาวิเคราะห์ข้อตกลง TST พบว่า การขอ ความยินยอมตามข้อ 3.3 กำหนดรวมไว้กับข้อตกลงการใช้งานอื่นที่ไม่เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล และในตัวเนื้อหาของ ข้อ 3.3 เองก็มีการขอความยินยอมสำหรับการติดต่อสื่อสารตามวัตถุประสงค์หลายอย่างที่ควรรวมกันมาในข้อเดียวกัน แต่นักเรียน หรือผู้ใช้งานไม่สามารถแยกแสดงความยินยอมเฉพาะการติดต่อสื่อสารตามวัตถุประสงค์แต่ละประการโดยเจาะจงได้ จึงไม่ สอดคล้องกับเกณฑ์ความเฉพาะเจาะจงของความยินยอม

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า มาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กร (Covid Free setting) ซึ่งเป็นภาพรวมของมาตรการควบคุมโรคตามที่กำหนดโดยกระทรวงสาธารณสุขและประกาศกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า มาตรการดังกล่าว มีหลายมาตรการย่อย เมื่อนำหลักกฎหมายและกรอบแนวคิดการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมา พิจารณาจะสามารถจำแนกเป็นสองกลุ่มคือ (1) กลุ่มมาตรการหรือแนวปฏิบัติที่ไม่ส่งผลกระทบต่อข้อมูลส่วนบุคคลและไม่อยู่

ภายใต้กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล จึงไม่ต้องพิจารณาถึงความยินยอมของผู้เกี่ยวข้องแต่อาจกระทบสิทธิมนุษยชนในแง่อื่นซึ่งไม่อยู่ในขอบเขตการศึกษานี้ เช่น การกำหนดมาตรการสวมหน้ากาก เว้นระยะห่าง มาตรการระบายนกอากาศในสถานศึกษา การจัดการขยะ ฯลฯ (2) กลุ่มมาตรการหรือแนวปฏิบัติที่ส่งผลกระทบต่อข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ แพลตฟอร์ม TST ซึ่งพบว่า แบ่งเป็นส่วนการใช้งานสำหรับ 3 ภาคส่วนหลักคือ สถานประกอบการ พนักงาน และ ประชาชนทั่วไป (กรมอนามัย ไทยเซฟไทย) ในกรณีของนักเรียนในสถานศึกษานั้น แพลตฟอร์ม TST ไม่ได้กำหนดการลงทะเบียนสำหรับ “นักเรียน” ไว้โดยเฉพาะ จึงต้องเข้าไปในส่วนการลงทะเบียนเช่นเดียวกับพนักงานในสถานประกอบการต่างๆ โดยโรงเรียนหรือสถานศึกษาแต่ละแห่งต้องลงทะเบียนในส่วน “สถานประกอบการ” ก่อนและนักเรียนเข้าไปลงทะเบียนในส่วน “พนักงาน” โดยเลือกเมนู “สถานประกอบการ” ซึ่งจะปรากฏรายชื่อโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่สังกัด และนักเรียนกรอกข้อมูลส่วนบุคคลของตน ตามช่องที่กำหนด ซึ่งเมื่อนำหลักการของกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมาวิเคราะห์จะพบว่า จำแนกข้อมูลที่ต้องกรอกเป็นสองกลุ่มข้อมูล คือ กลุ่มที่หนึ่ง ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป เช่น “ชื่อนามสกุล หมายเลขโทรศัพท์ อีเมล” การตอบคำถามพฤติกรรม เช่น เข้าไปอยู่ในสถานที่คนแออัดระยะห่างน้อยกว่า 1 เมตรหรือไม่ กลุ่มที่สอง ข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับสุขภาพ ตามมาตรา 26 เช่น ข้อมูลอาการ ให้เลือกว่า มีไข้ ไอ เจ็บคอ อ่อนเพลีย ปวดเมื่อย ท้องเสีย อย่างไรหรือไม่ หายใจลำบาก เร็ว แน่นหน้าอก ฯลฯ หรือไม่ ฯลฯ ประเมินความเสี่ยงผลตรวจโรงพยาบาล O2 STA, เอกซเรย์ปอด ผลตรวจ PCR เป็นต้น (Department of Health, 2021) เมื่อแพลตฟอร์มนี้มีการกำหนดให้นักเรียนผู้ใช้งานต้องกรอกข้อมูลดังกล่าว จัดว่ากรมอนามัยโดยระบบไทยเซฟไทย เก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล จึงต้องพิจารณาฐานอ้างอิงตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมาตรา 24 และ 26 ซึ่งโดยหลักแล้วต้องอาศัยความยินยอมเว้นแต่จะเข้าฐานอื่นที่เป็นข้อยกเว้น

การเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนผู้ใช้งานเช่นเดียวกับพนักงานของสถานประกอบการ แม้ข้อตกลงการใช้งานข้อ 2.2 ระบุว่า “การเข้าใช้งาน Mobile/Web Application “เซฟไทย (Save Thai)” แบ่งคุณสมบัติให้บริการเป็น 2 ส่วนหลัก คือ 1) บริการสำหรับประชาชน เป็นบริการที่เปิดให้เข้าถึงการประเมินความเสี่ยงการแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 โดยไม่ต้องเข้าสู่ระบบ (log in) 2) บริการสำหรับสถานประกอบการ จะเข้าถึงและใช้งาน ได้เมื่อผู้ใช้บริการได้สมัครเข้าใช้งานแอปพลิเคชัน “เซฟไทย (Save Thai)” โดยตกลงยอมรับข้อกำหนดและ เงื่อนไขการใช้บริการเซฟไทย (Save Thai)...” (Department of Health, 2021) จากข้อตกลงนี้อาจทำให้นักเรียนผู้ใช้งานเข้าใจว่าอยู่ในสถานะของประชาชนทั่วไปและใช้งานโดยไม่ต้องเข้าสู่ระบบและเก็บข้อมูลส่วนบุคคล อย่างไรก็ตาม แพลตฟอร์มนี้ไม่ได้กำหนดการลงทะเบียนสำหรับ “นักเรียน” ไว้โดยเฉพาะโรงเรียนหรือสถานศึกษาแต่ละแห่งต้องลงทะเบียนในส่วน “สถานประกอบการ” และนักเรียนเข้าไปลงทะเบียนในส่วน “พนักงาน” และกรอกข้อมูลส่วนบุคคลของตน โดยจะต้องเข้าสู่ระบบ (log in) และยอมรับข้อตกลงก่อน ซึ่งส่งผลทางกฎหมายเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล และในส่วนข้อตกลงเป็นการแจ้งรายละเอียดตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลรวมทั้งขอความยินยอมสำหรับบางกิจกรรมดังจะวิเคราะห์ในประเด็นต่อไป นอกจากนี้ กรณีเจ้าของข้อมูลเป็นผู้เยาว์ ตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมาตรา 20 กำหนดให้ต้องขอความยินยอมจากผู้ใช้อำนาจปกครองที่มีอำนาจกระทำแทนผู้เยาว์ด้วยอย่างไรก็ตามเนื่องจากการลงทะเบียนสำหรับนักเรียนอยู่ในส่วนเดียวกับพนักงานของสถานประกอบการและต้องยอมรับข้อตกลงที่มีเนื้อหาเดียวกัน จึงไม่ได้มีการกำหนดขอความยินยอมจากผู้ปกครองไว้โดยเฉพาะ จึงอาจส่งผลให้ความยินยอมที่นักเรียนซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะไม่ชอบด้วยมาตรา 20 อีกด้วย

2. จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 ในการวิเคราะห์องค์ประกอบของความยินยอมเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล จะเริ่มจากการศึกษาประเด็นว่า แพลตฟอร์ม TST อาศัยความยินยอมหรืออาศัยข้อยกเว้นของความยินยอมทั้งนี้เนื่องจาก

แพลตฟอร์มดังกล่าวเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนซึ่งกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลกำหนดว่า โดยหลักต้องอาศัยความยินยอม เว้นแต่จะอ้างอิงฐานที่เป็นข้อยกเว้นของความยินยอมตามมาตรา 24 มาตรา 27 มาตรา 26 จึงมีประเด็นศึกษาว่า แพลตฟอร์มดังกล่าวอ้างอิงฐานใดซึ่งต้องศึกษาจากเนื้อหาข้อตกลงการใช้งานของ TST พบว่า ในขั้นตอนเริ่มแรกก่อนการใช้งาน นักเรียนต้องเข้าไปยังหน้าที่ปรากฏ “เงื่อนไข” ให้กดปุ่ม “ยอมรับ” จากนั้น จะปรากฏ “ข้อตกลงและเงื่อนไขการใช้บริการ” อันประกอบด้วยข้อตกลง ข้อ 1-4 และต้องกด “ยอมรับ” อีกครั้งหนึ่ง (Department of Health, 2021) สำหรับข้อตกลงการใช้งานในส่วนเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ปรากฏในข้อ 3 ว่าด้วย “ข้อมูลส่วนบุคคลและความเป็นส่วนตัว” ซึ่งแบ่งเป็นข้อย่อย 3.1-3.7 โดยจำแนกวิเคราะห์ได้สองกลุ่มคือ

กลุ่มที่ 1 ข้อตกลงที่มีลักษณะเป็นการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล (Privacy notice or statement) และอ้างอิงฐานทางกฎหมายอื่นนอกจากความยินยอม ได้แก่ข้อ 3.1-3.2 (Department of Health, 2021) เช่น การปฏิบัติตามสัญญาให้บริการ (มาตรา 24 (3) การปฏิบัติตามกฎหมาย (มาตรา 26 (5) ดังนั้น ข้อตกลงส่วนนี้ไม่เกี่ยวกับการขอความยินยอม กลุ่มที่ 2 ข้อตกลงที่มีเนื้อหาเป็นการแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับฐานการประมวลผลที่อาศัยความยินยอม กล่าวคือ ข้อ 3.3 ที่มีรายละเอียดสำคัญว่า “ผู้ขอใช้บริการรับทราบและตกลงให้ความยอมรับการติดต่อสื่อสารกับผู้ขอใช้บริการหรือเปิดเผย ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ขอใช้บริการผ่านทางโทรศัพท์, ข้อความสั้น (SMS), จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) หรือ วิธีการอื่นใดที่หน่วยบริการกำหนดและผู้ขอใช้บริการได้ให้ไว้กับหน่วยบริการก่อนหน้านี้หรือในการใช้บริการ “เซฟ ไทย (Save Thai)” เพื่อประโยชน์ในการใช้งานหรือการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับบริการ “เซฟไทย (Save Thai)” รวมทั้ง ตกลงยอมรับให้หน่วยบริการแสดงข้อความแจ้งเตือน สื่อสาร หรือประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับ “เซฟไทย (Save Thai)” หรือบริการ หรือข่าวสารอื่นๆภายในแอปพลิเคชัน และโดยการส่ง Notification หรือ Alert หรือข้อความในทำนองเดียวกันผ่านอุปกรณ์การใช้งาน” จากการศึกษาเนื้อหาข้อตกลงพบว่า แพลตฟอร์มดังกล่าวเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนไปใช้ในหลายกิจกรรมภายใต้วัตถุประสงค์หลายประการ โดยในส่วนของกิจกรรมที่อาศัยความยินยอมคือการใช้ข้อมูลเพื่อการติดต่อสื่อสารตามข้อ 3.3 สำหรับการนำข้อมูลไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นนอกจากนี้ จัดอยู่ในข้อตกลงกลุ่มที่ 1 ซึ่งอ้างอิงฐานยกเว้นจากความยินยอมทั้งสิ้นงานวิจัยนี้มีขอบเขตศึกษาวิเคราะห์เฉพาะในส่วนการขอความยินยอม กล่าวคือ ข้อตกลงในกลุ่มที่ 2 ว่าสอดคล้องกับกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลหรือไม่

ผลการศึกษาเปรียบเทียบเงื่อนไขหรือองค์ประกอบของความยินยอมตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลพบว่า เงื่อนไขสำคัญประการหนึ่ง คือ การขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลต้องเป็นไปโดยอิสระ (Freely given) ซึ่งปรากฏในกฎหมายไทย มาตรา 19 วรรคสี่ว่า “ในการขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องคำนึงอย่างถึงที่สุดในความเป็นอิสระของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลในการให้ความยินยอม ทั้งนี้ ในการเข้าทำสัญญาซึ่งรวมถึงการให้บริการใด ๆ ต้องไม่มีเงื่อนไขในการให้ความยินยอมเพื่อเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่ไม่มีความจำเป็นหรือเกี่ยวข้องสำหรับการเข้าทำสัญญาซึ่งรวมถึงการให้บริการนั้น” เงื่อนไขนี้เทียบได้กับกฎหมายสหภาพยุโรป ตามส่วนขยาย (Recital) ที่ 32 และ 43 นอกจากนี้ ในการพิจารณาความเป็นอิสระนั้น คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลสหภาพยุโรปจำแนกเป็น 4 องค์ประกอบ (European Data Protection Board ,2020) คือ ความไม่สมดุลเชิงอำนาจต่อรอง ผลกระทบทางลบ การสร้างเงื่อนไข และความยินยอมที่เจาะจง อย่างไรก็ตาม กฎหมายไทยไม่ได้กำหนดรายละเอียดหรือเกณฑ์ในการพิจารณาว่าการขอความยินยอมอย่างไรสอดคล้องกับเงื่อนไขนี้ (Thongrawewong,2021) ผู้วิจัยจะนำเกณฑ์เหล่านี้มาวิเคราะห์การขอความยินยอมนักเรียนผู้ใช้งานแพลตฟอร์ม TST ตามข้อตกลงข้อ 3.3 ในหัวข้อต่อไป

3. จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า

3.1 องค์ประกอบความไม่สมดุลเชิงอำนาจต่อรอง (Imbalance of power) ในกรณีเจ้าของข้อมูลและผู้ควบคุมข้อมูลอยู่บนพื้นฐานความสัมพันธ์ที่มีอำนาจต่อรองไม่เท่าเทียมกันจะส่งผลให้ความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลไม่เป็นไปโดยอิสระ โดยต้องพิจารณา ผลกระทบทางลบ (Negative consequences) ต่อเจ้าของข้อมูลหากไม่ให้ความยินยอม เช่น เจ้าของข้อมูลต้องรับต้นทุนที่เพิ่มขึ้น (substantial extra costs) (European Data Protection Board ,2020) สำหรับความสัมพันธ์ที่เจ้าของข้อมูลอยู่ในสถานะเสียเปรียบนั้นกฎหมายสหภาพยุโรปยกตัวอย่างเช่น ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลเป็นหน่วยงานรัฐ และเจ้าของข้อมูลเป็นประชาชน (Article 29 Working party of The European Union, 2011) เมื่อนำเกณฑ์นี้มาวิเคราะห์ข้อตกลง TST พบว่า มีสถานะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานรัฐซึ่งได้แก่กรมอนามัย และ ผู้ใช้งาน ซึ่งกรณีนี้คือนักเรียน ข้อตกลงยอมให้เก็บและใช้ข้อมูลของ TST จึงอยู่บนพื้นฐานที่เจ้าของข้อมูลอยู่ในสถานะที่มีอำนาจต่อรองน้อยกว่า

3.2 องค์ประกอบผลกระทบทางลบจากการไม่ยินยอมให้เก็บรวบรวมข้อมูล แม้เจ้าของข้อมูลอยู่ในสถานะความไม่สมดุลเชิงอำนาจต่อรองกับผู้ควบคุมข้อมูล เช่น ประชาชนที่ต้องยอมให้เก็บข้อมูลตามโครงการของรัฐ แต่หากสามารถเลือกไม่ให้ความยินยอมโดยไม่ส่งผลกระทบทางลบต่อตน ก็ยังสามารถจัดว่าให้ความยินยอมโดยอิสระได้ ประเด็นสำคัญจึงอยู่ที่การพิจารณาว่าเจ้าของข้อมูลสามารถเลือกหรือปฏิเสธโดยปราศจากผลกระทบทางลบหรือไม่ จากการศึกษากฎหมายสหภาพยุโรปพบว่า การวิเคราะห์ผลกระทบทางลบมีความสำคัญในการคุ้มครองเจ้าของข้อมูลให้มีทางเลือกที่แท้จริง (Real choice) (Article 29 Working party of The European Union, 2011) กล่าวคือ หากเจ้าของข้อมูลต้องยอมทน (Endure) กับผลกระทบทางลบ (Negative consequences หรือ Detriment) อันอาจเกิดขึ้นหากปฏิเสธไม่ยินยอมนั้นพิจารณาได้หลายมิติ เช่น การข่มขู่ บังคับ กดดัน ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น คุณภาพหรือการบริการที่ลดลง (Downgrade) (European Data Protection Board ,2020) เมื่อนำเกณฑ์นี้มาวิเคราะห์ข้อตกลงการใช้งานแพลตฟอร์ม TST จึงมีประเด็นสำคัญว่า นักเรียนจะได้รับผลกระทบทางลบอย่างไรหากไม่ยินยอมใช้แพลตฟอร์ม TST

สำหรับผลกระทบในแง่ของโทษหรือความรับผิดตามกฎหมาย เมื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแอปพลิเคชันดังกล่าวพบว่า พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 มาตรา 9 และข้อกำหนดฯ ฉบับที่ 34 ซึ่งเกี่ยวข้องในการกำหนดมาตรการควบคุมโรค “Covid Free Setting” อันเป็นที่มาของการกำหนดให้ใช้แพลตฟอร์ม TST ไม่ได้กำหนดโทษสำหรับนักเรียนที่ไม่ใช้แพลตฟอร์ม TST สำหรับประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ที่อ้างอิงข้อกำหนดฉบับที่ 34 พบว่าเป็นการกำหนดเงื่อนไขสำหรับโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่ประสงค์จะขอเปิดการเรียนการสอน ต้องจัดทำข้อเสนอและแผนแสดงการดำเนินการตามเงื่อนไขมาตรการควบคุมโรคต่อหน่วยงานที่มีอำนาจบังคับใช้กฎหมายข้างต้น เช่น กระทรวงศึกษาธิการฯ คณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัด หากไม่ได้ดำเนินการจะไม่ได้รับอนุญาตให้เปิดการเรียนการสอน ดังนั้น การที่นักเรียนไม่ใช้งานแพลตฟอร์ม TST จะส่งผลกระทบดังนี้ 1) โรงเรียนหรือสถานศึกษา ต้องดำเนินการตามเกณฑ์เงื่อนไขของประกาศกระทรวงศึกษา ซึ่งเงื่อนไขข้อหนึ่งคือต้องให้นักเรียนทุกคนประเมินความเสี่ยงในแพลตฟอร์ม TST หากไม่ดำเนินการโรงเรียนหรือสถานศึกษาจะไม่ผ่านเกณฑ์ประเมิน และไม่สามารถเปิดการเรียนการสอนแบบในที่ตั้งหรือออนไลน์ (On site) ส่งผลกระทบต่อนักเรียนที่ประสงค์จะเข้าเรียนแบบออนไลน์ 2) ในกรณีที่โรงเรียนหรือสถานศึกษาของนักเรียนนั้นทำแผนการเปิดเรียนและผ่านการประเมินให้เปิดเรียนได้แล้ว 3) นักเรียนที่ไม่ประสงค์จะให้เก็บข้อมูลผ่านแพลตฟอร์ม TST และไม่ประสงค์เรียนแบบออนไลน์ อาจไม่สามารถเรียนแบบออนไลน์ได้ หากโรงเรียนนั้นไม่จัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ให้เป็นทางเลือก 4) แม้ว่าโรงเรียนนั้นจัดให้มีการเรียนการสอนแบบผสม (Hybrid) โดยให้เลือกรูปแบบออนไลน์ได้ แต่โรงเรียนยังมีกิจกรรมสำคัญบางประการที่กำหนดให้นักเรียนต้องเข้ามายังสถานที่ตั้ง เช่น การอบรมเข้มเตรียมสอบ การจัดสอบ ส่งผลให้

นักเรียนที่จะต้องเข้ามาและประเมินตามแพลตฟอร์ม TST เนื่องจากตามเงื่อนไขของประกาศกระทรวงฯ กำหนดให้โรงเรียนต้องจัดทำ “School Pass” ซึ่งมีรายละเอียดรวมถึงการประเมินผ่านระบบ TST จากสภาพของเงื่อนไขตามประกาศกระทรวงศึกษาฯ ข้างต้นจะเห็นได้ว่า แม้การใช้แพลตฟอร์ม TST ไม่ใช่มาตรการบังคับที่มีโทษแก่นักเรียนโดยตรง แต่การไม่ใช้งานอาจนำไปสู่ผลกระทบทางลบ (European Data Protection Board, 2020) ในหลายแง่มุม รวมทั้งสิทธิเข้าทางการศึกษา ในแง่กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ความยินยอมของนักเรียนเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของตนภายใต้ข้อตกลงและสถานะแวดล้อมเช่นนี้ จึงเกิดไม่สอดคล้องกับหลักความยินยอมโดยอิสระ

3.3 องค์ประกอบการสร้างเงื่อนไขของความยินยอม (Conditionality) กล่าวคือ ความยินยอมในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลถูกนำมาเป็นเงื่อนไขของการปฏิบัติตามสัญญา รวมทั้งการให้บริการ โดยไม่จำเป็นกับการปฏิบัติตามสัญญานั้น หลักการนี้ปรากฏในมาตรา 7 (4) และส่วนขยาย 43 ของกฎหมายสหภาพยุโรป ซึ่งเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล มาตรา 19 ที่กำหนดว่า “...ในการเข้าทำสัญญาซึ่งรวมถึงการให้บริการใด ๆ ต้องไม่มีเงื่อนไขในการให้ความยินยอมเพื่อเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่ไม่มีความจำเป็นหรือเกี่ยวข้องสำหรับการเข้าทำสัญญาซึ่งรวมถึงการให้บริการนั้น ๆ” ผลการศึกษาโดยนำแนวทางตีความของสหภาพยุโรปมาวิเคราะห์มาตรา 19 พบว่า ความยินยอมอันไม่อิสระหมายถึงกรณีที่ ผู้ควบคุมข้อมูลนำความยินยอมในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลมารวม (Bundling) กับการยอมรับข้อตกลงตามสัญญาหรือ นำข้อตกลงตามสัญญาหรือบริการไปรวมกับการขอความยินยอมในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล (Tying) โดยการควมรวมในลักษณะสร้างเงื่อนไขดังกล่าวนี้ไม่เกี่ยวข้องหรือจำเป็นสำหรับการให้บริการหรือสัญญา และเจ้าของข้อมูลไม่สามารถต่อรองกับเงื่อนไขนั้นได้ (European Data Protection Board, 2020)

เมื่อนำหลักการและแนวทางตีความดังกล่าวมาวิเคราะห์ ข้อตกลงใช้งานข้อ 3.3 ซึ่งมีลักษณะเป็นการอ้างอิงฐานความยินยอม พบระบุให้ผู้ใช้งานยอมรับการนำข้อมูลมาใช้เพื่อติดต่อสื่อสารผ่านช่องทางต่างๆ ภายใต้วัตถุประสงค์ที่จำแนกได้สองกรณีคือ 1. เพื่อประโยชน์ในการใช้งานหรือการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับบริการ “เซฟไทย (Save Thai)” ซึ่งในส่วนนี้อาจจัดว่ามีความเกี่ยวข้องหรือเชื่อมโยงกับการใช้งาน 2. เพื่อประโยชน์ในการแสดงข้อความสื่อสารประชาสัมพันธ์ต่างๆ เกี่ยวกับเซฟไทยหรือบริการหรือข่าวสารอื่นในแอปพลิเคชัน จะเห็นได้ว่า การใช้ข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อวัตถุประสงค์ส่วนนี้มีขอบเขตกว้าง และไม่ชัดเจนเจาะจง อาจรวมถึงการสื่อสารอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการประเมินความเสี่ยงต่อโรคโควิด 19 ของนักเรียนซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักและความจำเป็นของนักเรียนที่ต้องใช้แพลตฟอร์มนี้ตั้งแต่ในชั้นแรก

3.4 กฎหมายคุ้มครองข้อมูลกำหนดเกณฑ์ความเฉพาะเจาะจง (Specific) ของความยินยอม ซึ่งปรากฏในมาตรา 4 กฎหมายสหภาพยุโรป และกฎหมายไทย มาตรา 19 วรรคสาม ที่กำหนดว่าการขอความยินยอมต้องแยกส่วนออกจากข้อความอื่นอย่างชัดเจน เกณฑ์นี้แยกวิเคราะห์ได้สองแง่มุมคือ (1) ความเฉพาะเจาะจงของการขอความยินยอมในแง่ของการแยกส่วนจากข้อความอื่นหรือเรื่องอื่น เมื่อนำเกณฑ์นี้มาพิจารณาข้อตกลง TST พบว่าข้อ 3.3 ที่อ้างอิงฐานความยินยอมในการใช้ข้อมูลเพื่อติดต่อสื่อสารนั้น กำหนดไว้รวมกับข้อตกลงการใช้งานอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกันกับข้อมูลส่วนบุคคล และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคล ก็กำหนดไว้รวมกับข้อ 3.1-3.2 (Department of Health, 2021) ซึ่งเป็นกรณีการอ้างอิงฐานยกเว้นจากความยินยอม กล่าวคือ นักเรียนที่ใช้งานไม่สามารถแยกการให้ความยินยอมสำหรับข้อ 3.3 ออกจากการตกลงการใช้งานตามสัญญาใช้บริการแพลตฟอร์มได้ ดังนั้น การขอความยินยอมข้อ 3.3 จึงไม่ได้แยกส่วนจากข้อความอื่นหรือเรื่องอื่น (2) ความเฉพาะเจาะจงของความยินยอมในแง่วัตถุประสงค์ กล่าวคือหากมีการดำเนินการกับข้อมูลส่วนบุคคลหลายอย่างภายใต้วัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน ก็ต้องขอความยินยอมแยกตามวัตถุประสงค์แต่ละอย่าง เงื่อนไขนี้สัมพันธ์กับเงื่อนไขความเป็นอิสระ ดังนั้น การขอความยินยอมจึงต้องออกแบบให้เจ้าของข้อมูลสามารถแยกการให้ความยินยอมสำหรับวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน

(Information Commissioner's Office UK, 2018) เมื่อนำเกณฑ์นี้มาวิเคราะห์ข้อตกลงใช้งาน TST พบว่า ในส่วนการขอความยินยอมตามข้อ 3.3 มีการขอความยินยอมรวมกันสำหรับกิจกรรมการติดต่อส่งข่าวสารที่มีวัตถุประสงค์หลายอย่าง ทั้งที่เกี่ยวข้องกับการแจ้งปัญหาการใช้งานแพลตฟอร์ม และการส่งข่าวสารเรื่องอื่นที่ไม่ได้ระบุชัดว่าเป็นเรื่องใด เกี่ยวข้องหรือเจาะจงกับการป้องกันโรคติดต่อโควิด 19 เท่านั้นหรือไม่ โดยนักเรียนผู้ใช้งานไม่สามารถเลือกให้ความยินยอมแยกสำหรับการใช้ข้อมูลเพื่อติดต่อในแต่ละวัตถุประสงค์ จึงไม่สอดคล้องกับหลักความเฉพาะเจาะจง

สรุปผลการวิจัย

จากการที่กระทรวงศึกษาธิการออกประกาศกระทรวงเรื่องหลักเกณฑ์การเปิดโรงเรียนหรือสถานศึกษา กำหนดเงื่อนไขสำหรับโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่จะเปิดการเรียนการสอน ให้ต้องปฏิบัติตามมาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กร (Covid Free setting) ซึ่งรวมถึงการกำหนดให้นักเรียนต้องใช้แพลตฟอร์ม “TST” ซึ่งมีการเก็บรวบรวมใช้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียน จึงต้องอ้างอิงฐานทางกฎหมาย (legal basis) ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 เมื่อพิจารณาข้อตกลงการใช้งานแพลตฟอร์ม TST ซึ่งนักเรียนต้องยอมรับก่อนใช้งานนั้น พบว่ามีการแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล โดยอ้างอิงฐานทางกฎหมายทั้งที่ไม่ต้องอาศัยความยินยอมและที่ต้องอาศัยความยินยอม บทความวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะในส่วนความยินยอมตามข้อตกลงดังกล่าวว่าสอดคล้องกับองค์ประกอบของกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลหรือไม่ โดยเปรียบเทียบกับแนวทางตีความของกฎหมายสหภาพยุโรป ผลการวิเคราะห์พบว่า ความยินยอมตามข้อตกลงดังกล่าวไม่สอดคล้องกับเกณฑ์หลายประการของความยินยอม เช่น ความไม่สมดุลเชิงอำนาจต่อรอง การยินยอมที่เชื่อมโยงกับผลกระทบทางลบหากไม่ยินยอม การนำวัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายประการมารวมและขอความยินยอมโดยไม่สามารถเลือกยินยอมแยกตามวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันได้ ฯลฯ ดังนั้น ความยินยอมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคลตามข้อตกลงของแพลตฟอร์มดังกล่าวจึงไม่สอดคล้องกับกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขข้อตกลงการใช้งานเพื่อให้สอดคล้องกับหลักความยินยอมโดยอิสระ มีดังนี้ (1) แก้ไขข้อตกลงการใช้งาน ข้อ 3.3 โดยเขียนอธิบายรายละเอียดวัตถุประสงค์ในการใช้ข้อมูลเพื่อติดต่อสื่อสารอย่างเจาะจงเพื่อให้ นักเรียนหรือผู้ใช้งานเข้าใจได้ง่ายเพื่อตัดสินใจให้ความยินยอมอย่างเป็นอิสระ (2) แก้ไขข้อตกลงการใช้งาน ข้อ 3.3 โดยแยกวัตถุประสงค์ของการใช้ข้อมูลเพื่อติดต่อสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการใช้งานในการประเมินความเสี่ยง และการติดต่อสื่อสารเพื่อวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากการใช้งานเพื่อประเมินความเสี่ยงออกจากกันเป็นคนละข้อโดยไม่ควรรวมกัน ทำให้นักเรียนผู้ใช้งานสามารถยินยอมโดยอิสระ (3) แก้ไขข้อตกลงการใช้งานโดยแยกข้อตกลงเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลออกจากข้อตกลงการใช้งานซึ่งมีเนื้อหาอื่นนอกเหนือจากเรื่องข้อมูลส่วนบุคคลด้วย โดยให้นักเรียนหรือผู้ใช้งานตกลงยินยอมแยกกันระหว่างข้อตกลงการใช้งานและตกลงยินยอมเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล (4) แยกข้อตกลงการใช้งานแพลตฟอร์ม TST และการกรอกข้อมูลในส่วนของนักเรียน ออกจากหมวด “พนักงาน” ของสถานประกอบการ โดยเพิ่มเติมข้อตกลงในส่วนที่ให้ผู้ปกครองของนักเรียนที่ใช้อำนาจปกครองในการยินยอมเป็นส่วนเฉพาะ

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตที่ให้ทุนสนับสนุนการศึกษาวิจัยนี้

เอกสารอ้างอิง

- Article 29 Working party of The European Union (2011, August 8). **Opinion 15/2011 on the definition of consent**. <https://ec.europa.eu/justice/article29/documentation/>
- Bloustein, E. (1984). Privacy as an aspect of human dignity: an answer to Dean Prosser. In Schoeman, F. (Eds.), **Philosophical dimensions of privacy: an anthology**. (pp. 156-202). Cambridge University Press.
- Cate, F. H. (1995). The EU data protection directive, information privacy, and the public interest. **Iowa Law Review**, 80 (1). 431 - 443.
- Department of Health, Ministry of Public Health (2022, May 28). **Thai Stop Covid Plus**. <https://stopcovid.anamai.moph.go.th> (in Thai)
- Department of Health, Ministry of Public Health (2021, April 25). **Thai Save Thai: Term of Service**. <https://savethai.anamai.moph.go.th/> (in Thai)
- Department of Health, Ministry of Public Health (2021, June 15). **Proposal to enhance measures in case of opening of establishments in the most restrictive and strict areas** (Covid Free Setting) <https://covid19.anamai.moph.go.th/th/covid-free-setting> (in Thai)
- Donnelly, J. (1982). Human rights and human dignity. **The American law review**, 76 (2), 303-316.
- European Data Protection Board (2020, June 15). **Guidelines 05/2020 on consent under regulation 2016/679**, version 1.1. <https://edpb.europa.eu/sites/default/files/files/file1/>
- Fromholz, J. M. (2000). The European Union data privacy directive. **Berkeley Technology Law Journal**, 15 (1), 460 - 484.
- Hannah, A. (1973). **The human condition**. University of Chicago Press.
- Information Commissioner's Office UK. (2018, August 15). **Guide to the General Data Protection Regulation (GDPR)**. <https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-data-protection>
- Rubenfield, J. (1989). The right of privacy. **Journal of Communication & Strategy**, 97 (4), 41-58.
- Schoeman, F. (1984). Privacy: philosophical dimensions of literature. In Schoeman, F. (Eds.), **Philosophical dimensions of privacy: an anthology**. (pp. 1-33). Cambridge University Press.
- Solove, D. (2006). A Taxonomy of privacy. **University of Pennsylvania Law Review**, 154 (3), 477 - 560.
- Thongrawewong, K. (2021). **Principle of personal data protection law**. Nititham Publishing. (in Thai)
- Thongrawewong, K. (2016). **Reforming the personal data protection law of Thailand to enter the asean community**. Secretariat of the House of Representatives. (in Thai)

- Thongrawewong, K. (2010). Legal measures to protect the right to privacy: A case study of disruption of the Right to privacy by direct selling businesses. **Botbandit Journal**, 66 (4), 25-42. (in Thai)
- Warren D. & Brandies D. (1890). The Right to Privacy. **Harvard Law Review**, 4 (5) ,193 - 220.
- Westin, A. (1967). **Privacy and Freedom**. Atheneu.

ผลของการใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเราที่มีต่อทักษะการคิด
เชิงบริหาร (Executive Functions : EF) ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2/5 โรงเรียนอนุบาลกาฬสินธุ์
อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

The effect of using board game for young children: Community unit through executive
functioning skills in Anubarn Kalasin school Muang Kalasin district, Kalasin

ปริตา รุบุญ* สุกานดา พันตาเอก

Parita Rubun*, Sukanda Puntaeak

คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ 46000

Faculty of Education and Educational Innovation Kalasin University, Mueang Kalasin District, Kalasin 46000

*Corresponding author, e-mail: parita8557@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเราที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) 2) เพื่อเปรียบเทียบคะแนนของทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกม สำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเรา ของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2/5 โรงเรียนอนุบาลกาฬสินธุ์ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 งานวิจัยนี้ใช้แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2/5 ในกลุ่มทดลอง (n=13) ใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกม เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2/3 ในกลุ่มควบคุม (n=13) จัดการเรียนการสอนตามกิจวัตรประจำวันปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกม แบบวัดทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) ของเด็กปฐมวัย กลุ่มทักษะพื้นฐาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเรา พัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) พบว่า คะแนนหลังการทดลองของกลุ่มทดลองแตกต่างจากกลุ่มควบคุม ภาพรวมหลังการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 151.08 ($\bar{X} = 151.08$) จากคะแนนเต็ม 160 คะแนน มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.51 (S.D. = 0.51) ด้านทักษะความจำเพื่อใช้งาน มีค่าเฉลี่ย 56.15 ($\bar{X} = 56.15$) คิดเป็นร้อยละ 93.59 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.46 (S.D. = 1.46) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และด้านทักษะการยั้งคิดไตร่ตรองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 46.15 ($\bar{X} = 46.15$) คิดเป็นร้อยละ 92.31 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.77 (S.D. = 1.77) ตามลำดับ 2) ทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมหลังการทดลองใช้ พบว่า ภาพรวมหลังการจัดกิจกรรมโดยการใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเรา ของเด็กชั้นอนุบาลชั้นปีที่ 2/5 มีคะแนนคะแนนทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) กลุ่มทักษะพื้นฐาน ของกลุ่มทดลองเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมโดยการใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเรา โดยภาพรวมหลังการจัดกิจกรรม

การเรียนการสอนแบบปกติ ของกลุ่มควบคุมเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบปกติ พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) โดยภาพรวมสูงกว่ากลุ่มควบคุม ดังนั้น การใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเรา ที่พัฒนาขึ้นในการวิจัยนี้สามารถส่งเสริมการคิดเชิงบริหารบางด้านของนักเรียนปฐมวัย

คำสำคัญ : ทักษะการคิดเชิงบริหาร, บอร์ดเกม, เด็กปฐมวัย

Abstract

This research aims to 1) study a series of board game activities for early childhood. Our Community Learning Unit affects the development of executive functions (EF) 2) to compare scores of executive functions (EF) of early childhood before and after the use of board game activity series for early childhood, our community learning units of kindergarten children in year 2/5, Kalasin Kindergarten, Mueang Kalasin District, Kalasin Province, Semester 2, Academic Year 2021. Kindergarten children in year 2/5 in the trial group (n=13) use a series of board game activities. Kindergarten children in year 2/3 in the control group (n=13) provide instruction in accordance with normal routines. Research tools include a plan to use a series of board game activities, an administrative thinking skill measure (EF) of early childhood, a basic skill group, statistics used to analyze data, including averages, and standard deviations.

The results show that 1) a series of board games for early childhood, our community learning units develop executive functions (EF), finding that the post-trial scores of the trial group differed from those of the control group. Overall, after the event, the average was 151.08 (= 151.08) out of a total of 160 points, with a standard deviation of 0.51 (S.D. = 0.51) for memory skills to use. An average of 56.15 (= 56.15) represented 93.59 percent, standard deviations of 1.46 (S.D. = 1.46) were the most average, and the contemplative skills had an average of 46.15 (= 46.15), representing 92.31 percent, standard deviations of 1.77 (S.D. = 1.77), respectively. Our community learning units of kindergarten students in year 2/5 had an Executive Functions (EF) score, a baseline skills group of experimental groups, increased than before the event by using a series of board game activities for early childhood. Overall, after the normal teaching activities of the control group increased than before normal teaching activities, the trial group found that the trial group had a higher overall score of administrative thinking skills (EF) than the control group. Using a series of board game activities for early childhood Our community learning unit, developed in this research, can promote some aspects of administrative thinking of early childhood students. Keywords: Executive Functioning Skills, Board Games, Young children

Keywords : Executive Thinking Skills, Board Games, Early Childhood

บทนำ

ในช่วงศตวรรษที่ผ่านมา การพัฒนาทางสมองเป็นศาสตร์แห่งการศึกษาด้านประสาทวิทยา สร้างความตื่นตัวแก่ภาคการศึกษาที่ต่างหันมาให้ความสนใจในการพัฒนาทางสมองของมนุษย์โดยเฉพาะในช่วงปฐมวัยสูงที่สุด ด้วยเหตุที่สมองเป็นพื้นฐานของการพัฒนาด้านอารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และการเรียนรู้ การพัฒนาทางสมองตามทฤษฎีต่างๆ เช่น ทฤษฎีการเรียนรู้ของไวทสกี (Vygotsky's Theory) และทฤษฎีเพียเจต์ (Piaget's Theory) ล้วนเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานของสมองด้านการบริหารจัดการ หรือที่เรียกกันว่า Executive Functions หรือ EF (สิริยากร กองทอง, 2559) มีนักวิชาการในไทยหลายท่านให้คำจำกัดความของ Executive Functions หรือ EF ไว้หลากหลาย เช่น ทักษะการคิดเชิงบริหาร (นวลจันทร์ จุฑาภักติกุล, 2560) การบริหารจัดการของสมองขั้นสูง (เกดิษฐ์ จันทร์ขจร, 2562)

ทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) คือ ชุดกระบวนการทางความคิด (Mental Process) ที่ช่วยให้เราวางแผน มุ่งมั่น จดจ่อ จำคำสั่ง และจัดการกับงานหลาย ๆ อย่างให้ลุล่วงเรียบร้อยได้ สามารถจัดลำดับความสำคัญของงาน วางเป้าหมายและทำไปเป็นขั้นตอนจนสำเร็จ รวมทั้งควบคุมแรงอยาก แรงกระตุ้นทั้งหลาย ไม่ให้สนใจไปนอกกลุ่มนอกทาง มุ่งมั่นทำจนบรรลุเป้าหมายที่ตั้งใจไว้ (Goal-Directed Behaviors) (นวลจันทร์ จุฑาภักติกุล, 2560)

ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาสมองระบุว่า ช่วงอายุ 0-6 ปีแรกเกิด คือ ช่วงที่สมองมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วโดยพัฒนาถึงร้อยละ 80 ของสมองผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นช่วงเวลาทองที่จะส่งเสริมศักยภาพสมองของเด็ก (กันสนีย์ ฉัตรคุปต์, 2545) ตามทฤษฎีการเรียนรู้ตามธรรมชาติสมอง (Brain-Based Learning) หรือ BBL เป็นทฤษฎีที่อธิบายวิธีการเรียนรู้ของสมอง ทำให้นักเทคโนโลยีการศึกษาสามารถเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน หรือนวัตกรรมการศึกษาให้เหมาะสมกับผู้เรียนให้เหมาะสมที่สุด เกิดจากความสนใจของนักการศึกษา นักจิตวิทยา และนักวิทยาศาสตร์ด้านสมอง มองว่า การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนที่แบ่งเป็นระดับชั้นต่าง ๆ ไม่ใช่ การเรียนรู้ที่แท้จริงของมนุษย์ แต่เป็นวิธีคิดของมนุษย์ที่จะจัดการศึกษาเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับข้อจำกัดที่มีอยู่ เช่น ผู้สอนจำนวนน้อยกับผู้เรียนจำนวนมากหลากหลาย การแบ่งชั้นเรียนตามช่วงอายุของผู้เรียน เพื่อสะดวกในการจัด

ทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) คือ การทำหน้าที่ระดับสูงของสมองที่ช่วยให้ควบคุมอารมณ์ ความคิด การกระทำ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่มุ่งสู่เป้าหมาย (Goal directed behaviors) สมองส่วนหน้าสุดทำงานร่วมกับสมองส่วนอื่นๆ ทำให้มีสมาธิจดจ่อกับงานที่ทำไม่วกแวก ยังคิดก่อนทำ ไม่หุนหันพลันแล่น ควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมตนเองได้ และกำกับตนเองได้ทั้งอารมณ์ ความคิดและการกระทำ และเป็นการทำหน้าที่ของสมองส่วนหน้าที่เริ่มพัฒนาขึ้นไม่นานหลังการปฏิสนธิ ช่วงปฐมวัยถือเป็นช่วงเวลาที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาสมอง เพราะเป็นช่วงวัยที่มีการเจริญเติบโตและพัฒนาการโดยเฉพาะสมองเติบโตอย่างมาก และเติบโตต่อจนถึงวัยรุ่นและผู้ใหญ่ตอนต้น แต่อัตราการเติบโต ไม่เท่ากับช่วงปฐมวัยและเมื่ออายุมากขึ้นอัตราการเติบโตจะลดลง การส่งเสริมความสามารถในการบริหารจัดการชีวิต สำหรับเด็กปฐมวัยจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาทุกๆ ด้าน

การได้ฝึกประสบการณ์สอนของผู้วิจัย ผู้วิจัยได้มีการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยหลังการจัดการเรียนการสอนพบว่า ร้อยละ 70 ของห้องเรียน มีคะแนนอยู่ในระดับ 2 คือ ดีมาก ปานกลาง ปรับปรุง ในเรื่อง การทำงานให้สำเร็จ และสมบูรณ์ การรอคอย การตั้งใจในการทำงาน และสิ่งที่พบมากที่สุดคือ เด็กมีปัญหาในการกำกับตนเอง ทำโดยไม่คิด ใจร้อน รอคอยไม่เป็น วอกแวกง่าย ไม่สามารถทำงานยากให้สำเร็จ และทำงานเสร็จเร็วเกินไป งานไม่เรียบร้อย ซึ่งเรื่องดังกล่าวสอดคล้องกับทักษะด้านการคิดเชิงบริหาร (EF) ผู้วิจัยจึงไปศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับทักษะการคิดเชิงบริหาร ผู้วิจัยจึงจะนำเรื่อง

ทักษะการคิดเชิงบริหารมาทำวิจัยในเรื่องนี้ โดยใช้กิจกรรมบอร์ดเกม เพื่อพัฒนาให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย สามารถเรียนรู้ผ่านการลงมือกระทำ และพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหารโดยใช้กิจกรรมบอร์ดเกมได้ (ปริตา ฐัญญู, 2564)

วิธีการแก้ปัญหาเด็กมีปัญหาด้านการคิดเชิงบริหาร (EF) ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยของ ศิริณี อิ่มน้ำขาว และพูลสุข ศิริพล (2563) กล่าวว่า ทักษะการคิดเชิงบริหารจัดการชีวิตในเด็กปฐมวัย : การวิเคราะห์หมโนทัศน์ พบว่า 1) การทำหน้าที่ขั้นสูงและซับซ้อนของสมองส่วนหน้า และ 2) การประสานงานของสมองส่วนหน้ากับสมองส่วนอื่นๆ ในด้านการคิดและควบคุมพฤติกรรม ครอบคลุมด้าน 2.1) บริหารจัดการ ริเริ่ม ลงมือทำ 2.2) วางแผน กำกับติดตาม ประเมินตนเอง 2.3) ยับยั้ง ยึดหยุ่น จดจำเพื่อนำใช้งาน และ 2.4) จัดจ่อใส่ใจและมุ่งเป้าหมายให้สามารถทำได้ สำเร็จ โดยมีองค์ประกอบ 3 กลุ่มทักษะ จำนวนรวม 9 ด้าน การนำไปประยุกต์ใช้ต้องคำนึงถึงความหมายของหมโนทัศน์ ความเหมาะสมตามวัยและพัฒนาการของเด็ก การส่งเสริมทักษะดังกล่าวจึงจะเกิดประสิทธิภาพ อีกทั้ง อธิภาพ แซ่เซี่ย (2560) การใช้บอร์ดเกมประเภทวางแผนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดปทุมธานี พบว่า หลังจากการเล่นเกม 1) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณไม่ได้แตกต่างกันจากก่อนเล่น 2) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มที่เล่นกับกลุ่มที่ไม่ได้เล่น ไม่ได้แตกต่างกัน และ 3) การเปลี่ยนแปลงระดับทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในกลุ่มที่มีระดับสูงกับระดับต่ำอยู่แต่เดิมไม่ได้แตกต่างกัน ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยอื่นๆ ที่ใกล้เคียงกันแต่มีกระบวนการถอดบทเรียน ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้ ดังนั้นการใช้เกมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจึงจำเป็นต้องใช้ร่วมกับกระบวนการอื่น จากการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยจึงได้จัดทำชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยชุมชนของเรา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) บอร์ดเกมไม่ได้พัฒนาเฉพาะทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) แต่บอร์ดเกมสามารถพัฒนาทักษะอื่นๆ รวมถึงพัฒนาการอย่างเป็นองค์รวมสำหรับเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะในศตวรรษที่ 21 และสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด – 19 ในช่วงเวลานี้ ทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) จำเป็นสำหรับเด็กปฐมวัยอย่างยิ่ง

จากผลการประเมินพัฒนาการรายด้าน พบว่าด้านทักษะการคิดเชิงบริหารน้อยที่สุด ผู้วิจัยจึงนำด้านทักษะการคิดเชิงบริหารมาพัฒนาให้ดีขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้จัดทำวิจัยเรื่อง ผลของการใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเรา ที่มีต่อทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) ของนักเรียนชั้นอนุบาล 2/5 โรงเรียนอนุบาลกาฬสินธุ์ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเราที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF)
2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนของทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเรา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนอนุบาลกาฬสินธุ์ อำเภอมือกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 114 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 26 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง 13 คน กลุ่มควบคุม 13 คน ในภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนอนุบาลกาฬสินธุ์ อำเภอมือกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 2 ห้อง จาก 5 ห้อง ต่อไปนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2/3 และนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2/5 โดยผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภท ได้แก่

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกม หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเรา ที่มีต่อทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) จำนวน 1 แผน โดยการใช้แผนซ้ำ จำนวน 8 ครั้ง

2. แบบวัดทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) ของเด็กปฐมวัย กลุ่มทักษะพื้นฐาน ทั้ง 3 ด้าน รวมทั้งหมด 160 คะแนน ได้แก่

1. ด้านทักษะความจำเพื่อใช้งาน มี 12 ข้อ จำนวน 60 คะแนน
2. ด้านทักษะการยับยั้งคิดไตร่ตรอง มี 10 ข้อ จำนวน 50 คะแนน
3. ด้านทักษะการยืดหยุ่นความคิด มี 10 ข้อ จำนวน 50 คะแนน

2.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแผนการจัดประสบการณ์และแบบวัดทักษะการคิดเชิงบริหาร ของเด็กปฐมวัย ซึ่งผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์ความตรงในด้านเนื้อหา และหาความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะการคิดเชิงบริหาร ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 1.00 ถือว่าแบบวัดทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) ของเด็กปฐมวัย กลุ่มทักษะพื้นฐาน มีความสอดคล้องเที่ยงตรงสามารถนำไปใช้ได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการโดยทำการทดลองโดยใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมและทำการบันทึกคะแนนแบบวัดทักษะการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลกาฬสินธุ์ ระหว่างวันที่ 1 – วันที่ 25 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลหาสถิติพื้นฐานของทักษะการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัย โดยนำข้อมูลไปหาค่าเฉลี่ย (mean) ค่าร้อยละ (percentage) และวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกม

4.2 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ นำเสนอในรูปแบบตารางการประเมินให้คะแนนตามแบบทดสอบก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกม เพื่อให้ทราบถึงระดับการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหารของเด็กปฐมวัยตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2/5 โรงเรียนอนุบาลกาฬสินธุ์ อำเภอมือกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ผลวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอโดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) กลุ่มทักษะพื้นฐาน ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ที่ได้จากการทดสอบก่อนและหลังการจัดประสบการณ์มาหาค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ศึกษาและเปรียบเทียบคะแนนจากผลการวัดทักษะการคิดเชิงบริหาร หลังการทดลองของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

ทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) กลุ่มทักษะพื้นฐาน	N	K	ค่าสถิติ	ก่อนการจัดกิจกรรม		หลังการจัดกิจกรรม	
				กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
1. ด้านทักษะความจำเพื่อใช้งาน	13	60	$\bar{X}$	18.31	15.15	56.15	36.00
			%	30.51	25.26	93.59	60.00
			S.D.	1.03	0.80	1.46	2.52
2. ด้านทักษะการยังคิดไตร่ตรอง	13	50	$\bar{X}$	15.92	13.00	46.15	33.46
			%	31.85	26.00	92.31	66.92
			S.D.	1.12	0.00	1.77	1.76
3. ด้านทักษะการยืดหยุ่นความคิด	13	50	$\bar{X}$	17.00	13.77	48.77	33.46
			%	34.00	27.54	97.54	66.92
			S.D.	1.68	1.36	0.73	1.76
รวมทุกด้าน	13	160	$\bar{X}$	51.23	41.92	151.08	102.92
			%	32.02	26.20	94.42	64.33
			S.D.	1.69	2.06	2.63	4.13

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนหลังการทดลองของกลุ่มทดลองแตกต่างจากกลุ่มควบคุมในด้านต่อไปนี้ โดยรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ย 151.08 คิดเป็นร้อยละ 94.42 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.51 เมื่อพิจารณารายด้าน ดังนี้ ด้านทักษะความจำเพื่อใช้งาน มีค่าเฉลี่ย 56.15 คิดเป็นร้อยละ 93.59 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.46 ด้านทักษะการยังคิดไตร่ตรองมีค่าเฉลี่ย 46.15 คิดเป็นร้อยละ 92.31 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.77 และด้านทักษะการยืดหยุ่นความคิดมีค่าเฉลี่ย 48.77 คิดเป็นร้อยละ 97.54 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.73 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) กลุ่มทักษะพื้นฐาน ของกลุ่มทดลอง ผลการวิเคราะห์พัฒนาการเป็นรายบุคคล ดังปรากฏในตารางที่ 2 และตารางที่ 3

ตารางที่ 2 ร้อยละของผลต่างคะแนนทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) กลุ่มทักษะพื้นฐาน ของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมโดยการใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเรา (รายบุคคล)

คนที่	คะแนนทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) กลุ่มทักษะพื้นฐาน (กลุ่มทดลอง)								ผลต่าง ของ คะแนน	ร้อยละ ของ ผลต่าง คะแนน
	ก่อนจัดกิจกรรม (160 คะแนน)				หลังจัดกิจกรรม (160 คะแนน)					
	ด้าน ทักษะ ความจำ เพื่อใช้ งาน	ด้าน ทักษะ การยั้ง คิด ไตร่ตรอง	ด้าน ทักษะ การ ยืดหยุ่น ความคิด	รวม	ด้าน ทักษะ ความจำ เพื่อใช้ งาน	ด้าน ทักษะ การยั้ง คิด ไตร่ตรอง	ด้าน ทักษะ การ ยืดหยุ่น ความคิด	รวม		
1	20	14	14	48	56	44	49	149	101	63.13
2	17	17	18	52	54	44	49	147	95	59.38
3	19	16	15	50	53	45	48	146	96	60.00
4	18	18	17	53	56	47	49	152	99	61.88
5	19	16	14	49	57	47	48	152	103	64.38
6	17	16	19	52	56	47	49	152	100	62.50
7	17	16	17	50	58	48	48	154	104	65.00
8	19	16	17	52	57	48	49	154	102	63.75
9	19	14	17	50	57	48	50	155	105	65.63
10	17	16	18	51	55	48	48	151	100	62.50
11	19	15	19	53	56	46	48	150	97	60.63
12	18	17	18	53	57	45	49	151	98	61.25
13	19	16	18	53	58	43	50	151	98	61.25
รวม	666				1964				1298	811.25
ค่าเฉลี่ย	51.23				151.08				99.85	62.40
S.D.	1.69				2.63				3.08	1.92
ค่าร้อยละ	32.02				94.42				62.40	39.00

จากตารางที่ 2 พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเรา ของเด็กนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 2/5 มีคะแนนทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) กลุ่มทักษะพื้นฐาน มีค่าร้อยละเท่ากับ 32.02 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 51.23 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.69 หลังการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเรา ของเด็กนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 2/5 มีคะแนนทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) กลุ่มทักษะพื้นฐาน มีค่าร้อยละเท่ากับ 94.42 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 151.08 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.63 โดยภาพรวมหลังการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเรา ของเด็กนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 2/5 มีคะแนนคะแนนทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) กลุ่มทักษะพื้นฐาน เพิ่มขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเรา ซึ่งผลต่างของคะแนนร้อยละ 62.40 มีค่าเฉลี่ย 99.85 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.08 มีร้อยละของผลต่าง ร้อยละ 39.00 มีค่าเฉลี่ย 62.40 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.92

ตารางที่ 3 ร้อยละของผลต่างคะแนนทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) กลุ่มทักษะพื้นฐานของกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบปกติ (รายบุคคล)

คนที่	คะแนนทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) กลุ่มทักษะพื้นฐาน (กลุ่มควบคุม)								ผลต่าง ของ คะแนน	ร้อยละ ของ ผลต่าง คะแนน
	ก่อนจัดกิจกรรม (160 คะแนน)				หลังจัดกิจกรรม (160 คะแนน)					
	ด้าน ทักษะ ความจำ เพื่อใช้ งาน	ด้าน ทักษะ การยั้ง คิด ไตร่ตรอง	ด้าน ทักษะ การ ยืดหยุ่น ความคิด	รวม	ด้าน ทักษะ ความจำ เพื่อใช้ งาน	ด้าน ทักษะ การยั้ง คิด ไตร่ตรอง	ด้าน ทักษะ การ ยืดหยุ่น ความคิด	รวม		
1	14	13	12	39	36	33	33	102	63	39.38
2	14	13	11	38	37	33	33	103	65	40.63
3	14	13	12	39	36	33	33	102	63	39.38
4	15	13	14	42	28	34	34	96	54	33.75
5	15	13	14	42	36	33	33	102	60	37.50
6	15	13	15	43	37	32	32	101	58	36.25
7	15	13	14	42	37	33	33	103	61	38.13
8	15	13	14	42	36	33	33	102	60	37.50
9	16	13	14	43	36	33	33	102	66	41.25
10	16	13	16	45	38	33	33	104	59	36.88
11	16	13	15	44	38	32	32	102	58	36.25

คนที่	คะแนนทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) กลุ่มทักษะพื้นฐาน (กลุ่มควบคุม)								ผลต่าง ของ คะแนน	ร้อยละ ของ ผลต่าง คะแนน
	ก่อนจัดกิจกรรม (160 คะแนน)				หลังจัดกิจกรรม (160 คะแนน)					
	ด้าน ทักษะ ความจำ เพื่อใช้ งาน	ด้าน ทักษะ การยั้ง การคิด ไตร่ตรอง	ด้าน ทักษะ การ ยืดหยุ่น ความคิด	รวม	ด้าน ทักษะ ความจำ เพื่อใช้ งาน	ด้าน ทักษะ การยั้ง การคิด ไตร่ตรอง	ด้าน ทักษะ การ ยืดหยุ่น ความคิด	รวม		
12	16	13	14	43	36	34	34	104	61	38.13
13	16	13	14	43	37	39	39	115	72	45.00
รวม	545				1338				800	500.00
ค่าเฉลี่ย	41.92				102.92				61.54	38.46
S.D.	2.06				4.13				4.46	2.79
ค่าร้อยละ	26.20				64.33				38.46	24.04

จากตารางที่ 3 พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบปกติ ของเด็กนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 2/3 กลุ่มควบคุม โดยไม่ได้ใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเรา มีคะแนนทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) กลุ่มทักษะพื้นฐาน มีค่าร้อยละเท่ากับ 26.20 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 41.92 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.06 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบปกติ ของเด็กนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 2/3 กลุ่มควบคุม โดยไม่ได้ใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเรา มีคะแนนทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) กลุ่มทักษะพื้นฐาน มีค่าร้อยละเท่ากับ 64.33 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 102.92 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.13 โดยภาพรวมหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบปกติ ของเด็กนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 2/3 มีคะแนนคะแนนทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) กลุ่มทักษะพื้นฐาน เพิ่มขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบปกติ โดยไม่ได้ใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเรา ของเด็กนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 2/3 ซึ่งผลต่างของคะแนนร้อยละ 38.46 มีค่าเฉลี่ย 61.54 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.46 มีร้อยละของผลต่าง ร้อยละ 24.04 มีค่าเฉลี่ย 38.46 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.79

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2/5 โรงเรียนอนุบาลกาฬสินธุ์ อำเภอมือเกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) กลุ่มทักษะพื้นฐาน กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม เป็นการนำคะแนนที่ได้จากการวัดก่อน และระหว่างการจัดกิจกรรม โดยใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเรา กับกลุ่มทดลอง และไม่ใช่ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเรา กับกลุ่มควบคุม พบว่า ทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) กลุ่มทักษะพื้นฐาน กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โรงเรียนอนุบาลกาฬสินธุ์ อำเภอมือเกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ก่อนการจัดกิจกรรม พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนโดยรวมทุกด้านคิดเป็นร้อยละ 32.02 ค่าเฉลี่ยคิดเป็น 51.23 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคิดเป็น 51.23 และก่อนการจัดกิจกรรมของกลุ่มควบคุม พบว่า กลุ่มควบคุมมีคะแนนโดยรวมทุกด้านคิดเป็นร้อยละ 26.20 ค่าเฉลี่ยคิดเป็น 41.92 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคิดเป็น 2.06 หลังการจัดกิจกรรม พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนโดยรวมทุกด้านคิดเป็นร้อยละ 94.42 ค่าเฉลี่ยคิดเป็น 151.08 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคิดเป็น 2.63 และหลังการจัดกิจกรรมของกลุ่มควบคุม พบว่า กลุ่มควบคุมมีคะแนนโดยรวมทุกด้านคิดเป็นร้อยละ 64.33 ค่าเฉลี่ยคิดเป็น 102.92 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคิดเป็น 4.13 การจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเรา เป็นการฝึกให้เด็กได้ผ่อนคลาย หรือช่วยให้เด็กมีโอกาสฝึกฝนทักษะหลายอย่าง เช่น การสังเกตสีหน้า คำพูด หรือท่าทางการแสดงออก การให้เหตุผล การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาแบบเดี่ยวและแบบทีม การฝึกการประจันหน้ากันในวง ทักษะการสื่อสารกันในกลุ่ม การมีปฏิสัมพันธ์กัน ซึ่งสอดคล้องกับ Gardner (1999) กล่าวว่า บอร์ดเกมมีความสำคัญ และประโยชน์ต่อผู้เรียนในด้านต่างๆ เช่น เปิดพื้นที่และประสบการณ์การเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้น สามารถเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ในชีวิตจริง ใช้วัสดุที่น่าสนใจให้ผู้เรียนได้สัมผัส เสริมสร้างการเรียนรู้แก่ผู้เรียนผ่านความสนุกที่ได้จากบอร์ดเกม ส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณในการวางแผนและแก้ไขปัญหา ช่วยให้ผู้เรียนได้ผ่อนคลาย หรือช่วยให้เด็กมีโอกาสฝึกฝนทักษะหลายอย่างและ (นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล, 2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) กล่าวว่า ชุดกระบวนการทางความคิด (Mental Process) ที่ช่วยให้เราวางแผน มุ่งมั่นจดจ่อ จำคำสั่ง และจัดการกับงานหลาย ๆ อย่างให้ลุล่วงเรียบร้อยได้ สามารถจัดลำดับความสำคัญของงาน วางเป้าหมายและทำไปเป็นขั้นตอนจนสำเร็จ รวมทั้งควบคุมแรงอยากแรงกระตุ้นทั้งหลาย ไม่ให้สนใจไปนอกกลุ่มนอกทาง มุ่งมั่นทำ จนบรรลุเป้าหมายที่ตั้งใจไว้ (Goal-Directed Behaviors) และศรัณย์ อิ่มน้ำขาว และพูลสุข ศิริพล (2563) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทักษะการคิดเชิงบริหารจัดการชีวิตในเด็กปฐมวัย : การวิเคราะห์หมโนทัศน์ พบว่า 1) การทำหน้าที่ขั้นสูง และซับซ้อนของสมองส่วนหน้า และ 2) การประสานงานของสมองส่วนหน้ากับสมองส่วนอื่น ๆ ในด้านการคิดและควบคุมพฤติกรรมครอบคลุมด้าน 2.1) บริหารจัดการ ริเริ่ม ลงมือทำ 2.2) วางแผน กำกับติดตาม ประเมินตนเอง 2.3) ยับยั้ง ยึดหยุ่น จดจำเพื่อนำใช้งาน และ 2.4) จดจ่อใส่ใจและมุ่งเป้าหมายให้สามารถทำได้ สำเร็จ โดยมีองค์ประกอบ 3 กลุ่มทักษะ จำนวนรวม 9 ด้าน การนำไปประยุกต์ใช้ต้องคำนึงถึงความหมายของหมโนทัศน์ ความเหมาะสมตามวัยและพัฒนาการของเด็ก การส่งเสริมทักษะดังกล่าวจึงจะเกิดประสิทธิภาพ

2. ผลการจัดกิจกรรมการใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเรา ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2/5 ที่มีต่อวัดทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) กลุ่มทักษะพื้นฐาน โรงเรียนอนุบาลกาฬสินธุ์ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถนำมาอภิปรายเป็นรายด้านดังต่อไปนี้

2.1 ด้านทักษะความจำเพื่อใช้งาน ก่อนการจัดกิจกรรมมีคะแนนโดยรวมคะแนน ร้อยละ 30.51 มีคะแนนเฉลี่ย 18.31 และคะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.03 หลังการจัดกิจกรรมมีคะแนนโดยรวมเท่ากับ คะแนนร้อยละ 93.59 มีคะแนนเฉลี่ย 56.15 และคะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.46 ในการจัดกิจกรรมการใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเรา มีต่อวัดทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) กลุ่มทักษะพื้นฐาน ด้านทักษะความจำเพื่อใช้งาน หมายถึง ความสามารถของสมองที่ใช้ในการจำข้อมูล จัดระบบและหยิบใช้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลายจะถูกเก็บรักษาอยู่ในสมอง (Working memory) จะปลูกให้ข้อมูลเคลื่อนไหว แล้วเลือกข้อมูลขึ้นที่เหมาะสมนำมาออกมาใช้ ช่วยเราจำข้อมูลได้หลายต่อหลายเรื่องในเวลาเดียวกัน “Working Memory” เป็นความจำที่เรียกมาใช้งานได้ จึงมีบทบาทสำคัญมากในชีวิต ตั้งแต่การคิดเลขในใจ การจดจำสิ่งที่อ่านเพื่อนำมาประมวลผลให้เกิดความเข้าใจ การจดจำกติกาข้อตกลงเพื่อนำมาปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับ Barkley, R. (2011) กล่าวว่า Executive Functions คือ การกระทำที่บุคคลเป็นผู้กำหนดทิศทางเองโดยกำหนดเป้าหมาย (Goal) เลือกกระทำ (Select) ลงมือกระทำ (Enact) และดำรง (Sustain) การกระทำนั้น ช่วงเวลาหนึ่งๆ เพื่อไปให้บรรลุถึงเป้าหมาย โดยคำนึงถึงเกี่ยวข้องกับคนอื่น ๆ รวมทั้งคำนึงถึงกระบวนการวิธีการของสังคมและวัฒนธรรมเพื่อนำไปสู่ประโยชน์สูงสุดในระยะยาวที่บุคคลนั้นวางไว้ การทำงานเชื่อมโยงสัมพันธ์กันของ Executive Functions : EF พื้นฐาน 3 ด้าน (Working Memory, Inhibitory Control และ Shift /Cognitive Flexibility) ทำให้เกิดการควบคุมพฤติกรรม นำไปสู่การจัดการเพื่อบรรลุเป้าหมาย มีความมุ่งมั่นที่จะทำให้ถึงเป้าหมายให้ได้ มีการจัดวางการงาน แก้ไขสิ่งที่ผิดพลาด เสียหาย ใส่ใจต่อเสียงสะท้อน และมีความยืดหยุ่นทั้งทางความคิดและพฤติกรรม

2.2 ด้านทักษะการยั้งคิดไตร่ตรอง ก่อนการจัดกิจกรรมมีคะแนนโดยรวมมีคะแนน ร้อยละ 31.85 มีคะแนนเฉลี่ย 15.92 และคะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.12 หลังการจัดกิจกรรมมีคะแนนโดยรวมเท่ากับ คะแนนร้อยละ 92.31 มีคะแนนเฉลี่ย 46.15 และคะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.77 ความสามารถที่เด็กใช้ในการควบคุม กลั่นกรองความคิดและแรงอยากต่าง ๆ จนเด็กสามารถต้านหรือยับยั้งสิ่งชั่วร้าย ความวุ่นวาย หรือนิสัยความเคยชินต่าง ๆ แล้วหยุดคิดก่อนที่จะทำการยั้งคิดไตร่ตรองทำให้เด็กสามารถคัดเลือกมีความจดจ่อ รักษาระดับความใส่ใจ จัดลำดับความสำคัญ และกำกับการกระทำความสามารถด้านนี้จะช่วยป้องกันเด็กจากการเป็นสัตว์โลกที่มีแต่สัญชาตญาณและทำทุกอย่างตามที่ยอยาก โดยไม่ได้ใช้ความคิด เป็นความสามารถที่ช่วยให้เด็กมุ่งจดจ่อไปที่เรื่องที่สำคัญกว่า ช่วยให้เราระวังวาจา พูดในสิ่งที่ควรพูด และเมื่อโกรธเกรี้ยว เกรี้ยว ร้องไห้ หงุดหงิด ก็สามารถควบคุมตนเองได้ ไม่ตะโกน ตบตี เตะต่อยคนอื่น และแม้มีความวุ่นวายใจก็ระวางได้จนทำงานต่าง ๆ ที่ควรต้องทำให้ลุล่วง ความสามารถนี้จะช่วยให้เด็กรู้จักอดทน รอได้ รอเป็น ไม่แสบแค้น ไม่หยาบคายของผู้อื่นมาเป็นของตนเพราะความอยากได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ปณิตดา ธนเศรษฐกร (2012) ได้กล่าวว่า Executive Functions : EF คือ กระบวนการทำงานของสมองระดับสูง ที่ประมวลประสบการณ์ในอดีตและสถานการณ์ในปัจจุบัน มาประเมิน วิเคราะห์ ตัดสินใจ วางแผน เริ่มลงมือทำ ตรวจสอบตนเอง และแก้ไขปัญหา ตลอดจนควบคุมอารมณ์ บริหารเวลา จัดความสำคัญ กำกับตนเอง และมุ่งมั่น ทำจนบรรลุเป้าหมายที่ตั้งใจไว้ (Goal Directed Behavior) และสอดคล้องกับ นางกัญญารัตน์ ชูเกลี้ยง , นางสาวธนพรพรณ เพชรเศษ และนางเกสร ขวัญมา (2562) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จ (EF) สำหรับเด็กปฐมวัย โดยผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เรื่อง การประกอบอาหารประเภทขนมไทย

พื้นเมือง 4 ภาค พบว่า 1. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เรื่อง การประกอบอาหารประเภทขนมไทย พื้นเมือง 4 ภาค สามารถพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จ (EF) ของเด็กปฐมวัยทั้งโดยรวม และรายด้านทุกด้านมีคะแนน หลังการทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2. คะแนนเฉลี่ยของทักษะสมองเพื่อชีวิตที่ สำเร็จ (EF) โดยผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เรื่อง การประกอบอาหารประเภทขนมไทยพื้นเมือง 4 ภาค สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จ (EF) โดยผ่านการจัดประสบการณ์ตามแผนการจัดประสบการณ์การ เรียนรู้

2.3 ด้านทักษะการยืดหยุ่นความคิด ก่อนการจัดกิจกรรมมีคะแนนโดยรวมคะแนน ร้อยละ 34.00 มีคะแนนเฉลี่ย 17.00 และคะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.68 หลังการจัดกิจกรรมมีคะแนนโดยรวมเท่ากับ คะแนนร้อยละ 97.54 มีคะแนน เฉลี่ย 48.77 และคะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.73 นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล (2560) ซึ่งจัดได้ว่าเป็นความสามารถที่จะ “เปลี่ยนเกียร์” ให้อยู่ในจังหวะที่เหมาะสม ปรับตัวเข้ากับข้อเรียกร้องของสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ไม่ว่าจะเป็นเวลาเปลี่ยน ลำดับความสำคัญ หรือเป้าหมายเปลี่ยน ช่วยให้เด็กปรับประยุกต์กติกาเดิมหรือที่คุ้นเคยไปใช้ในสถานการณ์ที่แตกต่างได้ มีความสามารถที่จะช่วยให้เด็กเรียนรู้การไม่ยึดติด ช่วยให้เรามองเห็น รู้สึกลึกซึ้งและแก้ไขปรับเปลี่ยนวิธีทำงานด้วยข้อมูลใหม่ ๆ ช่วยให้เราพิจารณาสิ่งต่าง ๆ จากมุมมองที่สด ให้คิดนอกกรอบ นอกกล่อง ความสามารถนี้จะช่วยให้เด็กสนุกกับการ ปรับเปลี่ยนวิธีเล่นให้มีความหลากหลาย แปลกใหม่ ช่วยปรับตัวปรับใจยอมรับได้ดี ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ซึ่งสอดคล้องกับ Seana Moran & Howard Gardner (1999) กล่าวว่า Executive Functions ทำหน้าที่กำกับพฤติกรรมที่ มุ่งสู่เป้าหมายของบุคคล ชี้ให้เห็นถึงสิ่งที่พึงกระทำให้เหมาะสมกับบริบท โดยคำนึงถึงความรู้ และประสบการณ์ที่ผ่านมา สถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นตามมา ความคาดหวังในอนาคต คุณค่า และจุดมุ่งหมายในชีวิต Executive Functions : EF จะช่วยให้บุคคลมีสำนึกของการเตรียมพร้อม สำนึกของภาระหน้าที่ มีการยืดหยุ่น และมีการร่วมมือ และสอดคล้องกับ อัญ ชนา ใจหวัง (2561) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ผลของกิจกรรมการเดินสร้างสรรค์ที่มีต่อทักษะการคิดเชิงบริหารด้านพื้นฐานในเด็ก ปฐมวัย พบว่า กลุ่มทดลองมีทักษะการคิดเชิงบริหารด้านพื้นฐานหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่า ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่ม ทดลองมีทักษะการคิดเชิงบริหารด้านพื้นฐานหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่า กลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า กิจกรรมการใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเรา ที่มี ต่อทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง การควบคุมอารมณ์ ความคิด การกระทำ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่มุ่งสู่เป้าหมาย เด็กได้รับการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างมือ กับตา และสติปัญญา ดังนั้นการใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเราที่พัฒนาขึ้นในการ วิจัยนี้สามารถส่งเสริมการคิดเชิงบริหารบางด้านของนักเรียนปฐมวัย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) กลุ่มทักษะพื้นฐาน กลุ่มทดลอง และกลุ่ม ควบคุม เป็นการนำคะแนนที่ได้จากการวัดก่อน และระหว่างการจัดกิจกรรม โดยใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเรา กับกลุ่มทดลอง และไม่ใช่ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของ เรา กับกลุ่มควบคุม พบว่า ทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) กลุ่มทักษะพื้นฐาน กลุ่มทดลอง และกลุ่ม

ควบคุม โรงเรียนอนุบาลกาฬสินธุ์ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ก่อนการจัดกิจกรรม พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนโดยรวมทุกด้านคิดเป็นร้อยละ 32.02 ค่าเฉลี่ยคิดเป็น 51.23 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคิดเป็น 51.23 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านทักษะความจำเพื่อใช้งานมีคะแนนเฉลี่ย 18.31 คะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.03 คะแนนร้อยละ 30.51 ด้านทักษะการยั้งคิดไตร่ตรองมีคะแนนเฉลี่ย 15.92 คะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.12 คะแนนร้อยละ 31.85 ด้านทักษะการยืดหยุ่นความคิดมีคะแนนเฉลี่ย 17.00 คะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.68 คะแนนร้อยละ 34.00 และก่อนการจัดกิจกรรมของกลุ่มควบคุม พบว่า กลุ่มควบคุมมีคะแนนโดยรวมทุกด้านคิดเป็นร้อยละ 26.20 ค่าเฉลี่ยคิดเป็น 41.92 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคิดเป็น 2.06 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านทักษะความจำเพื่อใช้งานมีคะแนนเฉลี่ย 15.15 คะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.80 คะแนนร้อยละ 25.26 ด้านทักษะการยั้งคิดไตร่ตรองมีคะแนนเฉลี่ย 13.00 คะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.00 คะแนนร้อยละ 26.00 ด้านทักษะการยืดหยุ่นความคิดมีคะแนนเฉลี่ย 13.77 คะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.36 คะแนนร้อยละ 27.54 หลังการจัดกิจกรรม พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนโดยรวมทุกด้านคิดเป็นร้อยละ 94.42 ค่าเฉลี่ยคิดเป็น 151.08 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคิดเป็น 2.63 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านทักษะความจำเพื่อใช้งานมีคะแนนเฉลี่ย 56.15 คะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.46 คะแนนร้อยละ 93.59 ด้านทักษะการยั้งคิดไตร่ตรองมีคะแนนเฉลี่ย 46.15 คะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.77 คะแนนร้อยละ 92.31 ด้านทักษะการยืดหยุ่นความคิดมีคะแนนเฉลี่ย 48.77 คะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.73 คะแนนร้อยละ 97.54 และหลังการจัดกิจกรรมของกลุ่มควบคุม พบว่า กลุ่มควบคุมมีคะแนนโดยรวมทุกด้านคิดเป็นร้อยละ 64.33 ค่าเฉลี่ยคิดเป็น 102.92 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคิดเป็น 4.13 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านทักษะความจำเพื่อใช้งานมีคะแนนเฉลี่ย 36.00 คะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.52 คะแนนร้อยละ 60.00 ด้านทักษะการยั้งคิดไตร่ตรองมีคะแนนเฉลี่ย 33.46 คะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.76 คะแนนร้อยละ 66.92 ด้านทักษะการยืดหยุ่นความคิดมีคะแนนเฉลี่ย 33.46 คะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 66.92 คะแนนร้อยละ 27.54

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) กลุ่มทักษะพื้นฐาน กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเรา กับกลุ่มทดลอง และไม่ใช่ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเรา กับกลุ่มควบคุม เรียนปกติ พบว่า ทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) กลุ่มทักษะพื้นฐาน ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2/5 กลุ่มทดลอง ก่อนการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเรา โดยภาพรวมคะแนนทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) กลุ่มทักษะพื้นฐาน มีคะแนนเฉลี่ย 51.23 คิดเป็นร้อยละ 32.02 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.69 หลังการใช้กิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเรา โดยภาพรวมคะแนนทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) กลุ่มทักษะพื้นฐาน มีคะแนนเฉลี่ย 151.08 คิดเป็นร้อยละ 94.42 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.63 โดยภาพรวมหลังการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเรา ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2/5 กลุ่มทดลอง มีคะแนนทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) กลุ่มทักษะพื้นฐานเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเรา ซึ่งผลต่างของคะแนนร้อยละ 62.40 ค่าเฉลี่ย 99.85 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.08 มีร้อยละของผลต่าง 39.00 ค่าเฉลี่ย 62.40 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.92 และผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) กลุ่มทักษะพื้นฐาน กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเรา กับกลุ่มทดลอง และไม่ใช่ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเรา กับกลุ่มควบคุม เรียนปกติ พบว่า ทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions

: EF) กลุ่มทักษะพื้นฐาน ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2/3 กลุ่มควบคุม ก่อนการจัดกิจกรรมโดยไม่ใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเรา และจัดการเรียนการสอนแบบปกติ โดยภาพรวมคะแนนทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) กลุ่มทักษะพื้นฐาน มีคะแนนเฉลี่ย 41.92 คิดเป็นร้อยละ 26.20 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.06 หลังการจัดกิจกรรมโดยไม่ใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเรา และจัดการเรียนการสอนแบบปกติ โดยภาพรวมคะแนนทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) กลุ่มทักษะพื้นฐาน มีคะแนนเฉลี่ย 102.92 คิดเป็นร้อยละ 64.33 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.13 โดยภาพรวมหลังการจัดกิจกรรมโดยไม่ใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเรา และจัดการเรียนการสอนแบบปกติ ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2/3 กลุ่มทดลอง มีคะแนนทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) กลุ่มทักษะพื้นฐานเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมโดยไม่ใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเรา และจัดการเรียนการสอนแบบปกติ และกลุ่มควบคุมมีคะแนนทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) กลุ่มทักษะพื้นฐาน ต่ำกว่ากลุ่มทดลอง เพราะกลุ่มควบคุมไม่ได้ใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเรา ซึ่งผลต่างของคะแนนร้อยละ 38.46 ค่าเฉลี่ย 61.54 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.46 มีร้อยละของผลต่าง 24.04 ค่าเฉลี่ย 38.46 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.79

กิจกรรมการใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเรา ที่มีต่อทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง การควบคุมอารมณ์ ความคิด การกระทำ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่มุ่งสู่เป้าหมาย เด็กได้รับการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา และสติปัญญาดังนั้น การใช้ชุดกิจกรรมบอร์ดเกมสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเรา ที่พัฒนาขึ้นในการวิจัยนี้สามารถส่งเสริมการคิดเชิงบริหารบางด้านของนักเรียนปฐมวัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ในการติดตามพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหาร ควรมีการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนขณะทำกิจกรรม โดยสังเกตพฤติกรรมด้านการคิดเชิงบริหารของนักเรียนเป็นรายบุคคล เช่น หลังจากครูอธิบายกฎกติกาการเล่น สามารถปฏิบัติตามลำดับกติกาการเล่นได้ดี แสดงอาการหงุดหงิดว้าวุ่นเมื่อแพ้ เป็นต้น รวมทั้งสังเกตพฤติกรรมอื่น ๆ เช่น ความสนใจในการเล่น การใส่ใจจดจ่อกับกิจกรรม การคิดไตร่ตรอง การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและผู้ปกครอง เป็นต้น และวัดในแบบวัดทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) ของเด็กปฐมวัย กลุ่มทักษะพื้นฐาน รายบุคคลภายหลังจากกิจกรรมเสร็จสิ้นแต่ละครั้ง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการเก็บข้อมูลจำนวนมากขึ้น จากโรงเรียนที่หลากหลาย ควรมีการเปรียบเทียบที่ที่หลากหลาย เช่น เพศ ระดับสติปัญญา ความสามารถตามวัย เป็นต้น
2. ควรพัฒนาแบบวัดแบบวัดทักษะการคิดเชิงบริหาร กลุ่มทักษะพื้นฐาน ของนักเรียนในระดับชั้นอื่นด้วยเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับผู้ตอบแบบวัด และสอดคล้องกับคุณลักษณะที่ต้องการวัด
3. ควรพัฒนาแบบวัดแบบวัดทักษะการคิดเชิงบริหาร ให้ครอบคลุมตัวแปรในกลุ่มอื่น เช่น ทักษะกำกับตนเอง และกลุ่มทักษะปฏิบัติ

เอกสารอ้างอิง

- Barkley,R. (2011). *Executive Functions : What They Are, How They Work and Why They Evolved*.
บทความวิชาการ. file:///C:/Users/Parita/Downloads/feweduc2,+%7B\$userGroup%7D,+05%20(1).pdf
- Gardner, H. (1999). *Intelligences reframed: Multiple intelligences for the 21st century*. Basic Books:
Member of the Perseus Books Group.
- Seana Moran & Howard Gardner. (2526). *ทฤษฎีพหุปัญญา*. Multiple Intelligences. https://www.mycareer-th.com/res_multiple_intelligences.php
- กันสนีย์ ฉัตรคุปต์. (2545). *การเรียนรู้ที่ถือสมองเป็นพื้นฐาน (Brain-based Learning) สำหรับเด็กปฐมวัย*.
กองออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ. <https://sites.google.com/site/exercisemoph/hna-raekkm/kar-phathna-khxng-smxng-dek>
- เกดิษฐ์ จันทร์จกร. (2562). *การบริหารจัดการของสมองขั้นสูง : แนวคิดและแนวทางประยุกต์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน*.วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ ศรีนครินทรวิโรฒ. <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/jedu/article/view/12168>
- ธีรภาพ แซ่เซี่ยง. (2560). *การใช้บอร์ดเกมประเภทวางแผนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดปทุมธานี*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. <https://1th.me/8SrNs>
- นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล. (2560). *การประเมินพัฒนาการด้านการคิดเชิงบริหาร (EF) ในเด็กปฐมวัย*. สถาบันวิจัยระบบ
สาธารณสุข. <https://shorturl.asia/cASq2>
- นางกัญญารัตน์ ชูเกลี้ยง, นางสาวธนพรรณ เพชรเศษ, และ นางเกสร ขวัญมา. (2562). *การพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จ (EF) สำหรับเด็กปฐมวัย โดยผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เรื่อง การประกอบอาหารประเภทขนมไทยพื้นเมือง 4 ภาค*. สุพรรณบุรี: คณะครุศาสตร์วิทยาเขตสุพรรณบุรี มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
<http://arunee.net/index.php/2019-08-21-05-19-02/2021-06-24-02-35-58/818-2562-ef-stem/file>
- ปนัดดา ธนเศรษฐกร. (2562). *คู่มือพัฒนาทักษะสมอง EF Executive Functions สำหรับครูปฐมวัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: เอกพิมพ์ไท.
- ศิริณี อิ่มน้ำขาว และพูลสุข ศิริพล. (2563). *ทักษะการคิดเชิงบริหารจัดการชีวิตในเด็กปฐมวัย : การวิเคราะห์หัตถ์ค้น*.
วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข. <https://citly.me/d4AqQ>
- สิริยากร กองทอง. (2559). *กลยุทธ์การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มุ่งเน้นแนวคิดการทำงานทางสมองด้านการบริหารจัดการ*. คลังข้อมูลวิจัยไทย. <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/52247>
- อัญชนา ใจหวัง. (2561). *ผลของกิจกรรมการเดินสร้างสรรค์ที่มีต่อทักษะการคิดเชิงบริหารด้านพื้นฐานในเด็กปฐมวัย*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. <https://searchlib.utcc.ac.th/bib/307311>

การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้ชุดนิทานประชาชาติที่ดี สารวิชาอัลอคลาก
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

The Development of Critical Thinking Skill by Using the Good Nation's Tale Set
on al-Akhlaq Subject for students in Prathomsuksa 6

อัชมาน เดอะ*, ยามีละห์ โต๊ะแม, อับดุลรอแมะ สุลอง

Azman Derh*, Yamilah Tohmae, Abdulramae Sulong

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา 95000

Faculty of Education, Yala Rajabhat University, Muang, Yala 95000, Thailand

*Corresponding author, e-mail: 736296003@yru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดนิทานประชาชาติที่ดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์คุณภาพ 80/80 2) เพื่อประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาอัลอคลาก โดยใช้ชุดนิทานประชาชาติที่ดี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 80 3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ระหว่างก่อนและหลังเรียน รายวิชาอัลอคลาก โดยใช้ชุดนิทานประชาชาติที่ดี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลอคลาก โดยใช้ชุดนิทานประชาชาติที่ดี ประชากรเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนชุมชนบ้านบือแน ปันเน ตำบลปะจัน อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี จำนวน 18 คนซึ่งได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการ ได้แก่ 1. ชุดนิทานประชาชาติที่ดี รายวิชาอัลอคลาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 8 เรื่อง 2. แบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ 3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการใช้ชุดนิทานประชาชาติที่ดี รายวิชาอัลอคลาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ 4. แบบประเมินความพึงพอใจ มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของชุดนิทานประชาชาติที่ดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์คุณภาพ 80/80 เท่ากับ 83.33/85.83 ซึ่งมีประสิทธิภาพที่สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ 80/80 2) การประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาอัลอคลาก โดยใช้ชุดนิทานประชาชาติที่ดี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 80 เท่ากับ 83.89 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ระหว่างก่อนและหลังเรียน รายวิชาอัลอคลาก โดยใช้ชุดนิทานประชาชาติที่ดี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังสูงกว่าก่อนเรียน 4) ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชา อัลอคลาก โดยใช้ชุดนิทานประชาชาติที่ดีนักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์, ชุดนิทานประชาชาติที่ดี, สารวิชาอัลอคลาก

Abstract

The objectives of this research were 1) to develop and determine the effectiveness of the Good Nation's Tale Set of students in Prathomsuksa 6 according to the 80/80 quality criteria, 2) to assess the analytical thinking skills of the Al-Akhlaq subject by using the Good Nation's Tales Set for students in Prathomsuksa 6 with the standard 80 percent, 3) to compare the learning achievement between before and after studying Al-Akhlaq subject by using the Good Nation's Tales for students in Prathomsuksa 6 and, 4) to investigate the satisfaction of students in Prathomsuksa towards the learning management of Al-Akhlaq subject by using the Good Nation's Tales Set. The target population consisted of 18 students in Prathomsuksa 6 in Academic Year 2020, at Beanaepeanae Community School, Prachan Sub-district, Yarang District, Pattani Province by the purposive sampling method. The tools used in conducting the research were the Good Nation's Tales Set Al-Akhlaq subject for students in Prathomsuksa 6 with 8 topics, the analytical thinking skills assessment form, a test to measure the achievement of learning by using the Good Nation's Tales set from Al-Akhlaq subject for students in Prathomsuksa 6 a multiple choice test format with three choices, 40 item questionnaire and 10 items of satisfaction assessment form with ratings scale. The statistics used in the data analysis were mean, percentage and standard deviation.

The results revealed that 1) the efficiency of the Good Nation's Tales Set of students in Prathomsuksa 6 according to the 80/80 quality criteria was 83.33/85.83, which was higher than the specified standard 80/80 2) assessment of analytical thinking skills in Al-Akhlaq course by using the Good Nation's Tales Set for students in Prathomsuksa 6, they meet the 80 percent standard with being equal to 83.89 3) the learning achievement between before and after classes in Al-Akhlaq subject by using the Good Nation's Tales Set for students in Prathomsuksa 6, their academic achievement after school was higher than before. 4) the satisfaction of the students towards the learning management of the Al-Akhlaq subject by using the Good Nation's Tales Set, the students had the highest level of satisfaction.

Keywords: development of analytical thinking skills, Good Nation's Tales Set, Al-Akhlaq subject

บทนำ

อิสลามเป็นศาสนาที่ให้ความสำคัญต่อการคิดเป็นอย่างยิ่ง จะเห็นได้ว่าในหลายๆ โองการ ที่ถูกประทานลงมาให้แก่ท่านนบีมุฮัมมัด صلى الله عليه وسلم นั้นก็คือโองการที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความคิด ซึ่งอัลลอฮ์ ทรงตรัสว่า

(كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ)

(البقرة : 219)

ความว่า “อัลลอฮ์จะทรงแจกแจงโองการทั้งหลายแก่พวกเจ้าเพื่อว่าพวกเจ้าจะได้ใคร่ครวญ”

(อัลบะเกาะเราะฮ์ : 219)

(وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ)

(العمران : 191)

ความว่า “และพวกเขาพิจารณาอันในการสร้างบรรดาชั้นฟ้าและแผ่นดิน”

(อาละอิมรอน : 191)

อัลกุรอานทั้งสองอายะฮ์หรือวรรคที่กล่าวถึงข้างต้นมีคำอยู่คำหนึ่งที่ใช้ร่วมกันคือ “ตะฟักกูร” (تَفَكَّرَ) มีความหมายว่า คิดใคร่ครวญ คิดวิเคราะห์ คิดลึกซึ้ง ไตร่ตรอง พินิจพิจารณา การคิดเช่นนี้เองที่เป็นวัฒนธรรมในอิสลามที่สอนให้คิดด้วยเหตุผล มิใช่ฟังแล้วเชื่ออย่างขาดเหตุผล อิสลามสอนให้ฟังแล้วนำมาไตร่ตรอง คิดทบทวน คิดวิเคราะห์ คิดใคร่ครวญอย่างลึกซึ้ง คิดอย่างชาญฉลาด ซึ่งแตกต่างจากคตินิยมใด ๆ ซึ่งในภาษาอาหรับใช้คำว่า “อิฟติการ” (افتكار) อันเป็นการคิดอย่างผิวเผินอย่างที่นิยมปฏิบัติกันทั่วไป (วินัย ดะห์ลัน, 2561 : 3)

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์เป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มี ประสิทธิภาพให้เป็นคนเก่ง ดี และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ความสามารถในการคิดเป็น วัตถุประสงค์ของการศึกษาที่สำคัญ เพราะการคิดเป็นทักษะที่ทุกคนควรจะมีเพื่อใช้ในการปรับตัว ให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม เพื่อดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพยิ่งในสมัยโลกาภิวัตน์ (สุรงค์ โค้วตระกูล, 2553 : 316)

หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 รายวิชาอัลอัลคลาก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้กำหนดตัวชี้วัดที่ 1 ไว้ว่า ให้ผู้เรียนมีความสามารถวิเคราะห์ผลของการทำความดีความชั่ว และปฏิบัติตนเป็นคนดี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 59) นอกจากนั้น จุดมุ่งหมายของหลักสูตรอิสลามศึกษาได้ยึดจุดมุ่งหมายตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แล้วยังกำหนดจุดมุ่งหมายเพิ่มเติม คือ ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่มีเหตุผลในการวินิจฉัย พิจารณาเหตุการณ์ต่างๆ โดยยึดหลักการอิสลาม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 5)

ทักษะการคิดวิเคราะห์ถือว่า เป็นทักษะที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอน เป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจ รู้จักพิจารณาแยกแยะอย่างมีเหตุผล และสามารถสื่อสารทำความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ ได้อย่างดี อีกทั้งยังก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านสติปัญญา ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ โดยเฉพาะเด็กในวัยเรียน จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนมุฮัมมัดโซฟี สามะฮาลี (สัมภาษณ์, 13 กันยายน 2563) ซึ่งเป็นผู้สอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในรายวิชาอัลอัลคลาก ได้ระบุว่านักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ ซึ่งมีสาเหตุหลักๆ ที่สำคัญ คือ นักเรียนยังไม่เข้าใจกระบวนการคิดวิเคราะห์ และยังขาดสื่อที่มีประสิทธิภาพที่คอยเป็นตัวช่วยดึงดูดให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเล่าเรียน

จากแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนชุมชนบ้านนือแนปีแน (2562 : 11) ได้รายงานสภาพ การจัดการเรียนการสอน และการประเมินทักษะทางด้านต่างๆ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านนือแนปีแน ประจำปีการศึกษา 2562 พบว่า ผู้เรียนยังขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด ซึ่งหากปล่อยให้สภาพดังกล่าวเกิดขึ้นโดยไม่ได้รับการแก้ไขก็จะทำให้นักเรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับที่ต่ำ ซึ่งปัญหาดังกล่าวควรได้รับการแก้ไขโดยครูผู้สอน และสมควรที่จะต้องนำนวัตกรรมที่น่าสนใจมาช่วยควบคู่กับการสอนโดยพิจารณาให้เหมาะสมกับเนื้อหาและความเหมาะสมกับเพศ วัย และระดับชั้น

ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนนั้นมีหลากหลายวิธีด้วยกัน ซึ่งชุดนิทานก็เป็นสื่อ นวัตกรรมอย่างหนึ่งที่สามารถส่งเสริมและพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ได้ดี เนื่องจากนิทานนั้นจะช่วยส่งเสริมและพัฒนา ผู้เรียนทางด้านภาษา การที่ได้ฟังหรือได้อ่านจะทำให้เขารู้จักคำหรือประโยคตลอดจนรู้จักความหมายของคำหรือประโยค สั้นๆ และนำไปสู่การเข้าใจภาษาและสื่อสารได้เหมาะสม อีกทั้งยังเป็นการปูพื้นฐานทักษะทางการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์อีกด้วย (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2553 : 316)

ดังนั้นหากเรานำนิทานมาใช้แก้ปัญหาหรือมาพัฒนาทักษะทางด้านต่างๆ ให้แก่ผู้เรียนย่อมเป็นสิ่งดีและเหมาะสมกับ ผู้เรียนในวัยนี้เป็นอย่างมาก เพราะนิทานถูกสร้างขึ้นเป็นเรื่องราวประกอบด้วยรูปภาพและคติสอนใจต่างๆ การอ่านหรือฟัง นิทานทำให้ผู้เรียนถูกปลูกฝังให้เป็นคนช่างคิด ช่างสังเกต ซึ่งเป็นพื้นฐานในการสร้างความมั่นใจ กล้าคิด กล้าแสดงออก กล้า แสดงความคิดเห็นในสิ่งที่เหมาะสมและสร้างสรรค์

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้ชุดนิทานประจำชาติที่ดี รายวิชาอัลลอคลาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านนือแนปีแน ตำบลประจัน อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยคิดว่า นิทานเป็นสื่อที่สำคัญประเภทหนึ่งที่สามารถนำมาแก้ไขปัญหสำหรับผู้ที่ขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ เนื่องจากนิทาน สามารถสร้างความสนุกสนาน ช่วยดึงดูดนักเรียนให้เกิดความสนใจในการเล่าเรียนและเข้าใจในเนื้อหาหรือเรื่องที่ผู้เรียนกำลัง เรียนรู้ได้ อีกทั้งเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดนิทานประจำชาติที่ดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ คุณภาพ 80/80
2. เพื่อประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาอัลลอคลาก โดยใช้ชุดนิทานประจำชาติที่ดี สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 80
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนและหลังเรียน รายวิชาอัลลอคลาก โดยใช้ชุดนิทาน ประจำชาติที่ดี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชา อัลลอคลาก โดยใช้ชุด นิทานประจำชาติที่ดี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรเป้าหมาย

ประชากรเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนชุมชนบ้านบือแนบึง ตำบล ประจัน อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี จำนวน 18 คนซึ่งได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วิธีการสร้างเครื่องมือ

1. ชุดนิทานประชาชาติที่ดี รายวิชาอัลลอคลาก สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้
 - 1) ศึกษาหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 พร้อมศึกษาวิธีการสอนสาระอัลลอคลาก
 - 2) ร่างโครงเรื่องให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อนำมาสร้างเป็นชุดนิทานประชาชาติที่ดี นำโครงเรื่องมาจัดประกอบและเขียนข้อบรรยาย
 - 3) นำชุดนิทานประชาชาติที่ดีให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เพื่อพิจารณาคุณภาพค่า IOC และวิเคราะห์หาค่า IOC ของชุดนิทานประชาชาติที่ดี โดยผลการวิเคราะห์พบว่าชุดนิทานประชาชาติที่ดี จำนวน 8 เรื่อง พร้อมนำชุดนิทานประชาชาติที่ดี ไปปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
 - 4) นำชุดนิทานประชาชาติที่ดีที่ปรับปรุงแล้วไปให้นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง อ่านเพื่อตรวจสอบความง่ายของภาษา และนำมาปรับปรุงตามความเหมาะสม
 - 5) จัดทำชุดนิทานประชาชาติที่ดีฉบับสมบูรณ์สำหรับใช้ในการวิจัย
2. แบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์
 - 1) กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ พร้อมศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และวิธีการสร้างแบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ และสร้างแบบประเมินขึ้นมา
 - 2) ร่างแบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ และสร้างแบบประเมินขึ้นมา
 - 3) นำแบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง และแก้ไขข้อบกพร่อง พร้อมเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านผลการวิเคราะห์พบว่าแบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ จำนวน 40 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 แสดงว่าเป็นข้อสอบที่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาสามารถนำไปใช้
 - 4) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบทดสอบก่อนเรียน (pre-test) และหลังเรียน (post-test) มีลักษณะเป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพตามขั้นตอนดังนี้

 - 1) ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับหลักสูตรอิสลามศึกษา 2551 และศึกษาวิธีเขียนข้อสอบแบบปรนัยให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
 - 2) ร่างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์แบบปรนัย 4 ตัวเลือกจำนวน 40 ข้อ ตามเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ พร้อมนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ (IOC) โดยผลการวิเคราะห์พบว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน จำนวน 40 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง

0.67–1.00 แสดงว่าเป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียนมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาสามารถนำไปใช้ได้

3) นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอื่น เพื่อวิเคราะห์หาความยากง่าย (difficulty) และค่าอำนาจจำแนก (discrimination) ของแบบทดสอบได้ค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20-0.80 และมีค่าอำนาจจำแนกจำนวน 40 ข้อ

4) นำข้อสอบที่มีความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกเหมาะสมที่คัดเลือกไว้ จำนวน 40 ข้อไปหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้สูตร KR -20

4. แบบประเมินความพึงพอใจ

4.1 ศึกษาหลักการ วิธีการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจ และกระบวนการต่างๆ ในการวัดและประเมินผล เทคนิคการเขียนข้อสอบเทคนิคการวัดผลและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2551

4.2 สร้างแบบวัดความพึงพอใจตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ นำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้จำนวน 10 ข้อ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาข้อเสนอมอบให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาต่อไป

4.3 นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดนิทานประชาชาติที่ดี รายวิชาอัลลอฮ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สร้างขึ้น เสนอมอบให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ผลการวิเคราะห์พบว่าแบบประเมินความพึงพอใจจำนวน 10 ข้อ มีค่า IOC อยู่ในช่วง 0.67–1.00 แสดงว่าเป็นข้อสอบที่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาสามารถนำไปใช้ได้

4.4 นำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านบือแนปีแน จำนวน 18 คน

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 พัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดนิทานประชาชาติที่ดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์คุณภาพ 80/80

ตารางที่ 5 แสดงค่าประสิทธิภาพของชุดนิทานประชาชาติที่ดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์คุณภาพ 80/80

นิทานประชาชาติที่ดี เรื่องที่	ค่าประสิทธิภาพ			การแปลผล
	E1	E2	E1/E2	
1	83.70	83.89	83.70/83.89	มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์
2	84.80	85.00	84.80/85.00	มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์
3	81.70	83.33	81.70/83.33	มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์
4	82.7	85.56	82.7/85.56	มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์
5	83.33	84.44	83.33/84.44	มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์
6	82.02	86.11	82.02/86.11	มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์

นิทานประชาชาติที่ ดี เรื่องที่	ค่าประสิทธิภาพ			การแปรผล
	E1	E2	E1/E2	
7	83.56	88.89	83.56/88.89	มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์
8	85.02	89.44	85.02/89.44	มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์
ค่าเฉลี่ยภาพรวม	83.33	85.83	83.33/85.83	มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์

จากตารางที่ 5 พบว่า ค่าประสิทธิภาพของชุดนิทานประชาชาติที่ดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่ามีประสิทธิภาพโดยรวมเท่ากับ 83.33/85.83 แสดงว่าประสิทธิภาพของชุดนิทานประชาชาติที่ดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

ตอนที่ 2 ประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาอัลลอคลาก โดยใช้ชุดนิทานประชาชาติที่ดี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 80

ตารางที่ 6 แสดงผลการประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาอัลลอคลาก โดยใช้ชุดนิทานประชาชาติที่ดี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 80

ผลสัมฤทธิ์	N	คะแนนเต็ม	ค่าร้อยละ
หลังเรียน	18	80	83.89

จากตารางที่ 6 พบว่าคะแนนการวัดทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาอัลลอคลาก โดยใช้ชุดนิทานประชาชาติที่ดี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานค่าร้อยละ 80

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ระหว่างก่อนและหลังเรียน รายวิชาอัลลอคลาก โดยใช้ชุดนิทานประชาชาติที่ดี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตารางที่ 7 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนและหลัง

ผลสัมฤทธิ์	N	คะแนนเต็ม	μ	σ
ก่อนเรียน	18	40	24.67	5.19
หลังเรียน	18	40	36.00	2.77

จากตารางที่ 7 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาอัลลอคลาก โดยใช้ชุดนิทานประชาชาติที่ดี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียนมีความแตกต่างกันโดยคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ ($\mu = 24.67, \sigma = 5.19$) และคะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\mu = 36.00, \sigma = 2.77$) แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ตอนที่ 4 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลลอคลาก โดยใช้ชุดนิทานประชาชาติที่ดี

ตารางที่ 8 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชา อัลลอคลาก โดยใช้ชุดนิทานประชาชาติที่ดี

ลำดับ	ความพึงพอใจ	μ	σ	ระดับ	ข้อ
1	ข้าพเจ้าได้เรียนรู้ด้วยตัวเองโดยมีความช่วยเหลือจากเพื่อน จากสื่อสารสนเทศและเทคโนโลยี และครูผู้สอนให้คำแนะนำ	4.56	0.60	มากที่สุด	1
2	ข้าพเจ้ารู้สึกชอบ หลงใหลในรูปแบบและเนื้อหาชุดนิทานประชาชาติที่ดี	4.67	0.47	มากที่สุด	2
3	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ชุดนิทานประชาชาติที่ดี รายวิชาอัลลอคลาก ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความสุขและเพลิดเพลิน	4.61	0.76	มากที่สุด	3
4	การจัดการเรียนการสอนช่วยให้ข้าพเจ้าเรียนรู้เข้าใจ และสามารถคิดวิเคราะห์ได้ด้วยตนเอง	4.56	0.68	มากที่สุด	4
5	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเปิดโอกาสให้ข้าพเจ้า มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	4.61	0.68	มากที่สุด	5
6	แบบฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ช่วยให้ข้าพเจ้ามีทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ดีขึ้น	4.83	0.37	มากที่สุด	6
7	ข้าพเจ้าได้เรียนรู้ด้วยตัวเองโดยมีความช่วยเหลือจากเพื่อน และครูผู้สอนให้คำแนะนำ	4.63	0.87	มากที่สุด	7
8	ข้าพเจ้าชอบเรียนรายวิชาอัลลอคลากที่มีการจัดการเรียนรู้โดยใช้นิทานประชาชาติที่ดี	4.94	0.23	มากที่สุด	8
9	ข้าพเจ้ามีทักษะการอ่าน การจับใจความ การคิดวิเคราะห์ และสามารถนำไปใช้ชีวิตประจำวันได้	4.67	0.58	มากที่สุด	9
10	การวัดผลและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ มีคำถาม คำตอบที่ข้าพเจ้าสามารถตรวจสอบด้วยตนเอง	4.56	0.60	มากที่สุด	10
รวม		4.66	0.58	มากที่สุด	

จากตารางที่ 8 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลลอคลาก โดยใช้ชุดนิทานประชาชาติที่ดี โดยค่าเฉลี่ยภาพรวมเท่ากับ ($\mu = 4.66$, $\sigma = 0.58$) ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาความพึงพอใจของนักเรียนรายข้อพบว่าประเด็นความพึงพอใจของนักเรียนมากที่สุด คือ นักเรียนชอบเรียนรายวิชาอัลลอคลากที่มีการจัดการเรียนรู้โดยใช้นิทานประชาชาติที่ดี ($\mu = 4.94$) รองลงมาแบบฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ช่วยให้ข้าพเจ้ามีทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ดีขึ้น ($\mu = 4.83$) รองลงมาข้าพเจ้ารู้สึกชอบ หลงใหลในรูปแบบและเนื้อหาชุดนิทานประชาชาติที่ดี และผู้เรียนมีทักษะการอ่าน การจับใจความ การคิดวิเคราะห์ และสามารถนำไปใช้ชีวิตประจำวันได้ ($\mu = 4.67$) รองลงมาผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตัวเองโดยมีความช่วยเหลือจากเพื่อน และครูผู้สอนให้คำแนะนำ ($\mu = 4.63$) รองลงมาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเปิดโอกาสให้ข้าพเจ้า มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเปิดโอกาสให้ข้าพเจ้า มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ($\mu = 4.61$) ส่วนประเด็นความพึงพอใจของนักเรียนที่น้อยที่สุดคือข้าพเจ้าได้

เรียนรู้ด้วยตัวเองโดยมีความช่วยเหลือจากเพื่อน จากสื่อสารสนเทศและเทคโนโลยี และครูผู้สอนให้คำแนะนำ การจัดการเรียนการสอนช่วยให้นักเรียนสร้างความรู้ ความเข้าใจ และสามารถคิดวิเคราะห์ได้ด้วยตนเอง การวัดผลและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ มีคำถาม คำตอบที่ผู้เรียนสามารถตรวจสอบด้วยตนเอง ($\mu = 4.56$)

อภิปรายผลและสรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษานำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของชุดนิทานประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์คุณภาพ 80/80 ที่กำหนดโดยหาค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละพบว่าผู้เรียนสามารถทำคะแนนระหว่างเรียนได้ถูกต้องเฉลี่ยร้อยละ 83.40 และผู้เรียนสามารถทำคะแนนหลังเรียนเฉลี่ยร้อยละ 85.69 ซึ่งมีค่าประสิทธิภาพของชุดนิทานประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เท่ากับ 83.33/85.83 ทั้งนี้เป็นเพราะชุดนิทานประชาธิปไตยที่ใช้นั้นใช้ภาษาที่ง่าย และมีความน่าสนใจ สนุกสนาน มีคติสอนใจที่เหมาะสมกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทำให้เด็กมีความเหมาะสมกับวัยของเด็กทำให้เด็กมีความกระตือรือร้นในการเรียนการสอนรายวิชาอัลลอคลาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูกาญจน์ มาแห (2564 : 74) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านและการจำคำศัพท์อัลหะดีษโดยใช้หนังสือนิทานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าประสิทธิภาพของหนังสือนิทาน สารการเรียนรู้อัลหะดีษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.05/87.60 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ผลการเปรียบเทียบทางการเรียนการสอนที่ออกมาได้ผลลัพธ์ที่สูงกว่าประสิทธิภาพที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพราะว่าในการจัดสร้างหนังสือนิทานนั้นมีการจัดทำอย่างมีระบบและขั้นตอน และส่งผลต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษสูงขึ้นตามที่ได้กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับ สาวิกพร แสนศึก (2560 : 69) ได้ทำการวิจัยศึกษาผลการใช้กิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทานที่มีต่อการพัฒนาการคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออของเด็กปฐมวัย ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษามลายูของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้หนังสือนิทานสองภาษา ทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสุเปะ พบว่า มีประสิทธิภาพ 82.85/84.05 แสดงว่าการจัดการเรียนการสอนเรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านภาษามลายูกลางสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้หนังสือนิทานสองภาษาที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้น ช่วยให้นักเรียนร่วมกิจกรรมฝึกทักษะการอ่านนิทานสองภาษาบอกความหมายของคำ กลุ่มคำ ประโยคและคติสอนใจที่ได้จากเนื้อเรื่องของนิทาน แล้วสรุปใจความสำคัญตอบคำถาม ตีความ วิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน เพราะผู้ศึกษาคนควาได้สร้างนวัตกรรมประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้หนังสือนิทานสองภาษา ซึ่งเป็นเรื่องราวประกอบภาพวาดการตูนภาพสี โดยนำเค้าโครงเรื่องมาจากหนังสือนิทานชาดก เป็นนิทานสองภาษาที่เขียนเป็นภาษามลายูกลางและภาษาไทย เป็นการใช้อย่างง่าย ๆ คำซ้ำ ๆ และ น่าสนใจ สนุกสนาน มีคติสอนใจ ที่เหมาะสมกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และสอดคล้องกับ ภาชีนิ เต็มรัตน์ และกษมา สุรสิทธิ์ (2563 : 406-407) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้ชุดการเรียนรู้นิทานพื้นบ้านจังหวัดสงขลา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจะโพนพิทยาคม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.90/82.72 แสดงว่าชุดการเรียนรู้นิทานพื้นบ้านจังหวัดสงขลา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจะโพนพิทยาคม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลาที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้อันสื่อให้เห็นว่าเป็นชุดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนา ทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ แก่นักเรียนที่ได้เรียนรู้ และให้คุณค่าแก่ผู้เรียนในเรื่องคติ คำสอน คุณธรรม จริยธรรม รู้ถึงขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่สอดแทรกในเนื้อเรื่องที่อ่าน

2. ผลประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาอัลอัลลาก โดยใช้ชุดนิทานประชาชาติที่ดี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 80 เท่ากับ 83.89 แสดงว่าผลการประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาอัลอัลลาก เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ทั้งนี้ที่ปรากฏผลเช่นนี้อันเนื่องมาจากผู้สอนใช้ชุดนิทานประชาชาติที่ดี มีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้พร้อมแทรกด้วยคำถามทำให้เกิดความสนใจในการจัดการเรียนการสอนส่งผลให้เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาอัลอัลลากที่ดีขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรรณทิพา มีสาวงษ์ (2559 : 50-51) หัวข้อวิจัยเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานประกอบการใช้คำถามที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่าการจัดกิจกรรมการเล่นนิทาน ประกอบการใช้คำถาม เป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ให้แก่เด็กปฐมวัยได้ การใช้คำถามที่เน้นให้เด็กฝึกความสามารถด้านการรับรู้ทางสายตา การจำแนก การเปรียบเทียบ การเรียงลำดับเหตุการณ์ และการหาความสัมพันธ์ ประกอบ การเล่นนิทานที่เหมาะสมกับความสนใจและวัย ของเด็กสามารถส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีทักษะการคิดวิเคราะห์ทั้ง 5 ด้านสูงขึ้นได้เพราะเด็กได้แสดงออกถึงความรู้ ความคิดและความรู้สึกผ่านการตอบคำถามจากเรื่องราวในนิทานที่ฟังช่วยพัฒนาทัศนคติที่ดีต่อการตอบคำถามกล้าแสดงความคิดเห็น กล้าคิด และรักการเรียนรู้ ตลอดจนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของเด็ก และสอดคล้องกับงานวิจัยสำอางศรี ทวีฤทธิ์ (2559 : 94-95) หัวข้อวิจัยเรื่อง ดัชนีประสิทธิผลของการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์โดยใช้นิทานพื้นบ้าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เท่ากับ 0.75 แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 75 อันเนื่องมาจากแบบฝึกทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์โดยใช้นิทานพื้นบ้าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้สร้างขึ้นและใช้เทคนิคการคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคตั้งคำถาม “5 W 1 H” คือ What (อะไร) Where (ที่ไหน) When (เมื่อไร) Why (ทำไม) Who (ใคร) How (อย่างไร) เพื่อนำไปสู่การค้นหาคำความจริงได้ชัดเจนทำให้นักเรียนกระตือรือร้นในการเรียนเข้าใจ แจ่มแจ้งเรื่องที่ซับซ้อน รู้จักประเมินค่าและตัดสินใจในเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างสมเหตุสมผล และสอดคล้องกับงานวิจัยภคพร เครือจันทร์ (2559) ได้ศึกษาการศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนนายกัฒนการ วัดอุดมธานี จังหวัดนครนายก โดยใช้เทคนิคการตั้งคำถาม (5W1H) ในการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนนายกัฒนการ วัดอุดมธานี จังหวัดนครนายก โดยใช้เทคนิคการตั้งคำถาม (5W1H) ในการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีคะแนนผ่านเกณฑ์ที่ระดับขึ้นไป ร้อยละ 100 ของนักเรียนทั้งหมด

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนและหลังเรียน รายวิชาอัลอัลลาก โดยใช้ชุดนิทานประชาชาติที่ดี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ ($\mu = 24.67$) และคะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\mu = 36.00$) แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ที่ปรากฏผลเช่นนี้อันเนื่องมาจากชุดนิทานประชาชาติที่ดี ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นชุดนิทานที่มีวิธีการสอนอย่างมีรูปแบบ และมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและมีการใช้ภาษาที่เข้าใจได้ง่ายและถูกต้อง ทำให้นักเรียนมีความสนุกสนานกับการเรียนและมีความสนใจต่อการเรียนรายวิชาอัลอัลลากมากยิ่งขึ้นส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อานันต์ เณรฐานันท์ (2561 : 160-161) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาความสามารถในการฟัง-การพูดภาษาอังกฤษและความสนใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 2 ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนบ้านมั่นคงสวนพลู กรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีสอนตามแนวทฤษฎีการสอนภาษาแบบบูรณาการ ด้วยอรรถลักษณะของนิทานพบว่าความสามารถในการฟัง-การพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 2 ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนบ้านมั่นคงสวนพลู กรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีสอนตามแนวทฤษฎีการสอนภาษาแบบบูรณาการด้วยอรรถลักษณะของนิทานหลังการทดลองอยู่ใน

ระดับดีมากคือ มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 82.50 เนื่องจากวิธีการสอนตามแนวทฤษฎีการสอนภาษาแบบอรรถฐาน (Genre-Based Approach) ด้วยอรรถลักษณะของนิทาน (Narrative Genre Features) เป็นวิธีการสอนที่มีรูปแบบ (Form) มีวัตถุประสงค์ (Purpose) ที่ชัดเจนและมีการใช้ภาษา (Language use) ที่ถูกต้องทำให้นักเรียนเรียนภาษาอังกฤษอย่างมีความสุข สนุกสนาน มีจิตอาสาและมีความคิดสร้างสรรค์ ดังปรากฏอยู่ในบันทึกหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ 1-16 จึงส่งผลให้ความสามารถในการฟัง-การพูดภาษาอังกฤษและความสนใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นอนุบาล2 ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนบ้านมั่นคงสวนพลู กรุงเทพมหานครอยู่ในระดับดีมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของและสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพร อำพันศรี (2559 : 59) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้นิทานภาษาอังกฤษที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ และความพึงพอใจต่อการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 พบว่าความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นเพราะว่าการนำนิทานมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งนิทานมีความเหมาะสมกับระดับความสามารถทางภาษาและความสนใจของนักเรียน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความหลากหลายกิจกรรมเหล่านี้เป็นตัวกระตุ้นการเรียนรู้ให้กับนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ระหว่างครูกับนักเรียนก็ผ่อนคลาย มีความสนุกสนานเพลิดเพลินในการเรียนรู้และยังให้ข้อคิดคติเตือนใจจนทำให้นักเรียนเข้าใจในนิทานที่อ่านได้ดีขึ้น และส่งผลต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษสูงขึ้นตามที่ได้กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของมารุต ฮวบจันทร์ 2558 : 71-73) วิจัยเรื่อง ผลของการเล่านิทานและ กิจกรรมการประกอบอาหารที่มีต่อ ความรู้และการบริโภคผักของเด็กปฐมวัยผลการวิจัย พบว่า คะแนนจากแบบวัดความรู้เกี่ยวกับการบริโภคผักของเด็กปฐมวัยหลัง การทดลองของกลุ่มทดลองมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุม ($X = 3.84$ และ $X = 7.12$ ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และการบริโภคผักของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองสูงกว่า ก่อนการทดลอง นอกจากนี้ยังพบว่า เด็กปฐมวัยมีความตั้งใจและความสนใจในการร่วม กิจกรรมประกอบอาหาร รวมทั้งเด็กปฐมวัยแสดงสีหน้าท่าทางในการรับประทานอาหารที่มีผัก เป็นส่วนประกอบอย่างมีความสุข ซึ่งแสดงให้เห็นว่า กิจกรรมการเล่านิทานและการประกอบ อาหารมีผลต่อพัฒนาการ ด้านสติปัญญา และด้านจิตพิสัยของเด็กปฐมวัย

4. ผลความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลลอคลาก โดยใช้ชุดนิทานประชาชาติที่ดี ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาความพึงพอใจของนักเรียนรายข้อพบว่าประเด็นความพึงพอใจของนักเรียนมากที่สุด คือ นักเรียนชอบเรียนรายวิชาอัลลอคลากที่มีการจัดการเรียนรู้โดยใช้นิทานประชาชาติที่ดี ($\mu = 4.94$) ส่วนประเด็นความพึงพอใจของนักเรียนที่น้อยที่สุดคือการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้ชุดนิทานประชาชาติที่ดี รายวิชาอัลลอคลาก มีเนื้อหาครอบคลุมสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนช่วยให้นักเรียนสร้างความรู้ ความเข้าใจ และสามารถคิดวิเคราะห์ได้ด้วยตนเอง การวัดผลและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ มีคำถาม คำตอบที่ผู้เรียนสามารถตรวจสอบด้วยตนเอง ($\mu = 4.56$) นอกจากนี้ยังพบอีกว่าบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดนิทานประชาชาติที่ดี รายวิชาอัลลอคลากไม่เบื่อ ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของธารทิพย์ เกษราภรณ์ (2561 : 156-157) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาความสามารถในการอ่าน-การเขียนภาษาอังกฤษและแรงจูงใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน บ้านหนองแก (สามัคคีวิทยา) โดยใช้วิธีสอนตามแนวทฤษฎีการสอนภาษาแบบอรรถฐานด้วยอรรถลักษณะของนิทาน ผลการวิจัยพบว่า 1. ความสามารถในการอ่าน-การเขียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองแก (สามัคคีวิทยา) โดยใช้วิธีสอนตาม

แนวทฤษฎีการสอนภาษาแบบบูรณาการ ด้วยอรรถลักษณะของนิทาน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2. แร่งจูงใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองแก (สามัคคีวิทยา) โดยใช้วิธีสอนตามแนวทฤษฎีการสอนภาษาแบบบูรณาการ ด้วยอรรถลักษณะของนิทาน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของฮายาตี ดอร์เลาะห์ (2554 : 54-57) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้อัลฟกะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้หนังสือนิทาน ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้อัลฟกะชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้หนังสือนิทานมีประสิทธิภาพ 85.21/84.60 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้อัลฟกะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้หนังสือนิทานโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของนุริยะห์ บือแน (2564 : 27-28) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ 5W1H ร่วมกับการใช้นิทานประกอบ รายวิชาอัลลอคลากสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลพบว่า การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการสอน 5W1H ร่วมกับการใช้นิทานประกอบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใจมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ประโยชน์ต่อผู้สอน

1.1 ผลการศึกษาครั้งนี้แสดงว่าประสิทธิภาพของชุดนิทานตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ดังนั้นครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาอัลลอคลากต่อไป

1.2 ผู้สอนควรเพิ่มชั่วโมงการสอนในบางคาบเรียน เช่น ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เพราะนิทานมีเนื้อหาที่ค่อนข้างยาว อาจส่งผลให้บางกิจกรรมมีปัญหาหรืออาจเกิดความกดดันต่อผู้เรียนเพราะความกระชั้นชิดในเรื่องของเวลา

1.3 ผู้สอนควรกระตุ้นให้นักเรียนได้ทดลองทำแบบฝึกหัดด้วยตนเองก่อน โดยครูทำหน้าที่ เป็นเพียงผู้แนะนำหรือให้คำปรึกษา เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มที่

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำชุดนิทานประชาชาติที่ดีไปทำวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะทางด้านอื่นๆ ในรายวิชาอื่นหรือในเรื่องที่มีความสอดคล้องกัน

2.2 ควรมีการขยายขอบเขตของประชากรในการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อเป็นการศึกษาประชากรในกลุ่มที่กว้างขึ้น และสามารถเปรียบเทียบความสัมพันธ์และแตกต่างได้

2.3 ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาชุดนิทานประชาชาติที่ดีให้อยู่รูปแบบของสื่อ AR หรือสื่อคลิป VDO เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ. (2542). **อัลกุรอาน ฉบับแปลภาษาไทย**. กรุงเทพฯ : ศูนย์กษัตริย์ฟ้าฮัดเพื่อการพิมพ์อัลกุรอาน.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **เอกสารประกอบหลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2546**. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษา. สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนและกระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **หลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ขวัญสุตา ธงสุวรรณ. (2559). ผลของการใช้ชีทที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ ความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์และความคงทนในการจำคำศัพท์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนไก่เตี้ย จังหวัดเพชรบุรี. การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7
- ชูกายนนะ มาแธ (2564 : 74) **การพัฒนาทักษะการอ่านและการจำคำศัพท์อัลหะดีษโดยใช้หนังสือนิทานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
- ธารทิพย์ เกษรมาญ (2561 : 156-157) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาความสามารถในการอ่าน-การเขียนภาษาอังกฤษและแรงจูงใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองแก (สามัคคีวิทยา) โดยใช้วิธีสอนตามแนวทฤษฎีการสอนภาษาแบบบูรณาการด้วยอรรถลักษณะของนิทาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาหลักสูตรและการสอนมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นุริยะห์ ปือแน, “การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ 5W1H ร่วมกับการใช้ชีทประกอบ รายวิชาอัลลอคลากสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6,” วารสาร MENARA : Journal of Islamic Contemporary Issues (M-JICI), 2 (มกราคม-มิถุนายน 2564): 27-28.
- พรณทิพา มีสาวงษ์. (2554) **ผลของการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการใช้คำถามที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย**. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์/กรุงเทพฯ
- ภคพร เครือจันทร์. (2559). **การศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนนายกพัฒนากร วัดอุดมธานี จังหวัดนครนายก โดยใช้เทคนิคการตั้งคำถาม (5W1H) ในการจัดการเรียนรู้**. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. : มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ภาชีนี เต็มรัตน์ และ กษมา สุรสิทธิ์, “การพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้ชุดการเรียนรู้ชีทนิทานพื้นบ้านจังหวัดสงขลาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจะโหนดพิทยาคม อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา,” วารสารหาดใหญ่วิชาการ, 18 (กรกฎาคม 2563): 406-407.
- มารุต ฮวบจันทร์ (2558). **ผลของการเล่านิทานและกิจกรรมการประกอบอาหารที่มีต่อความรู้และการบริโภคผักของเด็กปฐมวัย**. สาขาคุณธรรมศาสตรศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- มูฮำหมัดโซฟี สามะอาลี. (13 กุมภาพันธ์ 2560). **ครูสอนอิสลามศึกษา**. สัมภาษณ์
- โรงเรียนชุมชนบ้านนือแนปีแน (2562). **แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ปีการศึกษา 2560-2562** โรงเรียนชุมชนบ้านนือแนปีแน งานฝ่ายวิชาการ.

- วินัย ดะห์ลัน. (2561). สอนคิดแบบอิสลาม. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://deepsouthwatch.org/node/11801>. [15 มกราคม 2563]
- ศิริพร อำพันศรี (2559). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้นิทานภาษาอังกฤษที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและความพึงพอใจต่อการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 34 ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต : สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ
- สมเพียร เหลาคา. (2557). การพัฒนาทักษะการอ่านคำโดยใช้นิทานอีสปประกอบชุดฝึกทักษะสำหรับเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. ปรินญาณิพนธ์หลักสูตรและการเรียนการสอนบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สาวิกพร แสนศึก. (2560) ศึกษาผลการใช้กิจกรรมวาดภาพประกอบการเล่านิทานที่มีต่อพัฒนาการความคิดคล่องแคล่วความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออของเด็กปฐมวัย หลักสูตรและการสอน : มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- สำอางศรี ทวีฤทธิ์. (2555). ผลการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์โดยใช้นิทานพื้นบ้านสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 คุรุศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2553) จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ลักษณ์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อานันต์ เนตรฐานันท์ (2561) การศึกษาความสามารถในการฟัง-การพูดภาษาอังกฤษและความสนใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 2 ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนบ้านมั่นคงสวนพลู กรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีสอนตามแนวทฤษฎีการสอนภาษาแบบบรรทัดฐานด้วยอรรถลักษณะของนิทาน คุรุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ : มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- ฮายาดี ดอระเลาะห์ (2554). การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้อัลฟิกฮ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้หนังสือนิทาน วิทยานิพนธ์ปริญญาคุรุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาโดยใช้การจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน สารการเรียนรู้อัลฟิกฮ์
เรื่องหัยญ์และอิสติฮาญาฮ์ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1

The Development of Problem-Solving Skills by Problem-based Learning Model
on al-Fiqh Subject Entitle Haidh and Istihadah
for the First Year Intermediate Islamic Studies Stage Students

กามีละห์ มะยู*, มุหัมมัดสุไหมเมาะ เฮงยามา, อับดุลรอแมะ สุหลง
Kamilah Mayu*, Muhammadsuhaimi Hengyama, Abdulramae Sulong

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา 95000
Faculty of Education, Yala Rajabhat University, Muang, Yala 95000, Thailand

*Corresponding author, e-mail: kamilah88790@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐานตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 2) เพื่อประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหาจากการเรียนรายวิชาอัลฟิกฮ์เรื่องหัยญ์และอิสติฮาญาฮ์ หลังเรียนโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 80 3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการเรียนรายวิชาอัลฟิกฮ์เรื่องหัยญ์และอิสติฮาญาฮ์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1 4) เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนจากการเรียนรายวิชาอัลฟิกฮ์เรื่องหัยญ์และอิสติฮาญาฮ์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน สารการเรียนรู้อัลฟิกฮ์เรื่องหัยญ์และอิสติฮาญาฮ์ โดยประชากรนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1 โรงเรียนศึกษาศาสตร์ อิสลาม จำนวน 244 คน จำนวน 6 ห้อง และกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 40 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบทักษะการคิดแก้ปัญหาเป็นแบบทดสอบแบบอัตนัย จำนวน 20 ข้อ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย จำนวน 40 ข้อ 4) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานสถิติที่ใช้คือค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1.) ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐานมีค่าเท่ากับ $E1/E2 = 80.31/84.94$ 2.) ทักษะการคิดแก้ปัญหาจากการเรียนรายวิชาอัลฟิกฮ์เรื่องหัยญ์และอิสติฮาญาฮ์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 84.66 3.) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการเรียนรายวิชาอัลฟิกฮ์เรื่องหัยญ์และอิสติฮาญาฮ์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1 หลังเรียนมีค่าร้อยละ 28.58/33.98 4.) ความพึงพอใจของผู้เรียนจากการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน, ทักษะการคิดแก้ปัญหา, หัยญ์และอิสติฮาญาฮ์

Abstract

The objectives of this research were 1) to develop and find the effectiveness of a learning management plan that used problem-based learning management according to the 80/80 standard criteria, 2) to assess problem-solving skills after studying the Al-Fiqh on Haidh and Istihadah using 80% criteria, 3) to compare the learning achievement of the Al-Fiqh subjects on Haidh and Istihadah by using the problem learning management as the basis of Intermediate Islamic Studies Stage Students, year 1 and 4) to evaluate the satisfaction of learners from studying Al-Fiqh on Haidh and Istihadah by using problem-based learning management of Intermediate Islamic Studies Stage Students, year 1 towards the managing problem-based learning on the Al-fiqh learning content of Haidh and Istihadah. The population was 244 students from 6 classes in the first year of the intermediate Islamic Studies stage. The sample group was 40 students of Islamic Studies in Year 1/1, the second semester, in the academic year 2020 selected by the purposive sampling method. Research tools included 1) a learning management plan, 2) the problem-solving skills test with 20 subjective items, 3) 40 items of the achievement test with a multiple-choice test format, and 4) the student satisfaction assessment form for adopting the solving-problem skills. The statistic was percentage, mean, and standard deviation. The results revealed that 1.) The efficiency of the learning management plan using problem-based learning management was equal to $E1/E2 = 80.31/84.94$. 2.) The problem-solving skills of the Al-Fiqh on Haidh and Istihadah after studying were higher than before with an average of 84.66. 3.) Comparison of the learning achievement from studying Al-Fiqh in the subject of Haidh and Istihadah by using problem-based learning management of Intermediate Islamic Studies Stage Students, year 1 after studying was 28.58%/33.98. 4.) The students' satisfaction towards the problem-based learning model was at the highest-level satisfaction, with an average of 4.63.

Keywords : Problem-based Learning, Problem Solving Skill, Haidh and Istihadah

บทนำ

การจัดการศึกษาอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเพราะถือว่าผู้เรียนนั้นมีความสำคัญที่สุดในกระบวนการศึกษา นอกจากนั้นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ยังได้กำหนดสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 สาระการเรียนรู้ และในสาระการเรียนรู้ดังกล่าวก็มีรายวิชาอัลฟิคว (ศาสนบัญญัติ) รวมอยู่ใน 8 สาระนั้นด้วย ซึ่งในรายวิชาอัลฟิควมีหน่วยการเรียนรู้เกี่ยวกับหัยฎและอิสติฮาฎะฮะฮะเพื่อผู้เรียนได้เรียนรู้ได้อย่างถูกต้องตามที่อิสลามได้กำหนด

นอกจากนี้หลักสูตรแกนกลางอิสลามศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญในด้านความสามารถในการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม การแสวงหาความรู้ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 71)

จากการสัมภาษณ์ผู้ดูแลหอพักภายในโรงเรียนศึกษาศาสตร์อิสลาม (ฮานีฟะห์ อาแวเต๊ะ, สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2563) เกี่ยวกับการจัดการหัยฎของผู้เรียนแล้วพบว่า ผู้เรียนบางคนยังมีความข้องใจในการจัดการเกี่ยวกับหัยฎหรือเลือดประจำเดือนที่ถูกต้องตามที่อิสลามได้กำหนด และผู้เรียนยังขาดความกระตือรือร้นในการเรียนเรื่องนี้เท่าที่ควร เด็กบางคนมาประจำเดือนเกินกว่า 15 วันแต่ยังไม่ทำการละหมาดและบางคนเมื่อหมดประจำเดือนแล้วยังจัดการไม่ถูกต้อง หากผู้เรียนไม่เข้าใจเกี่ยวกับการจัดการหัยฎพอสมควรและไม่รู้เกี่ยวกับการจัดการเรื่องนี้ การละหมาดหรืออิบาตะฮะฮะอื่น ๆ ก็จะไม่เป็นผลเช่นกัน ดังที่ท่านนบีมุฮัมมัด **p** ที่กล่าวไว้ว่า

(لَا تُقْبَلُ صَلَاةٌ بِغَيْرِ طُهُورٍ) (رواه مسلم رقم 224)

ความว่า : การละหมาดที่ปราศจากความสะอาดจะไม่ถูกตอบรับ

(รายงานโดย มุสลิมหมายเลข 224)

จากหะดีษดังกล่าว สามารถเข้าใจได้ว่าการทำอิบาตะฮะฮะหากไม่มีการชำระร่างกายให้สะอาด อิบาตะฮะฮะนั้นจะไม่ถูกตอบรับ และจากปัญหาดังกล่าวนั้นอาจมีสาเหตุเนื่องจากการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนที่ใช้รูปแบบการสอนแบบดั้งเดิมโดยการเน้นครูเป็นศูนย์กลาง นักเรียนจึงเกิดความเบื่อหน่ายและไม่สนใจในการเรียน เพราะเหตุนี้ทำให้ผู้วิจัยต้องการนำเทคนิคการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนเรื่องหัยฎและอิสติฮาฎะฮะฮะโดยการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของผู้เรียน

การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหานั้นเป็นอีกวิธีหนึ่งที่เน้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนใส่ใจในการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธีเช่น การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นต้น แต่ผู้วิจัยเห็นว่า วิธีที่น่าสนใจ และเหมาะกับการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา คือ เทคนิคการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน problem-based learning (PBL) เป็นการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักในการตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งปัญหาที่นำมาใช้เป็นฐานหลักในการเรียนรู้อาจเป็นปัญหาที่อยู่ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนหรือเรื่องราวที่สนใจโดยฝึกให้ผู้เรียนได้แก้ปัญหาจากการแสวงหาความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ และมีการวางแผนการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ (กุลิสรา จิตระยวณ, 2562 : 118)

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าเทคนิคการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) เป็นเทคนิคการสอนที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาสาระวิชาอัลฟิควย เรื่องหัยญและอิสติฮาญะฮฺ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1 โรงเรียนศึกษาศาสตร์อิสลาม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา การใช้เหตุผลในการคิดวิเคราะห์ และการตัดสินใจ พัฒนาทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังงานวิจัยของฟาริดา ดอแม (2562 : 57) เรื่อง พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดแก้ปัญหาสาระการเรียนรู้อัลอ์คลาค สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านกะลาพอ ตำบลเตราะบอน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ที่เรียนด้วยการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลฉัตร กล่อมอิม (2560 : 191) เรื่องการจัดการเรียนรู้แบบการใช้ปัญหาเป็นฐาน (problem based learning) รายวิชาการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูที่พบว่าภาพรวมในการจัดการเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นด้านโจทย์ปัญหา ระยะเวลา แหล่งทรัพยากร สถานที่ และอาจารย์ที่ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกอยู่ในระดับมาก

การวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานได้ทำการวิจัยในหลายสาระการเรียนรู้มาแล้ว แต่ในสาระการเรียนรู้อัลฟิควย เรื่องหัยญและอิสติฮาญะฮฺยังไม่พบงานวิจัยในเรื่องดังกล่าว ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำเทคนิคการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา สาระการเรียนรู้อัลฟิควย เรื่องหัยญและอิสติฮาญะฮฺ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1 โรงเรียนศึกษาศาสตร์อิสลาม ตำบลกาญจนาภิเษก อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. เพื่อประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหาจากการเรียนรายวิชาอัลฟิควยเรื่องหัยญและอิสติฮาญะฮฺหลังเรียนโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 80
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการเรียนรายวิชาอัลฟิควยเรื่องหัยญและอิสติฮาญะฮฺโดยใช้การจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1
4. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนจากการเรียนรายวิชาอัลฟิควยเรื่องหัยญและอิสติฮาญะฮฺโดยใช้การจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 244 คน โรงเรียนศึกษาศาสตร์อิสลาม ตำบลกาญจนาภิเษก อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling)

กลุ่มตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1/1 โรงเรียนศึกษาศาสตร์อิสลาม ตำบล ภายคละ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 40 คนซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. วิธีการสร้างเครื่องมือ

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยมีรายละเอียดแยกประเภทของเครื่องมือ ดังนี้

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและวิเคราะห์เนื้อหาให้สอดคล้องกับ หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2551 ศึกษาตำราเรียน มาตรฐาน ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ของวิชาอัลฟิควะฮ์ เรื่องหัยฎ และอิสติฮาฎะฮ์

2. ศึกษาวิธีการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ศึกษาวิธีการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อออกแบบกิจกรรมในแผนการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาซึ่งในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

3. จัดทำขอบข่ายของเนื้อหาที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้สาระวิชาอัลฟิควะฮ์ เรื่องหัยฎและอิสติฮาฎะฮ์ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1 โรงเรียนศึกษาศาสตร์อิสลาม โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จำนวน 8 แผน โดยแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ใช้เวลา จำนวน 2 ชั่วโมง ดังตารางแนบย่อยและเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้

4. ร่างแผนการจัดการเรียนรู้ตามขอบข่ายของเนื้อหาและจำนวนที่กำหนด

5. ประเมินหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ ปรึกษาตรวจสอบแก้ไขความถูกต้อง ความครอบคลุม ความเหมาะสม ความสอดคล้องกับหลักสูตรของการจัดการเรียนรู้ และ นำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแก้ไข

6. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญทางการสอนอิสลามศึกษาและภาษา อาหรับหรือผู้เชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมทางการศึกษา จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรง ความถูกต้อง ความเหมาะสมของจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ รูปแบบการใช้ภาษาและการประเมินผลความบกพร่อง ของการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะต่าง ๆ

7. หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้สาระวิชาอัลฟิควะฮ์ เรื่องหัยฎและอิสติฮาฎะฮ์ที่ใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญทางการสอนอิสลามศึกษาไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่ง มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80.31/84.94

1.2 แบบทดสอบทักษะการคิดแก้ปัญหา

1. ศึกษาหลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สาระการเรียนรู้ อัลฟิควะฮ์ มาตรฐาน ตัวชี้วัด และการวัดและประเมินผล

2. ศึกษาวิธีการเขียนข้อสอบแบบอัตนัย ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้

3. วิเคราะห์เนื้อหาและวัตถุประสงค์การเรียนรู้สาระอัลฟิควะฮ์ หลักสูตรอิสลามศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เพื่อกำหนดจำนวนแบบทดสอบตามที่ต้องการวัดให้ครอบคลุม

4. ร่างแบบทดสอบทักษะการคิดแก้ปัญหาจำนวน 20 ข้อ

5. นำแบบทดสอบทักษะการคิดแก้ปัญหาที่สร้างขึ้น เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความถูกต้อง ความเหมาะสมของข้อคำถาม
6. นำแบบทดสอบทักษะการคิดแก้ปัญหาที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงในการวัด และนำมาปรับปรุงแก้ไข
7. ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ ด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบ กำหนดคะแนนความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญดังนี้ (วรรณดี แสงประทีปและคณะ, 2558 : 47)
8. คัดเลือกข้อสอบที่มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา คือ ดัชนีสอดคล้อง .50 – 1.00 แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขในคำถามและตัวเลือก
9. นำแบบทดสอบไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำไปทดลองใช้ กับนักเรียนโรงเรียนศึกษาศาสตร์อิสลาม ชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1/3
10. นำแบบทดสอบทักษะการคิดแก้ปัญหาโดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สาระการเรียนรู้ อัลฟิกฮ เรื่องหัยฎและอิสติฮาญะฮ สำหรับนักเรียนอิสลามศึกษาปีที่ 1 จำนวน 20 ข้อ ไปให้นักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1/1 โรงเรียนศึกษาศาสตร์อิสลามหลังเรียน
11. หาค่าเฉลี่ยของแบบทดสอบทักษะการคิดแก้ปัญหาที่ใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สำหรับนักเรียนอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1 สาระการเรียนรู้ อัลฟิกฮ เรื่องหัยฎและอิสติฮาญะฮ หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยร้อยละ (percentage) = 84.66

1.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. ศึกษาหลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระการเรียนรู้ อัลฟิกฮ เรื่องหัยฎและอิสติฮาญะฮ มาตรฐาน ตัวชี้วัด และการวัดและประเมินผล
2. ศึกษาวิธีการเขียนข้อสอบปรนัยให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้
3. วิเคราะห์เนื้อหาและวัตถุประสงค์การเรียนรู้สาระการเรียนรู้ อัลฟิกฮ เรื่องหัยฎและอิสติฮาญะฮ ศึกษาหลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อจะกำหนดจำนวนแบบทดสอบที่ต้องการวัดให้ครอบคลุม
4. ร่างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ตามเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 40 ข้อ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำ
5. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความถูกต้อง ความเหมาะสมของข้อคำถาม ตัวเลือก และตัวลวง ภาษาที่ใช้ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามให้ถูกต้อง ชัดเจน เข้าใจง่าย
6. นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงในการวัดและนำมาปรับปรุงแก้ไข
7. ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ ด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบ กำหนดคะแนนความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญดังนี้ (วรรณดี แสงประทีปและคณะ, 2558 : 47)

8. คัดเลือกข้อสอบที่มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา คือ ดัชนีสอดคล้อง .50 – 1.00 แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขในคำถามและตัวเลือก

9. นำแบบทดสอบไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทดลองใช้ (try out) กับโรงเรียนศึกษาศาสตร์อิสลาม ชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1/3

10. นำผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาวิเคราะห์หาความยากง่าย (difficulty) และค่าอำนาจจำแนก (discrimination) ของแบบทดสอบแต่ละข้อโดยคัดข้อที่มีความยากง่ายระหว่าง 0.20 – 0.80 และมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.33 – 0.75 ขึ้นไป

11. นำผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (reliability) ของข้อสอบโดยใช้สูตร KR-20 คะแนนการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนและหลังเรียนซึ่งหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 28.58/33.98

12. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นฐาน สารการเรารู้จักพืช เรื่อง หทัยและอิตติยาเฉาเย สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1 จำนวน 40 ข้อ ไปใช้กับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1/1 โรงเรียนศึกษาศาสตร์อิสลาม ก่อนและหลังเรียน

1.4 แบบประเมินความพึงพอใจ

1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับวิธีการสร้างแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับกรวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้แบบต่าง ๆ

3. สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จำนวน 10 ข้อ โดยผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาว่าข้อความแต่ละข้อตรงกับความรู้สึกพึงพอใจมากน้อยเพียงใดแล้วให้ทำเครื่องหมาย / ในช่องเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับตามแบบลิเคิร์ท มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 162)

4. นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยพิจารณาค่าความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกคือ ข้อที่มีค่าตั้งแต่ 0.50-1.00 คัดเลือกไว้จึงใช้ได้ทุกข้อและผลการวิเคราะห์แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับความพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$)

5. นำแบบสอบถามวัดความพึงพอใจไปทดลองใช้กับกลุ่มเสมือนกันตามขั้นตอนมาตรฐานให้คะแนน

6. จัดทำแบบสอบถามวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

7. นำแบบทดสอบถามวัดความพึงพอใจไปเก็บข้อมูลจากนักเรียนโรงเรียนศึกษาศาสตร์อิสลาม ซึ่งเป็นผู้เรียนระดับชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาโดยใช้การจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน สาระการเรียนรู้อัลฟิสิกส์ เรื่องหทัยและอิสติฮาญะฮ์ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1 ผู้วิจัยเสนอเป็น 4 ตอน ตามลำดับดังนี้ คือ

ตอนที่ 1 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้อัลฟิสิกส์เรื่องหทัยและอิสติฮาญะฮ์ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

ตารางที่ 1 แสดงค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 สาระการเรียนรู้อัลฟิสิกส์ เรื่องหทัยและอิสติฮาญะฮ์สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1

แผนการจัดการเรียนรู้	N	คะแนนเต็ม	ร้อยละ	การแปลผล
ก่อนเรียน	40	80	80.31	คะแนนสูงกว่าเกณฑ์
หลังเรียน	40	80	84.94	คะแนนสูงกว่าเกณฑ์

จากตารางแสดงว่า คะแนนกิจกรรมระหว่างเรียนการคิดแก้ปัญหาโดยใช้การจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เท่ากับ 80.31 ซึ่งมีค่าเป็นร้อยละ E1 และคะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 84.94 มีค่าเป็นร้อยละ E2 ดังนั้นแผนการจัดการเรียนรู้ในครั้งนี้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.31/84.94

ตอนที่ 2 ทักษะการคิดแก้ปัญหาหลังเรียนโดยหาค่าสถิติใช้สูตรร้อยละ (percentage)

ตารางที่ 2 แสดงค่าประสิทธิภาพของทักษะการการคิดแก้ปัญหาหลังเรียนที่ได้จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สาระการเรียนรู้อัลฟิสิกส์ เรื่องหทัยและอิสติฮาญะฮ์ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1 โรงเรียนศึกษาศาสตร์อิสลาม โดยหาค่าสถิติใช้สูตรร้อยละ (percentage)

แผนการจัดการเรียนรู้	คะแนนทดสอบทักษะในการคิดแก้ปัญหา	ร้อยละ	การแปลผล
1	684	85.5	ผ่านเกณฑ์
2	681	85.13	ผ่านเกณฑ์
3	657	82.13	ผ่านเกณฑ์
4	653	81.61	ผ่านเกณฑ์
5	676	84.5	ผ่านเกณฑ์
6	694	86.75	ผ่านเกณฑ์
7	680	85.0	ผ่านเกณฑ์
8	693	86.6	ผ่านเกณฑ์
รวม	5418	84.66	ผ่านเกณฑ์

จากตารางพบว่า ทักษะการคิดแก้ปัญหาที่ใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สำหรับนักเรียนอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1 สาระการเรียนรู้อัลฟิสิกส์ เรื่องหทัยและอิสติฮาญะฮ์หลังเรียนมีค่าร้อยละ (percentage) = 84.66

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สาระการเรียนรู้อัลฟิกฮ์ เรื่องหัยญ์และอิสติฮาญะฮ์ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1

ผลสัมฤทธิ์	N	คะแนนเต็ม	ร้อยละ
ก่อนเรียน	40	40	71.44
หลังเรียน	40	40	84.94

จากตารางพบว่า คะแนนการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 28.58/33.98

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจของผู้เรียนก่อนและหลัง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สาระการเรียนรู้อัลฟิกฮ์ เรื่องหัยญ์และอิสติฮาญะฮ์ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สาระการเรียนรู้อัลฟิกฮ์ เรื่องหัยญ์และอิสติฮาญะฮ์ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1 โรงเรียนศึกษาศาสตร์อิสลาม

ความพึงพอใจ	$\bar{X}$	S.D.	ข้อ	ระดับ
รวม	4.63	0.60	10	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 แสดงว่าความพึงพอใจของผู้เรียนที่ใช้ปัญหาเป็นฐาน สาระการเรียนรู้อัลฟิกฮ์ เรื่องหัยญ์และอิสติฮาญะฮ์ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษานำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้อัลฟิกฮ์ เรื่องหัยญ์และอิสติฮาญะฮ์ ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 พบว่า คะแนนสอบระหว่างใช้แผนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้อัลฟิกฮ์เรื่องหัยญ์และอิสติฮาญะฮ์ โดยรวมมีค่าร้อยละ 80.31 แต่ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 มีค่าร้อยละ 74.5, 76 และ 77.5 ตามลำดับ เนื่องจากเวลาในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้สั้นเกินไป อีกทั้งผู้เรียนยังไม่ค่อยเข้าใจบทบาทตนเองตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จึงทำให้คะแนนสอบระหว่างใช้แผนการจัดการเรียนรู้ต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 และในส่วนของคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน มีค่าร้อยละ 84.94 ดังนั้น แผนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้อัลฟิกฮ์เรื่องหัยญ์และอิสติฮาญะฮ์ที่ใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.31/84.94 เนื่องจากผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผนในแต่ละแผนมีองค์ประกอบดังนี้ 1) สาระการเรียนรู้ 2) มาตรฐานการเรียนรู้ 3) ตัวชี้วัด 4) สาระการเรียนรู้ 5) จุดประสงค์การเรียนรู้ 6) สมรรถนะที่สำคัญ 7) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8) กิจกรรมการเรียนรู้ 9) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 10) ภาระและชิ้นงาน 11) การวัดและประเมินผล

12) บันทึกผลหลังการสอน (สุวิทย์ มูลคำ, 2549 : 60-61) โดยการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เริ่มต้นจากการศึกษาหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการเรียนรู้ วิเคราะห์เนื้อหาที่จะต้องเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน เพื่อจัดทำกิจกรรมการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ต่อไป

ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองโดยมีการวิเคราะห์ข้อมูล เปรียบเทียบข้อมูล และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันกับเพื่อน เพื่อนำมาสู่การแก้ปัญหาที่พบเจอ ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจปัญหา ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ และขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีประสิทธิภาพเฉลี่ยโดยรวม (E_1/E_2) เท่ากับ 80.31/84.94 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 80/80 ซึ่งสอดคล้องกับภานุพล โสมุข (2563 : 339 - 340) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิก ผลการวิจัยพบว่า หลังการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิก ผลการเรียนรู้ เรื่องทางออกแควพอเพียง หลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหาหลังเรียนที่ได้จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สารการการเรียนรู้ อัลฟิกฮ์ เรื่องหัยญ์และอิสติฮาญะฮ์ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 80 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นกระบวนการทำงานที่มุ่งหมายให้เข้าใจหรือแก้ปัญหาที่ได้ประสบครั้งแรก ทำให้เกิดการแก้ปัญหาหรือทักษะการให้เหตุผล และเพื่อค้นหาหรือศึกษาความรู้ต่าง ๆ ที่ต้องการทำความเข้าใจกลไกการทำงานที่รับผิดชอบต่อปัญหาและวิธีการแก้ปัญหา (บาร์โรวส์และแทมบลิน, Barrows and Tamblyn, 1980 : 18 ; อ้างถึงใน กาญจนา จันทรประเสริฐ, 2552 : 34) ซึ่งสอดคล้องกับพรทิพย์ ดิษฐปัญญาและสุนีย์ เหมะประสิทธิ์ (2563 : 25) ได้ทำวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด มีคะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 70) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีพัฒนาการความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และความมั่นใจในตนเองระหว่างเรียนสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสารการเรียนรู้อัลฟิกฮ์ เรื่องหัยญ์และอิสติฮาญะฮ์ ก่อนเรียนและหลังเรียน ตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่าหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แสดงว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ดี เนื่องจากเป็นวิธีสอนที่ฝึกให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหาอย่างมีขั้นตอน โดยมีการประยุกต์ใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมรวมกับความรู้ใหม่และกระบวนการต่าง ๆ เพื่อใช้แก้ปัญหา (สุนันท์ สินธพานนท์ และคณะ, 2554 : 150) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยวัฒนาพร ดวงติวงศ์ (2561 : 101) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดแก้ปัญหา เรื่องวัสดุและสมบัติของวัสดุด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยผลวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องวัสดุและสมบัติของวัสดุด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ความพึงพอใจของผู้เรียนจากการเรียนรายวิชาอัลฟิฮฺ เรื่องหัยฎและอิสติฮาฎะฮฺ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1 อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม ช่วยกันคิดแก้ปัญหาาร่วมกัน โดยมีครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะจึงทำให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกสนานในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับนาว เมย์ เอเมอร์ล และคณะ (2013 : 45) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของนักศึกษาโปรแกรมการแพทย์ มหาวิทยาลัย UCSI ประเทศมาเลเซียต่อการจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน โดยผลวิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นด้วยกับข้อดีของการจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งจูงใจนักศึกษาให้เรียนรู้ด้วยตนเอง (80.9%) ช่วยให้ค้นพบปัญหาในการจัดการเรียนรู้ (78.3%) พัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ (71.3%) พัฒนาทักษะการสื่อสาร (80%) และเพิ่มประสิทธิภาพในการรับข้อมูลใหม่ (85.2%)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้อัลฟิฮฺ เรื่องหัยฎและอิสติฮาฎะฮฺ มาตรฐาน 80/80 พบว่า ผู้เรียนสามารถทำคะแนนระหว่างเรียนได้ถูกต้องร้อยละ 80.31 และผู้เรียนสามารถทำคะแนนหลังเรียนได้ถูกต้องร้อยละ 84.94 ดังนั้นแผนการจัดการเรียนรู้ในครั้งนี้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.31/84.94
2. การประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหาจากการเรียนรายวิชาอัลฟิฮฺ เรื่องหัยฎและอิสติฮาฎะฮฺ หลังเรียนโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 80 พบว่า ผู้เรียนสามารถทำคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 84.66
3. การเปรียบเทียบเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการเรียนรายวิชาอัลฟิฮฺ เรื่องหัยฎและอิสติฮาฎะฮฺ โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1 หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 28.58/33.98
4. การวัดความพึงพอใจของผู้เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ 1 อยู่ในระดับความพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

- 1.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองจากการศึกษาตามแหล่งเรียนรู้ในที่ต่าง ๆ ดังนั้นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ควรมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายหรือมีการศึกษานอกสถานที่
- 1.2 ในการจัดการเรียนรู้ผู้สอนควรให้ผู้เรียนมีการสลับเปลี่ยนหน้าที่กัน เป็นประธานกลุ่ม เลขานุการ และสมาชิก เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะอย่างทั่วถึง
- 1.3 ผู้สอนควรบริหารเวลาในการทำกิจกรรมให้เหมาะสมกับเวลาที่กำหนดไว้ เนื่องจากในการทำกิจกรรมการเรียนรู้บางครั้งเวลาอาจไม่เพียงพอ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหา ควรเพิ่มการสัมภาษณ์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดและชัดเจนมากขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการจัดการเรียนรู้รูปแบบอื่น ๆ เช่น การใช้สื่ออินโฟกราฟิก มัลติมีเดีย ห้องเรียนกลับด้าน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กมลฉัตร กล่อมอิม. (2560). การจัดการเรียนรู้แบบการใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) : รายวิชาการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. 11(2).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางอิสลามศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551. สืบค้นวันที่ 5 เดือนกันยายน ปี 2563. จากเว็บไซต์ : <http://www.opes.go.th/>
- กาญจนา จันทรประเสริฐ. (2553). ฟิสิกส์วิทยาศาสตร์ชีวภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 9. ปทุมธานี : โรงพิมพ์ศูนย์สนับสนุนและพัฒนาระบบการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยรังสิต.
- กุลิสรา จิตรขญาวนิช. (2562). การจัดการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ.สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรทิพย์ ดิษฐปัญญา. (2563). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และความมั่นใจในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา (ISSN : 1905-9450).
- ฟาริดา ดอแม. (2562). ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดแก้ปัญหาสาระการเรียนรู้อัลลอคลากสำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6. คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ภาณุพล โสมูล. (2563). การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิก. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รุสตา จะปะเกีย. (2558). ผลของการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาและความพึงพอใจในการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วรรณดี แสงประทีปทอง. (2558). การวิจัยและสถิติทางการศึกษา. นนทบุรี.สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วัฒนาพร ดวงดีวงศ์. (2561). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดแก้ปัญหา เรื่องวัสดุและสมบัติของวัสดุด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการสอนวิทยาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา.

- วิชุดา วงค์เจริญ. (2561). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีเสมือนจริง เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และทักษะการคิดแก้ปัญหาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- สุคนธ์ สิ้นธพานนท์. (2555). พัฒนาทักษะการคิดตามแนวปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิคพรินต์.
- Naw May Emerald. (2013). Students' Perception of Problem-based Learning Conducted in Phase 1 Medical Program, UCSI University, Malaysia. South East Asian Journal of Medical Education. 7(2).
- Sahih Muslim. (822-875). *Sohih Muslim*. Beirut Lebanon : Dar El-Kutub El-Ilmiyah.

พลังครู พลังแผ่นดิน

**FACULTY OF EDUCATION
YALA RAJABHAT UNIVERSITY**

**133 THETSABAN 3 ROAD, TAMBOL SATENG, AMPHOE MUEANG,
YALA PROVINCE 95000 THAILAND TELEPHONE +66 0 7329 9626 , +66 0 7329 9627**